

A Baptista
Teológiai Akadémia
évkönyve
a 115. tanévről,
2020/2021.

A BAPTISTA
TEOLÓGIAI AKADÉMIA
ÉVKÖNYVE
A 115. TANÉVRŐL

2020/2021.

Budapest, 2021.

A Baptista Teológiai Akadémia évkönyve
a 115. tanévről, 2020/2021.

Felelős szerkesztő: Bereczki Lajos
Szerkesztés és tördelés: Huszta Csaba

© Baptista Teológiai Akadémia, 2021.

Minden jog fenntartva.
All rights reserved.
A kéziratok lektorálásának jogát fenntartjuk.

HU ISSN 2676-8275

Kiadja: Baptista Teológiai Akadémia
Felelős kiadó: Bereczki Lajos mb. rektor
Budapest, 2021.

Borítófotó, borítóterv: Papp Szabolcs
Nyomtatás: Mátyus Bt.

TARTALOMJEGYZÉK

I. AKADÉMIÁNK ÉLETÉBŐL	7
1. ÜNNEPNAPOK	7
<i>Jézus Krisztus példát hagyott ránk</i>	7
<i>Évfordulók 2020-ban</i>	10
<i>Udvarnoki díj átadása</i>	12
<i>Közgyűlési beszámoló</i>	13
<i>Diplomaátadó ünnep Kárpátalján</i>	15
<i>A BTA Hitelvi állásfoglalása</i>	20
2. HÉTKÖZNAPOK	25
<i>Felvételi 2020.</i>	25
<i>Online oktatás</i>	26
<i>Újszövetségi Kutatóintézeti Szeminárium</i>	46
<i>Vizsgák</i>	54
<i>Legációs beszámolók</i>	56
<i>Diplomás Pályakövető Rendszer</i>	61
<i>A 2020/21-es tanévben megjelent könyvek</i>	66
II. TEOLÓGIAI TANULMÁNYOK	79
<i>Baptista Trianon, baptista revízió</i>	79
<i>A „magyar” baptista misszió 175 éve született</i>	100
<i>Az érzelmi zsarolás felismerése és legyőzése</i>	110
<i>Hitvalló elődeink nyomában a Felvidéken</i>	134

III. ADATTÁR	151
1. BEIRATKOZOTT HALLGATÓK NÉVSORA 2020-BAN	151
2. DIPLOMÁZOTT HALLGATÓK NÉVSORA 2021-BEN	154
3. KITÜNTETÉSBEN, JUTALOMBAN RÉSZESÜLT HALLGATÓK	127
4. OKTATÓK ÉS MUNKATÁRSOK A 2020/21-ES TANÉVBEN	128

I. AKADÉMIÁNK ÉLETÉBŐL

1. Ünnepnapok

Prof. Dr. Almási Tibor

Jézus Krisztus példát hagyott ránk

Rektori ünnepi beszéd¹

Szeretettel és tisztelettel köszöntök mindenkit!

Prof. Dr. Almási Tibor rektor

Különös alkalom az, amikor egy tanévnyitó és egy diplomaosztó ünnepély egyszerre kerül megrendezésre. Gondolkodtam is rajta, hogy hogyan szeparáljam a kettőt. Gondoltam, hogy két fő pontba fogom venni, vagy szétválasztom és középre teszünk valami mást. Aztán mégis arra jutottam, hogy olyan messze van egymástól ez a kettő? Attól függ!

Pál apostol azt írta a filippi gyülekezetnek, amikor börtönben volt, és élete vége felé járt, hogy „*én nem gondolom, hogy már elértem...*” (Fil 3,13)

Aki most diplomát fog kapni, azt gondolhatja, hogy már elérte. Talán úgy is van, hogyha valaki egy műszaki karon diplomát kap, és mérnökként elindul az életben, akkor úgy gondolhatja, hogy megtette a magáét, most már minden egyenes, megvannak az ismeretei, és ennek alapján szinte automatikusan dolgozik. Ha meg teológiai karról van szó, akkor úgy gondolhatná az ember, hogy ez egy nagyon elméleti dolog, és mindennek vége. Megtanultuk, amit tud-

¹ A 2020/2021-es tanévben a járvány miatt nem volt diplomaosztó tanévnyitó istentisztelet. Ezért egy korábban még nem jelent rektori beszédet közlünk, amely 2015-ben hangzott el.

tunk, levizsgáztunk, ahogy sikerült, megkaptuk a diplománkat, és talán vége. Vége?

De hát az életben és a hitéletben az ember nem mondhatja – nemcsak akkor, amikor elindul az első évfolyamban, hanem aki elvégezte a teológiai szak 3 vagy 4 éves kurzusait, vagy az MA szak négy szemeszteres kurzusait –, hogy már elértem. Mi van még hátra? Mit lehet még tenni? Persze a BA-sok esetleg eljöhhetnek az MA-ra, és ott is szerezhetnek egy diplomát, de hát mit csinálnak az MA-sok? Lehet, hogy egy-két ember el fog menni és megpróbál ledoktorálni. De most valami másra gondolok.

Arra, amit Péter apostol első levelének második fejezetében, a huszonegyedik versben így fogalmazott meg az apostol: *„Krisztus [...] példát hagyott rátok, hogy az ő nyomdokait kövessétek.”*

Hadd szóljak erről a szóról, hogy példa! Nagyon sokszor használjuk, a Bibliában is számos helyen előfordul, azonban a görög Bibliában itt található szó ezen az egyetlen helyen fordul elő, Péter apostolnál. A görögösök kedvéért mondom, hogy a *ὑπογραμμός*-ról van szó, és eredetileg a görög elemi iskola azon módszertanáról beszél, amely úgy működött, hogy – mivel a papirusz nagyon drága volt, ezért nem adták a kis diák kezébe, hanem – egy viasz táblára írogatta egy irón hegyes végével a betűket, aztán a másik lapos végével, ha elrontotta, elsimította, és újra kezdődött minden.

De többről is van szó, hiszen a *ὑπογραμμός* nem a gyerekek az írása – nem a mi emberi próbálkozásunk, ami néha sikerül máskor meg nem –, hanem amikor az apostol ezt a szót kölcsönkéri a pedagógia világából, és krisztusi alannal használja, akkor itt valami másról van szó, ami éppen azt mutatja, hogy nincs vége még semminek. Még egy nagyon hosszú út állhat előttünk. Lehet, hogy években nem annyira, de, hogy fontosságában és sürgősségében igen, az bizonyos.

Mert úgy folytatódik az egyszerű kis történet, hogy az ókori tanárok fölírtak egy sort a viasz tábla tetejére. Ez volt a *ὑπογραμμός*. Az a szó, illetve mondat – jó esetben értelmes, más esetben pedig nem is értelmes, de – mindenképpen az abc összes betűjét tartalmazta. Először csak le kellett másolni, az könnyebb helyzet volt.

Az Úr Jézussal kapcsolatban sok mindent megpróbálhatunk másolni, mert nincsenek korlátok. Például, amikor azt mondja, hogy *„tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű...”* (Mt 11,29), nem kell félni, hogy túlságosan sokat vállalunk. Azonban vannak olyan élethelyzetek – és itt megy tovább a mi együttes életünk, tanároké és hallgatóké egyformán –, amire azt mondta Pál, hogy nem

mondom, sőt „*nem gondolom, hogy már elértem volna...*”. Jézus Krisztus fölírt a ὑπογραμμός-t elénk. Talán a tanulmányainkkal is fölírt – én nagyon remélem –, olvastuk is – azt hiszem, sokan vagyunk itt, akik – próbáltuk is már az ő hüpogrammoszából kibogozni, hogy olyan élethelyzetekre, amire nincs konkrétan idézhető bibliavers, és nekünk mégis jó lenne az ő nyomdokában haladni, hogyan lehet a Szentlélek segítségével az ő példájából kihámozni a számunkra aktuális mondatot, amely krisztusi, és időszerű lesz egyszerre.

Itt állunk e tanév végén, és sok-sok diplomát fogok átadni a következő percekben. De hadd szóljak néhány szót azoknak is, akik most indulnak. Hiszen jó előre tudni, hogy mi vár reánk, milyen lehetőségeink vannak, és milyen felelősségünk létezik. Ahhoz, hogy az előbb említett gondolatok néhány hét múlva a most induló hallgatók számára ugyanolyan érthetőek, világosak és vállalhatóak legyenek, mint ahogyan reménység szerint a végzős hallgatók számára azzá lett ez, ahhoz tudatosan kellene végigélni az iskolaéveket is. Nagyon sokat fog hallani mindenki Jézus Krisztusról ebben az iskolában. És sokat fog olvasni róla, és nemigen tudok olyan tárgyat, amelyben az ő személye ne sütné át, a sokszor talán egyszerűnek, vagy elvontnak, hűvösnek, esetleg ridegnek tűnő tételeken keresztül is. Sokat hallunk és olvasunk róla, és ezzel már lehet szerezni egy diplomát. De azért nincs vége a diplománál, mert nem elég hallani és olvasni róla, hanem jó lenne hallani őt, és igazodni hozzá. És jó lenne az ő hüpogrammoszához egyre inkább megkeresni a mi életünk aktualitásainak a megfeleléseit. Ehhez nem kell diploma, ehhez elég indulni, sőt iskola se kell hozzá, úgy is lehet próbálgatni.

Azt kívánom, hogy az előttünk álló időszakban, az éppen most indulók, vagy a tanulmányaikat folyamatosan végző hallgatóink, és a végzősök is – akik talán nagyon messze állóknak tűnnek egymástól a kurzusok tekintetében – Jézus Krisztus pontos követésében legyünk mi mégis testvérek, akik összefogunk és fölnezzünk Urunkra, aki az előtte levő örömpálya helyett vállalta a gyalázatot. Mindezt azért, hogy mi fölnezhessünk, tájékozódhassunk és célba érkezhessünk. Így legyen az iskola minden hallgatójának életében!

Prof. Dr. Almási Tibor
a BTA rektora

Évfordulók 2020-ban

*Bereczki Lajos
rektorhelyettes*

SZÁZ évvel ezelőtt választották meg Teológiánk alapító igazgatóját a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének elnökévé. *Udvarnoki András*nak kezdeményező és meghatározó szerepe volt abban, hogy huszonhét év után 1920-ban egyesült az úgynevezett „elismert” és „el nem ismert” baptisták csoportja Magyarországon. Ez az egyesülés vetette meg az alapját az első világháború és az ország trianoni békében történt megcsonkítása után beinduló missziómunkának. Az 1920. szeptember 2-án megalakult Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének elnöke Udvarnoki András

lett, ezt a tisztségét 1933 májusáig töltötte be. (Még egyszer, szükség helyzetben 1934 végétől, 1935 tavaszáig volt elnök.) Trianon után a 24 000 baptistából 7781 gyülekezeti tag maradt a megcsonkított országban. Isten azonban megáldotta a missziót az 1920-as, 1930-as években, országunkban. Húsz év után, 1940-ben 14 329 lett a baptisták létszáma, és mintegy 600 helyen tartottak rendszeres összejöveteleket.

* * *

HETVENÖT esztendővel ezelőtt költözött el e földi létből az örökkévaló hazába Udvarnoki András, a Kárpát-medencei baptista misszió történetének kiemelkedő személyisége, aki a Baptista Teológiai Szeminárium alapító igazgatója, a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének, megalakulását követően első elnöke volt. Udvarnoki András életútjáról egy tanulmányt olvashatunk Akadémiánk 2019/2020-as tanévet érintő évkönyvében. A tanulmány szerzője *dr. Gerzsenyi László*, a BTA nyugalmazott tanára.

* * *

HETVEN évvel ezelőtt, 1950-ben sajtátította ki a kommunista államhatalom a Benczúr u. 31. szám alatti épületet az észak-koreai nagykövetség használatára. Ezt az ingatlant egyházunk nagyobb összegű külföldi támogatás segítségével vette birtokba 1949-ben. Három tanár

családja is lakást kapott az épületben. Ezenkívül tágas tanterem, díszterem és könyvtár állt a hallgatók rendelkezésére. 1949. szeptember 20-án nyílt meg a tanév tizenhat első osztályos és kilenc harmadik osztályos hallgatóval. A hivatalos tanévzáró összejövetelt 1950. június 17-én tartották meg, ahol bejelentették, hogy az épületet az állam kisajátította. A nyár folyamán a hallgatók az intézetben levő ingóságot az Aradi utcai Országos Központ székházába költöztették. A rendszerváltozást követően 1992-ben kaptuk vissza az épületet és a felújítás után 1997-től működik itt a Baptista Teológiai Akadémia.

Bereczki Lajos
a BTA rektorhelyettese

Udvarnoki díj átadása

Az Udvarnoki András-díjat 2016-ban alapította a Baptista Teológiai Akadémia Szenátusa mindazok munkájának elismerésére, akik áldozatos kitartással fáradoztak éveken keresztül az Intézmény tevékenységének elősegítése érdekében.

*Dr. Szabó Zoltán – nyugalmazott gazdasági főigazgató
az idei díjazott*

Ebben az évben – a járványügyi meg-szorítások miatt – az Udvarnoki András-díj átadására egy szűk körű ünnepen, 2020. december 16-án került sor. Ez alkalommal *dr. Szabó Zoltán* nyugalmazott gazdasági főigazgató testvér kapta meg ezt a jeles kitüntetést. Szabó testvér Akadémiánkon végzett negyedszázados, áldozatos munkájáról *Prof. Dr. Almási Tibor* rektor testvér emlékezett meg, méltatva a közös fáradozás eredményességét. A díj átadása után Dr. Szabó Zoltán testvér emlékezett vissza az együtt megtett útra, áldást kívánva a munka folytatóra, és az egész Akadémiára.

Az ünnepi alkalom meghittségét és szépségét növelte *Dr. Almási Kornél Zsolt* rektorhelyettes és felesége: *Dr. Almásiné Nemeshegyi Gyopár* zenei szolgálata.

Az Úr Jézus gazdag áldása kísérje az ünnepeltet további életútján!

Közgyűlési beszámoló

Tisztelt Közgyűlés, Kedves Testvérek!

„Isten Igéje nincs bilincsbe verve.”

(2Tim 2,9)

Prof. Dr. Almási Tibor
rektor

Az alábbiakban szeretnék röviden számot adni az aktuális év eseményeiről, a jelen feladatairól, valamint a jövő terveiről.

A 2020 március 11-én elrendelt *veszélyhelyzet és különleges jogrend* a BTA-n is gyökerestől megváltoztatta a tavaszi, majd az őszi szemesztert is. A munkatársak home-office-ra álltak át, az oktatás pedig online módban folyt tovább. Az oktatók használták a különböző elektronikus csatornákat (Zoom, Messenger, Skype, Hangouts, Facebook, Viber, Google Meet, stb.), amelyek lehetővé tették az interaktivitást is. A számonkérés szintén ehhez igazodva történt.

2020 augusztusában *110-en* tettek sikeres záróvizsgát, fejezték be tanulmányaikat, és kapták meg *diplomájukat*. (Ez a szám azért volt ilyen magas ebben az évben, mert számos hallgató élt azzal a Kormány adta lehetőséggel, hogy nyelvvizsga hiányában is megkaphatták – emiatt korábban „beragadt” – diplomájukat.)

A 2020/21-es tanévet *527 hallgatóval* kezdtük meg. Az első évfolyamra *181 jelentkezőt vettünk fel*. *Baptista lelkészi szolgálatra 22-en* készülnek.

Az e körbe tartozó hallgatók márciusban *Berkenyén* néhány napos intenzív, bentlakásos képzésen, illetve közösségépítésen vettek részt. Bár a *húsvéti legációra* még beosztásra kerültek az érintettek, azonban kiküldésükre már nem kerülhetett sor a pandémia miatt. A *karácsonyi legációs szolgálat* már kizárólag online módon valósulhatott meg, a szolgálatokat igénylő gyülekezetekkel együttműködve.

Az *Akadémiai gyülekezeti vasárnapra* – a tervezett tizenkét vasárnap helyett – sajnos csupán két tavaszi alkalommal kerülhetett sor az Akadémiai Gyülekezet székhelyén, a *Budapest Nap utcai Baptista*

Imaházban. Ezután – az ismert okok miatt – online térben folytatódott ez az istentiszteleti alkalomsorozat is. A tavaszi alkalmakon így is közel háromszáz hallgató vett részt a két jelenléti módon megtartott istentiszteleten. Közülük mintegy nyolcvan nagyon pozitív visszajelzést küldtek írásban, az alkalmak igehirdetési, zenei, valamint lelkiismereti értékeit kiemelve. Ezek egy része az intézmény honlapján (<http://www.bta.hu/hallgatoi-eszrevetelek-az-akademiai-gyulekezeti-gyakorlatrol-3/>) olvasható.

Teológus Napra is csupán egy alkalommal kerülhetett sor, február 9-én a dél-pesti régióban öt helyszínen délelőtt, (*Pesterzsébet, Monor, Csepel, Rákoshegy, Kispest*), illetve összevontan délután a pesterzsébeti imaházban.

Teológiai Napokra is – a szokásos évi hat-nyolc vasárnap helyett – csupán kétszer kerülhetett sor, a *Budapest József utcai Gyülekezetben*, februárban, majd *Karcagon* szeptemberben. Ez utóbbi szolgálatra a *Joy Gospel Music* együttes is elkísérte az intézmény vezetőjét. E Teológiai Napok jellegzetessége, hogy egy előre meghatározott (kért vagy választott) témában mélyreható bibliai előadás hangzik el az adott vasárnap délelőttjén és/vagy délutánján. Ezekre máskor is jellemző a BTA valamelyik ének-zene csoportjának – meghívás függvényében teljesülő – szolgálata. Ilyenkor a meghívó gyülekezet mellett a környékbeli testvériség is szép számmal részt szokott venni az ünnepi alkalmakon.

A rektor a fenti szolgálatok mellett néhány *konferenciái*, illetve *ünnepi előadást* tartott, különböző vidéki meghívásokat teljesítve.

Az *Udvarnoki András-díj* átadására 2020. december 17-én került sor. A díjat *dr. Szabó Zoltán* nyugalmazott gazdasági főigazgató nyugdíjba vonulása alkalmából, 25 évi hűséges és magas színvonalú munkája alapján nyerte el. Ugyanezen a meghitt, családi ünnepen köszöntöttük a *kerek-évfordulás születésnapjukat* ünneplő oktatókat és dolgozókat.

Az a reménységünk, hogy a pandémia elmúlásával újra a régi menetrend szerint tudjuk folytatni a 2021-es évet.

A BTA oktatói és missziós szolgálatát ezúton is közösségünk imádkozó szeretetébe ajánlom.

Prof. Dr. Almási Tibor
a BTA rektora

Diplomaátadó ünnep Kárpátalján

*Nagy-Kasza Dániel
lelkipásztor*

2021. május 23-án, pünkösdvasárnap érkezett el az az ünnepélyes pillanat, amikor lehetővé vált, hogy a sikeresen államvizsgát tett kárpátaljai hallgatók hozzájussanak diplomáikhoz.

A kárpátaljai magyarok közül a Baptista Teológiai Akadémián korábban, a munkácsi születésű *Stumpf Jenő Béla* tanulhatott elsőként 1924 és 1926 között. Hosszú évtizedek teltek el úgy, hogy a kárpátaljai magyar baptista gyülekezet vezetői egyáltalán nem képezhették magukat. A politika érdeke az volt, hogy hagyták a gyülekezet vezetőségét kiöregedni. Nem engedték, hogy a következő nemzedék képezze magát és átvegye a szolgálat terheit. Amikor enyhült a helyzet, az 1980-as évek elején, Stumpf Jenő, aki már maga is lassan a 80. életévébe lépett, Magyarországra való kiköltözése előtt laikus testvéreket, *Nagy Bélát* és *Molnár Edét* készítette fel a gyülekezeti szolgálatok vezetésére. Később *Sziksza Kálmán* és *Nagy István* is laikusként végezték a pásztori feladatokat.

Az ünneplő gyülekezet

Az ezredforduló után, a kárpátaljai magyar baptisták közül *Nagy Tünde*, *Tihor Éva*, *Tóth Éva*, majd később *Jurinka Sándor* és *Szemancsik Jánoszlav* tanulhatott Budapesten a Baptista Teológiai Akadémián.

2015-ben új fejezet kezdődött, ugyanis a körülmények úgy alakultak, hogy *László Gábor*, a BTA főtiktára, főiskolai docens karitatív szolgálatot végezve, Zápszonyba látogatott és találkozott a Magyarországról odaköltözött lelkipásztor házaspárral, *Nagy-Kasza Dániellel* és feleségével, *Ilonával*. A közös beszélgetések során több lehetőség is felvetődött, ami a testvériség fizikai és lelki támogatását, egyúttal pedig szülőföldjén maradását segíthette. Az egyik ilyen program, ami minden területen a helyi gyülekezetek javát szolgálhatta, az a teológiai tanulmányokba való bekapcsolódás volt. Miután a BTA rektora, *Prof. Dr. Almási Tibor* is támogatásáról biztosította a kezdeményezést, 2016-ban el is indulhatott az első évfolyam 36 kárpátaljai hallgatóval. A Kárpátaljai Magyar Fakultatív Konzultációs Központ kialakítására Zápszonyban, a baptista imaházban került sor. A helyi koordinátor feladatainak ellátásával a Teológia részéről *Nagy-Kaszáné Somogyi Ilona* lett megbízva.

Nagy-Kaszáné Somogyi Ilona koordinátor vezeti a diploma átadást

Alapfokú (BA) tanulmányait 2020-ban 29 kárpátaljai hallgatónak sikerült befejeznie, a diplomamunkáját pedig 23 fő készítette el. Beregszászból *Háger Krisztián*, *Szkáza Éva* és *Szkáza Levente*. Beregújfaluból *Bakos Imre*. Gátról *Kósa Sándor*, *Nagy Tatjana* és *Varga Katalin*. Gutról *László Vita*, *Simon Anett* és *Tóth Sándor*. Nagybégányból *Tóth Katalin*. Rafajnaújfaluból *Tóth Marika* és *Turóci Erika*. Zápszonyból *Balla Gyula*, *Balla Mária*, *Hegedüs Márta*, *Kota Éva*, *Kota István*, *Nagy Andrea*, *Novák János*, *Orosz Bálint*, *Orosz Gergő* és *Orosz Tünde*.

Sajnos a járványhelyzet nem tette lehetővé azt, hogy a hallgatók a diplomáikat korábban, Budapestre felutazva megkapják, azonban 2021 pünkösdszombatján, szűkebb családjuk körében, egy ünnepi

istentisztelet keretein belül erre is sor kerülhetett Beregszászon, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

Az istentiszteleten a kárpátaljai koordinátor, Nagy-Kaszáné Somogyi Iлона köszöntötte az ünneplő gyülekezetet. Elmondta, hogy tapasztalatai szerint a hallgatók életében nagy változást és fejlődést hozott ez a néhány év. Az, hogy sikeresen eljuthattak tanulmányaik végéhez, mások segítségére, támogatására, bátorításra és önzetlen áldozatára is szükség volt.

*Prof. Dr. Almási Tibor rektor
online köszönti a friss diplomásokat*

A köszöntő szavak után a Teológia rektora, Prof. Dr. Almási Tibor személyes online üzenetét hallgathatta meg a gyülekezet. Az igei gondolatok alapját a 2Tim 2,1-7 igehelyek adták. Arra bátorított, hogy annak a Jézus Krisztusnak a tetszését keressük, aki tanítványává, harcosává hívott el minket. A tanulmányok befejezésével ez nem érhet véget, hétköznapi életünkben is ez az elhívásunk. Ahogy a versenypályán futóra jellemző a buzgóság, az odaadás, az önmehtagadás, a

cél érdekében való sok felesleges dolog elhagyása, úgy az nekünk is példa, akik az Úr Jézus hívása szerint futunk a cél felé. A földművelőhöz hasonlóan pedig elsősorban nekünk kell jól lakni a termésből, azaz az Isten Igéje elsősorban nekünk szól, minket akar megerősíteni a kegyelemben.

László Gábor, a BTA docente videó hívással, személyesen kapcsolódott be az ünnepi istentiszteletbe. Több igehely alapján (Jn 1,42; Lk 5,10) fejtette ki, hogy Péter apostol élete milyen változáson ment keresztül az Úr Jézus tanítványaként. Jézus Krisztus kezében egyaránt formálódik a jellem és a „szakmai” tudás is. Jó lenne, ha a diploma-szerzés nem pont lenne az életünk szakaszában, hanem egy vessző, ami után folytatódik a jellem fejlődése, a szeretetben és az istenismeretben való növekedés.

Ezután a végzett hallgatók közül néhányan megosztották a tanulmányaikkal kapcsolatos megtapasztalásaikat is.

Bakos Imre a beregújfalui gyülekezet vezetője számára nagy nehézséget jelentett, hogy a munka, a család, a szolgálat mellett a tanulmányokra is megfelelő időt tudjon szánni. Mégis, láthatóan Isten gondot viselt róla az elmúlt években. Hálás a lehetőségért, hogy mé-

lyebben megismerhette Isten Igéjét és több diáktársában is lelki munkatársakra, barátokra talált.

Nagy Tatjana lelkipásztor-feleségként végez különböző szolgálatokat Gáton. Nagy nehézséget jelentett számára, hogy a nyelvi nehézségeket leküzdje. Úgy érzi, ennek ellenére nagy áldást nyert ő is és a gyülekezet is. A tanulmányi évek alatt a 2Kor 12,9 igeveresen keresztül bátorította az Úr. Fontos nem csak hallgatni, hanem meg is hallani azt, amit az Úr Lelke mond nekünk. Sokszor

Tóth Sándor az egyik friss diplomás

volt olyan helyzet, ami túl nehéznek látszott, de az Ézs 48,17 igén keresztül megmutatta az Úr, hogy ő olyan úton vezet, ami a javunkra válik.

Simon Anett a guti gyülekezetben végez különböző igei szolgálatokat. Hálás a szíve, hogy a tanulmányok mellett sok közösségi élménnyel is gazdagodhatott, ahol a testvéri és baráti kapcsolatok is

erősödhetnek. Elsősorban nem egy diplomás teológusként gondol magára, hanem a hitében megerősödött és szolgálatba állított lelki munkásként.

Kota István a zápszonyi gyülekezetben végez lelki szolgálatokat. Nagy kérdés számára, hogy vajon ki és mit fog kezdeni a megszerzett tudással, mert látja, hogy van szolgálati lehetőség Kárpátalján. Ha Isten az, aki lehetővé tette, akitől kaptuk mindezt, akkor ő meg tudja mutatni nekünk azt a helyet, ahol minket akar használni arra, hogy adjunk és továbbadjuk azt, amit tőle vettünk át.

Háger Krisztián a beregszászi gyülekezetet építi szolgálataival. Úgy érezte, hogy minden konzultáció felkeltette az érdeklődését a további kutatásokra. Hálás azért, hogy az oktatók igyekeztek a száraz lexikális információk helyett, a hétköznapi életben is használható ismeretek átadására. Mindaz a tudás, amit az évek alatt megszerezhetünk, csak akkor válik élővé és hasznossá, ha Isten Lelke hozzáteszi mindehhez a maga részét.

Miután a végzett hallgatók átvették BA teológiai alapképzést bizonyító diplomáikat, zárszóként Nagy-Kasza Dániel lelkipásztor néhány igei gondolattal bocsátotta útra őket. A 2Tim 3,16-17 igeversek alapján rámutatott arra, hogy az Isten emberét az Isten igéje formálja. Ezekkel a tanulmányokkal Isten elsősorban nem diplomához és ösztöndíjhoz akart segíteni minket, hanem a vele való kapcsolatunkat megerősíteni. Természetesen nem mindenkinek van ajándéka és elhívása a lelkipásztori szolgálatra, de minden tanítványnak elhívása az, hogy Isten embere legyen a környezetében.

A kárpátaljai diplomások csoportja

Az ünnepi istentiszteleten *László Sándor* vezetésével a guti baptista gyülekezet fiataljai vezették az énekeket és dicséreteket. A résztvevők a záró ének alatt felajánlásaikkal támogathatták a beregszászi imaház építkezését, a szeretetvendégség ideje alatt pedig tovább épülhettek a testvéri kapcsolatok.

Hálásak vagyunk az Úrnak minden testvéri segítségért és támogatásért, ami a Teológia részéről érkezett az évek alatt és arra ösztönözte a hallgatókat, hogy meghátrálás nélkül mindvégig kitartsanak.

Dicsekszünk az Úrral, aki nem az erősekkel, bölcsekkel, hatalmasokkal és előkelőkkel tervezett, hanem felkarolta a nem előkelőket, az erőtleneket, a lenézetteket, a semmiket és rajtuk keresztül felépíti Egyházát Kárpátalján is. Áldott legyen az Ő neve ezért!

Nagy-Kasza Dániel
lelkipásztor

A BTA Hitelvi állásfoglalása²

I. A Szentírás

A Szent Biblia (az Ószövetség 39 és az Újszövetség 27 könyve) szerzőjének, Istennek kinyilatkoztatott Igéje, amelyet Szentlélektől ihletett emberek foglaltak írásba.

Ez a könyv az isteni tanítás teljes és tökéletes tárháza.

Belőle ismerhető meg a kinyilatkoztató Isten, az örök élethez vezető út, valamint azok az alapelvek, amelyek szerint Jézus Krisztus megítéli az embereket.

A Szentírás – különös tekintettel az Újszövetségre – összefüggéseiben és a Szentlélek világosságában értelmezve, hitéletünk tévedhetetlen és kielégítő szabályozója.

A Biblia a keresztyén egység közös nevezője, a legtökéletesebb próbakő, amellyel minden emberi hagyományt, tanítást, valamint gyakorlatot meg kell vizsgálnunk.

A Biblia értelmezésének kritériuma nem más, mint Jézus Krisztus.

II. Az egy igaz Isten

Létezik egy, és csakis egy, élő, igaz, örök Isten, aki végtelenül bölcs, mindenható, mindenütt jelenvaló személyes, szellemi lény, aki egyetlen Istenként Atyának, Fiúnak és Szentléleknek jelenti ki magát a Szentírásban. Ő a Teremtő, a Fenntartó, a mindenség Ura, a világ Megváltója.

Tökéletes, szent lény egyedül méltó teljes szeretetünkre, hódolatunkra és engedelmességünkre.

AZ ATYA: oka, eredete és célja minden létezőnek. Fenntartja és kormányozza a világmindenséget, amelyet Ő teremtett hatalma szavával.

A FIÚ: valóságos Isten, aki által, és akire nézve teremtett minden, aki az emberiség megváltásáért hozzánk hasonló emberi testet öltött magára. Istenségére nézve öröktől fogva az Atyától való, emberi léteére nézve pedig az időnek teljességében a Szentlélektől fogantatva, szűz Máriától született.

² Elfogadta a BTA Szenátusa 2019. október 9-én, Sz-35/2019. sz. határozatával, 100%-os egyetértéssel

A SZENTLÉLEK: személyes Isten, aki dicsőíti a Fiút. Meggyőz a bűn, az igazság és az ítélet felől. Tanácsolja, vezeti, inti és vigasztalja a hívőket. Ő a forrása a Lélek gyümölcsének és a kegyelmi ajándékoknak.

III. Az ember teremtése, bűne és bukása

Az embert Isten teremtette saját képére és hasonlatosságára, jónak és igaznak. Megajándékozta a jó és a gonosz választásának szabadságával.

Alkalmassá tette arra, hogy vele, mint teremtőjével közösségben éljen, az ő dicsőségére. Az ember azonban a Sátán kísértésének engedve, vétkezett teremtője ellen. Ezért utódai olyan megromlott emberi természetet és környezetet örökölnek, amely hajlamosít a bűnre, és mihamelylet képesek szabad akaratuk felelősségteljes gyakorlására, vétessé válnak és emiatt ítélet alá kerülnek.

IV. Jézus Krisztus megváltó munkája

A bűn uralma alatt élő ember megváltása, Jézus Krisztusnak, Isten egyszülött Fiának közbenjáró áldozata által történt, kegyelemből. Kereszthalálával teljes engesztelést szerzett bűneinkért, harmadnapon feltámadt megigazulásunkért, azután fölment a mennybe, és az Atya jobbján – mint egyetlen közbenjáró Isten és ember között – esedezik értünk.

Isten személyválogatás nélkül minden bűnösnek felkínálja a Jézus Krisztus által szerzett megváltást. Az ember szabadon dönthet, hogy elfogadja vagy elutasítja a kegyelmet.

V. Az üdvösség útja

Az üdvösség útja a hit útja. A hit a Megváltó Jézus Krisztus elfogadása és az egész személyiség odaszentelése neki, mint Úrnak.

A megtérés őszinte elfordulás a bűntől és odafordulás Istenhez. Általa a bűnös ember a kárhozat állapotából az üdvösség útjára lép. A megtérő bűnös – Isten Igéje és a Szentlélek munkája nyomán – felismeri, megbánja és megvallja bűneit. Isten jogos és igazságos büntetése elől az egyetlen szabadítóhoz, Jézus Krisztushoz menekül, és hit által elnyeri bűnei bocsánatát.

Isten a hittel hozzátérő embert igéje és Szentlelke által újjászüli és képessé teszi arra, hogy a Jézus Krisztus iránti szeretettől áthatva, az ő akarata szerint éljen.

A megigazítás Isten rendjéhez, és így magához Istenhez való igazítást jelent, amely az ő kegyelmes cselekvése.

Isten a Jézus Krisztusba vetett hit által nemcsak megigazítja, hanem gyermekévé is fogadja az újjászületett embert, mivel elküldi szívébe a fiúság Lelkét, aki által úgy járulhat Istenhez, mint Atyjához.

A hívők megszentelése a Szentlélek folyamatos munkája, amelynek során az újjászületett ember fokozatosan halad a mennyei tökéletesség felé.

A megtartás Isten gondviselésének műve a Jézus Krisztus követésére őszintén törekvő hívő életében. Isten újjászületett gyermeke a Szentlélektől támogatva, gyengeségei ellenére is képes győzni kísértései felett. Ha mindvégig hűségesen megáll Jézus Krisztus mellett, elnyeri az örök élet koronáját.

VI. A gyülekezet

A gyülekezet – az újszövetségi gyülekezeti mintát figyelembe véve – azoknak a megtért, újjászületett és bemerített hívőknek a közössége, akik elfogadták Jézus Krisztust személyes Megváltójuknak és az Ő tanítása, valamint a közösség rendje szerint törekszenek élni.

A gyülekezet nyilvánvaló ismertetőjegyei:

- a tiszta igehirdetés;
- a bemerítés és az úrvacsora Ige szerinti gyakorlása;
- az imádkozás, éneklés és biztonyságtétel;
- a lélekmentés szolgálata;
- az önkéntes adakozás;
- a diakónia;
- a gyülekezeti fegyelem gyakorlása.

Az Úr a gyülekezet vezetésére, tanítására, gondozására szolgáltevőket hív el a gyülekezet hűséges és példamutató tagjai közül.

VII. Bemerítés és úrvacsora

A bemerítést az Úr Jézus Krisztus rendelte. Ez a hit és engedelmeség cselekménye, amellyel az újjászületett ember ünnepélyesen vallást tesz arról, hogy bűnös életével szakítva, magát mindenestől átadja Jézus Krisztusnak.

Az Atya, Fiú, Szentlélek nevébe történő teljes vízbemerítésben csak az részesülhet, aki az Úr Jézus Krisztusba vetett hitéről vallást tett, és bemerítését önként kérte. A bemerítés cselekménye – a vízben való elmerülés és kiemelkedés – kiábrázolja, hogy a bemerítkező

meghalt és eltemettetett a bűnnek, és feltámadt Jézus Krisztussal együtt új életre.

Az úrvacsorát Jézus Krisztus szerezte.

Az úrvacsora cselekménye – a kenyér megtörése és a bor kiöntése – Krisztus testének megtöretésére és vérének kiontására utal. Ha a megtört kenyeret és a kiöntött bort a Megváltóba vetett hittel vesszük magunkhoz, a Szentlélek által lélekben egyesülünk Urunkkal.

Az úrvacsorával rendszeresen élve, hálaadással gondolunk rólunk megemlékező Megváltónk végtelen szeretetére. Az úrvacsorában Krisztussal és testvéreinkkel való közösségünk is kiábrázolódik és megújul.

Egészen Urunk visszajöveteléig bizonyosságot teszünk kereszthaláláról az úrvacsora cselekményével és szavainkkal is.

Az úrvacsora biblikus gyakorlása nemcsak bűneink rendezésére, hanem azok megelőzésére is lehetőséget nyújt.

VIII. Az Úr napja

Az Úr napja az Úr Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe, a hét első napja (vasárnap).

Ezen a napon – tartózkodva az elkerülhető munkáktól – gyülekezeti istentiszteleten, családi közösségben, egyéni csendességben éljük meg az igeismeretben, és a lelki életben való növekedést, valamint gyakoroljuk a testvéri szeretetet.

IX. Házasság és család

Az Isten akaratának megfelelő házasság egy férfi és egy nő egész életre szóló hűségben megélt szeretetközösségen alapuló szövetsége.

Isten szándékának az a házasság felel meg leginkább, amelyet kölcsönös és tiszta vonzalom alapján, a Szentlélek vezetésére és az Ige tanácsára figyelve, józan megfontolással köt meg a szellemi, lelki és testi tekintetben is egymáshoz illő férfi és nő.

A férj és a feleség – teremtettségükből adódó eltérő sajátosságai mellett – Isten előtt egyenlő értékűek.

A házastársak gyermekeiket – akik a fogantatás pillanatától kezdve Isten ajándékai – az Úr félelmében nevelik.

A gyermekeknek tisztelniük kell szüleiket.

A biblikus házasság túlmutat önmagán: Istent dicsőíti, és az önfeláldozó szeretet által kiábrázolja Krisztus és az egyház kapcsolatát.

X. Az egyház és az állam

A hívő ember a társadalomban

A jó rend létrehozása és fenntartása érdekében tevékenykedő államhatalmat Isten rendelésének tekintjük, az Ige felszólítása szerint tiszteljük, bibliai meggyőződésünkkel nem ellenkező törvényeit megtartjuk.

Imádkozunk, hogy feladatát betöltse, és így békességben élhesünk. Elkötelezettek vagyunk a vallásszabadság megvalósulása mellett. Az egyház és az állam különváltan működik, azonban az autonóm egyház a közös célok megvalósítása érdekében együttműködhet az állammal.

A hívő ember kész arra, hogy együtt munkálkodjék valamennyi jóakarátú emberrel, minden nemes cél érdekében, a szeretet jegyében, anélkül, hogy feladná Krisztus iránti elkötelezettségét.

XI. Az ember végső rendeltetése

Az ember léte a meghalással nem szűnik meg. A meghaltakat Isten feltámasztja, megítéli és elkülöníti örök üdvösségre, vagy örök kárhozatra, és így a megváltottak mindenkor az Úrral lesznek.

2. Hétköznapiak

Felvételi 2020.

A 2020. esztendő a felvételik szempontjából is különleges volt. Még az év elején – a világvárvány előtt – lehetőséget kapott Intézményünk a keresztfélév indítására, így 2020 januárjában felvételt hirdettünk, és 21 hallgató nyert felvételt a BTA-ra. Akkor még akadálytalanul történhetett a jelenléti felvételi, a megszokott módon. Sajnos a 2021. évre ez már nem mondható el, úgyannyira, hogy a pandémiával kapcsolatos szigorú óvintézkedések miatt ebben az évben nem hirdetett a BTA keresztféléves felvételit.

Felvételi a lelkipásztori szakirányra

A 2020-21-es tanévre a felvételik időpontja a nyári időszakra esett, amikor a járvány csillapodása miatt ismét jelenléti formában kerülhetett sor a felvételi vizsgákra. Így vegyes rendszerben történhetett ez az esemény. Voltak szép számmal, akik az online térben adhattak számot a teológiai tanulmányokra való alkalmasságukról, mások pedig személyesen tehették ezt. Így az őszi félévben 183 elsőéves hallgató kezdhetette meg tanulmányait intézményünkben.

Online oktatás

A 2020-21-es tanév őszi félévét még úgy terveztük, hogy hibrid oktatási formában haladunk előre. Sajnos a járványhelyzet súlyosbodásával néhány héten belül teljesen az online oktatásra kellett áttérnünk.

Az online oktatás technikai vezérlője akcióban

Technikai eszközökkel felkészülten tehetük ezt, és – eltekintve a jelenlét hiányától – szinte zavar-talanul tudtuk megoldani e feladatot. Az intézmény falain belül egy technikai személyzet koordinálásával, az oktatók és hallgatók otthoni környezetükben végezhetik a szükséges feladataikat. Arról, hogy ezt valójában hogyan élték meg, mind az oktatók, mind a hallgatók, a következőkben közölt beszámolóikból sejtethetünk meg valamit.

BTA krónikás

a) Oktatók beszámolóí:

A „megmagyarázhatatlan” és a pandémia

Prof. Em. Dr. Veres Sándor Péter

A pandémia kihatását vizsgáló pszichológiai kutatások eredményei szerint, ha ritkul a személyes kommunikáció az emberek között, akkor a kapcsolatok vesztítenek komplexitásukból, hiszen a non-verbális és meta szintű elemek a technikai áttételeken keresztül kevésbé vagy alig érvényesülnek. Ha korlátozódik a kommunikációs tér, beszűkülnek a közlés csatornái, akkor a kapcsolatok bizalmi szintjében romlás indul el – prognosztizálták a pszichológusok.³ Erre tekintettel kezdődtek el azok a fejlesztések, melyek megkísérlik a beszűkült teret kiszélesíteni, a

hang mellé képi, illetve három dimenziós megoldásokat illeszteni, hogy megidézzék a megidézhetlent, a személyes jelenléte.

Most vizsgáljuk meg, az elmúlt év kényszerű tapasztalatai igazolják-e a fenti állítást! Az online oktatás vajon *áldás* vagy *átok* lett?

2020 márciusától a Google Meet nyújtotta oktatási lehetőségekkel kísérleteztem. Drive-ot béreltem, házilagos felvételeket készítettem. A Power Point-os, hangbemondásos előadások során visszajelzésre képtelen éterbe mondtam gondolataimat, vetítettem ábrákat, magyaráztam filmrészleteket. Hiányzott a hallgatóság értő figyelme, még a hol elkalandozó, hol meg csillogó szemek jelenléte is. Egyedül és idegenül éreztem magam a szituációban.

³ A magyar lakosság többségének attitűdje az online világhoz kétarcú, feszültség figyelhető meg a használat és a megítélés egyes mért jellemzői között. A teljes magyar lakosság 60,5%-a szerint az online kommunikációs lehetőségek rontják a személyes kapcsolatok minőségét, de 63% úgy gondolja, hogy a közösségi média kitűnő lehetőséget nyújt a kapcsolattartásra mind a családtagokkal, mind a barátokkal. 80% az internet előnyeként azonosítja, hogy könnyen kapcsolatba lehet lépni ismerősökkel, de 58% tart attól, hogy az online kapcsolattartási formák átveszik a közvetlen személyes kapcsolattartás helyét. Mindemellett 57% gondolja úgy, hogy az online kommunikáció túl sok időt vesz el az életéből. Az ambivalens érzésekkel együtt is markáns többség, 66,5% szerint a digitális szolgáltatások és az online tevékenységek gyors ütemű fejlődése lehetőséget jelent az egyén és a társadalom számára, viszont 27% gondolja úgy, hogy mindez kockázatot jelent. (in: Közszolgálati Egyetem kutatásából, 2021.)

A tavaszi szemeszter ily módon személytelen tanórái kínládásaiból mégis igazi innováció született. A *személyes hatékonyság* tréningre – vajh, milyen is a jó Atya humora – olyan feladat körvonalazódott, melynek megoldásához az otthonaikban ülő résztvevőknek hallgatótársuk segítségére volt szükségük. Csak úgy volt teljesíthető a kurzus a 2x25 fős csoport számára, ha partnert találnak. Azt a feladatot kapták, hogy a napot indító áhítat és előadás, vagy tanulmányi céllal vetített filmrészlet után osszák meg kapcsolódó meglátásaikat, gondolataikat. Élményeik feltárásához a hallgatói listából random módon kijelölt társukat kellett telefonon, interneten felkeresni és indítványozni egy beszélgetést. Úgy, mintha négyszemközt, az osztályteremben párt alkotva tették volna ezt. Megbeszélésükről, annak hatékonyságáról számot kellett adniuk. A feladat képezte a szelíd kényszert, hogy egymással kapcsolatba lépjenek, a beszámoló pedig a tanár számára értékelhető anyagot nyújtott. A gyakorlat célja az volt, hogy személyesen is megtapasztalhassák: hatékony kommunikáció Isten igazságából fakadó mondanivaló esetén lesz teljes. Isten igéje képes elérni a másik ember szívét.

E gyakorlat hívta fel a figyelmemet arra, hogy a beszűkült kommunikációs térben, személyes találkozások hiányában az egymás segítségére irányuló feladat – jobbára ismeretlen partnerrel kerültek párba – közösségi megtapasztalásokhoz, bizonyosságokhoz juttatta hallgatóinkat. Az őszi, majd a 2021-es tavaszi szemeszterben minden további kurzus hatékony eszközeként alkalmaztam a fenti alapelvet, így a hallgatók egyre nagyobb köre tudta „személyesen” megismerni egymást a technika lehetőségeivel.

A 2020-as tanév őszi szemeszterében a feladat új tartalmi elemmel bővült: megszületett a *Találkozásom a megmagyarázhatatlannal* c. esszé-dolgozat ötlete. A feladat minden hallgató részéről személyes érintettséget garantál. Ez a kissé talányos, rejtélyes cím, valamint az emlékek közötti utazás oly mértékben magával ragadta a hallgatókat, hogy kiapadhatatlanul áradtak beszámolóik és bizonyágtételeik életük legkülönösebb eseményeiről. A kényszerű otthonlét, karantén vagy betegség beszűkítő élményvilágába *Világosság* támadt. Isten Lelke indította beszámolóik nyomán – melyeket kis dolgozat formájában e-mail-ben eljuttattak hozzám – mély, személyes ismeretség alakult ki tanár és hallgató között.

A 2020-as tavaszi szemeszterben 59 hallgató vett részt on-line tartott személyes hatékonyság tréningen, és végezte el a feladatot társával, az őszi szemeszterben pedig ebben az új feladatban 99 mester

szakos hallgató. A hallgatók fele további lelkigondozói feladatként kapta, hogy bármely ismerősét keresse meg, felkérve, hogy meséljen az ő „megmagyarázhatatlannal” való találkozásáról. Beszélgetésük-ről dolgot kellett készíteni a hallgatóknak.

A 2021-es tavaszi szemeszterben további 156 első éves, illetve 55 másod, illetve negyed éves hallgató kapta ugyanezt a feladatot. Ezzel főiskolánk jelenlegi hallgatóinak megközelítően a fele (211 fő) a *pandémia* hullámai közepette emlékeiben felidézhetette élete fontos, egyes esetekben meghatározó eseményét, és elgondolkozhatott azon, hogy az élet ilyen különös eseményei miképpen is kapcsolódnak Isten személyéhez és az evangéliumhoz.

A személyes élettörténeti feladat, valamint a kapcsolatfelvétel, majd a tanári kérdőív megválaszolása mély lelki utazásra hívta a hallgatókat. Hatására a kapcsolódó, immár élő, online órák olyan légkörben folyhattak, melyek olykor a személyes jelenlét minőségét is elérték. Az órák témái a lelkigondozáshoz kapcsolódóan Isten, Jézus Krisztus és Szentlélek személyére, az Ő munkájára irányultak. Így a „*bizonyosságtevők fellege*” jelent meg az interneten keresztül, további feladatokat adva a következő szemesztere: ezeknek az élményeknek a tanítás, az oktatás és a lelkigondozás csatornáin keresztül történő feldolgozását és a közösségépítés szolgálatába állítását. E folyamatban a mesterhallgatók online órái interaktívvá és szeminárium jellegűvé váltak, de örömmel mondhatom, hogy a BA hallgatók és a konzultációs központok hallgatói is elindultak ezen az úton.

Összefoglalóan megállapíthatom, hogy a pandémia miatt kényszerűen kialakított online oktatás lelki tartalmában megközelítette, tán meg is haladta azt a mélységet, amit korábban személyes jelenlét során a hallgatókkal együtt átélhettünk. Az on-line oktatással kapcsolatos fenntartásainkkal szemben Isten ismét megbizonyította magát: „*Van-e valami lehetetlen az Úr számára?*” (1Móz 18,14)

Prof. Em. Dr. Veres Sándor Péter
a BTA professzora

„Rendkívüli” tanév

Dr. Várady Endre

Viszonylag gyakran használt szavunk a „rendkívüli”, ám az elmúlt bő egy esztendőben ennek radikális jelentésmélyülését voltunk kénytelenek megélni mindannyian az élet csaknem minden területén. Teológiai Akadémiánk több, mint egy évszázados történelme nem szűkölködik különféle kihívásokkal teli időszakokban, de még az ezekről szóló krónikákat is meglepnék a 2020/21-es tanévet bekebelező objektív (világméretű) körülmények. Példanélküli ugyanis, hogy egy teljes akadémiai év hallgatók jelenléte nélkül való-

suljon meg. Ugyanakkor hálásak lehetünk a Mindenhatónak, hogy a technikai fejlődés jelen szintjén értek bennünket a járványhelyzet indokolta korlátozó rendelkezések. Más felsőoktatási intézmények gyakorlatával nincs összehasonlítási alapom az online oktatást tekintve, de (gyermekeim révén) közoktatásival igen. Ennek fényében (és kontrasztjában) elismerés illeti a BTA oktatásszervezését és technikai háttérmunkálatait, mert a tanév elején eltervezett órarend csorbítatlanul megvalósulhatott. Ilyenképpen az oktatás rendkívülisége tartalmában nem, hanem csupán módjában volt jellemző.

Mind a szorgalmi időszak online előadásai, mind a vizsgaidőszak ugyancsak virtuális közegben történő számonkérései kreativitásfejlesztő és tapasztalatgazdagító hatással bírtak. A kollektív szinten megvalósított gördülékeny oktatási tevékenységnek ugyanakkor a szubjektív vetülete is említést igényel. Noha technikailag minden hibamentesen működött a virtuális auditoriumot tekintve, a személyi energiákat közös térbe hozó valós jelenlét hiányának feldolgozása külön erőfeszítéseket igényelt. Egy web kamerába beszélni hónapokon, szemesztereken át, devalválóan hatott az oktatói inspirációs rátára. Nem volt szemkontaktus, sem közvetlen visszajelzés, se kérdő tekintet, se mosoly, se nevetés egy-egy figyelemfelrázó humoros megjegyzés nyomán... Elméletileg a csoportos online konferencia-platformok élő képen megjelenítik a bejelentkezőket egy kisebb ikonon, hangalapú társalgást is lehetővé téve, tehát a kétirányú kommunikáció lehetősége adott volna, ami áthidalhatná az imént vázolt hiátust. Azonban a konferencia-videóhívások későbbi elérhetőségének biztosítása érdekében történő rögzítéssel összefüggésben felmerülő személyiségi jogok tiszteletben tartása végett lehe-

tőségük volt a hallgatóknak kikapcsolni a készülékük kameráját. Ilyenképpen a legtöbb esetben és legnagyobb arányban pusztán a hallgató bejelentkezésének ténye volt megállapítható az online platformon, spon-tán visszajelzés és aktív követés viszont nem volt érzékelhető. Külön felhívásra, kérdések megfogalmazására biztosított lehetőség nyomán többen láthatóvá és hallhatóvá tették magukat egy időre, ám a diskur-zushajlandóság többségében elenyésző volt.

Mivel az őszi szemeszter vizsgaidőszakában személyes jelenléttel járó, hagyományos keretek között történő vizsgáztatásra a járvány-ügyi korlátozások folytán nem volt lehetőség, a számonkérések online rendszerű átdolgozása vált szükségessé. Ehhez a leoptimalisabbnak a Redmenta internetalapú alkalmazást találtam, amely intelligens ok-tatási asszisztensként aposztrofálja magát. Pusztán egyszeri regisztrációt kíván meg a program a hallgatóktól, onnantól kezdve felhasználónevükkel és jelszavukkal belépve az oldalra, kitölthették az időkeretes vizsgateszteket az adott vizsgaidőpontokban. A több száz hallgató közül elenyésző arányban adódott csak néhányaknak technikai nehézségük az online vizsgatesztek abszolválásával. Ilyen esetekben egyéb kommunikációs csatornákon jelezték felém a felme-rülő akadályokat, így újabb vizsgaidőpont biztosításával vagy más áthidaló módszerrel sikerült megvalósíthatóvá tenni a vizsgázásukat.

Egyetlen „izgalmasabb” esetet tudok említeni a januári vizsgaidő-szorból. Egyik hallgató gyermeke korábban a hallgató email címével regisztrált a Redmenta platformra a maga közoktatási területén. Ami-kor pedig a hallgató is regisztrált a saját email címével a BTA-s vizs-gák elérése érdekében, a rendszer összekapcsolta a két fiókot, így a vizsgatesztet önkéntelenül a gyermeke neve alatt töltötte ki. Az ETN-es jegybeírás során szembesültem ezzel a problémával, amit néhány fordulós email-váltással sikerült tisztázva megoldani.

Összességében tehát – a körülményekhez viszonyítva – sikeresnek és célravezetőnek értékelem e rendkívüli tanévet, amely sokrétű ta-pasztalatokkal gazdagított, újszerű perspektívákat nyitva meg.

Dr. Várady Endre
a BTA tanszékvezető főiskolai docense

Oktatás és számonkérés

Dr. Garai Zsolt

A már több mint egy éve fellépő és gyorsan elterjedő világvjárvány jelentős változásokat hozott társadalmi életünk legtöbb színterén, így a munkaadó és az alkalmazott eddigi megszokott munkaviszonyában is. A gyülekezeti életben máig is érezhető a pandémia negatív hatása, valamint családi életünk számos aspektusa megváltozott a járvány következtében.

E rövid beszámolóban azonban a lassan véget érő különleges tanév során a szakterületemet érintő, az oktatással és számonkéréssel kapcsolatos tapasztalataimról szeretnék írni.

Isten kegyelméből, a 2020/2021-es tanévben immár második éve tanítom a Himnológia tantárgyat a BA szakon, valamint korrepetálom a BTA kórusát. A tradicionális képzést, amely szemtől-szembe történt, fizikális jelenlétet igényelve, a múlt év márciusától fölváltotta az online tanítás. A Himnológia kurzus, mivel többnyire elméleti tantárgy, könnyen alkalmazkodott ehhez a helyzethez. A kóruséneklés azonban, jellegéből kiindulóan, megszenvedte ezt a periódust olyannyira, hogy nem lehetett tovább folytatni, mivel ez egy praktikus tantárgy. Ezért a következőkben az első kurzussal kapcsolatos tapasztalataimat szeretném megosztani.

A távmunka⁴ (ang. telework, home office) fogalma az elmúlt években igen elterjedt, elkezdve az Egyesült Államoktól, majd Európában is. Így a távoktatásnak megtapasztaltam ugyanúgy az előnyeit, mint a hátrányait is.

Az előnyei közé sorolnám a következőket:

- Otthoni munkahely, az én esetemben nem kellett több órán át utaznom, így több időt szánhattam az előadások előkészítésére
- A hallgatók nagyobb és rendszeresebb jelenléte az online felületen

⁴ Vagy távmunka végzés: „a munkáltató telephelyétől elkülönült helyen rendszeresen folytatott olyan tevékenység, amelyet számítástechnikai eszközzel végeznek, és eredményét elektronikusan továbbítják”, <https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%A1vmunka>

- A költségek csökkentése (a munkaadó szempontjából) valamint a számítógépek és a telekommunikáció teljesítményének növelése, jobb kiaknázása
- A leadandó tananyag kiegészítése több zenei példával, zenehallgatással
- Az előadások rögzítésének és későbbi megtekintésének a lehetősége
- Jobb egyensúly a munka és a családi élet között

A hátrányai talán a következők lennének:

- A fizikális jelenlét hiánya lehetetlenné tette az együtténeklést, normális interakciót (diákokkal, kollégákkal)
- A számonkérés folyamatának a módosulása (verbális helyett írott)
- Az otthoni munkahelyből kifolyólag fölléphetnek váratlan zavaró tényezők (telekommunikációs eszközök, gyerekek, stb.)
- A személyes és családi szokások megváltoztatása, a munkahely és család közti határ elhalványulása
- A szakmai elszigeteltség kockázata

Hogyha minden befolyásoló tényezőt figyelembe veszünk, a Himnológia kurzus, elméleti tantárgy lévén, nem szenvedett kárt ebben az időszakban, több zenei példával tudtam gazdagítani az órákat, valamint az egy szemeszterről két szemeszterre való kibővítése lehetővé tette a magyarországi baptista zenei élet kimagasló személyiségeinek és formációinak a bemutatását, ami csak érdekesebbé és vonzóbbá tette ezt a tantárgyat.

Dr. Garai Zsolt
a BTA tanszékvezető főiskolai docense

Komoly kihívás mindannyiunknak

Bacsó Benjámín

A pandémia időszaka 2020 márciusától nagyon komoly kihívás elé állított mindannyiunkat. A Baptista Teológiai Akadémián is ezt tapasztaltam. Az intézmény igyekezett gyorsan reagálni a kialakult helyzetre. Be kell vallani, hogy ez azért nagyon sok szempontból új helyzetet teremtett az oktatásban

A Teológia egyik erőssége a diákok visszajelzése alapján a közösség és a lelkiiség. Ahogyan találkoznak, beszélgetnek és barátságok szövődnek. Ez ebben az időszakban nem tudott így megvalósulni.

Habár én magam is szerveztem olyan online találkozót, ahol kifejezetten csak beszélgetés volt, ki hogyan érzi magát, vagy éppen a jelenlegi helyzet megélése volt a téma. Órák után is volt olyan kérdés, hogy egy kicsit maradjunk még beszélgetni. Érződött a közösség iránti igény.

Minden krízis magában hordja az újítás lehetőségét is. Az online találkozásoknak érezhetően volt haszna, hogy olyanok is rendszeresen be tudtak csatlakozni az órákra, akik normális életritmusuk miatt, ezt egy offline oktatásban nem biztos, hogy meg tudták volna tenni. Sajnos, olyanok is voltak, akik viszont online nem, vagy nehezen tudtak csatlakozni. Ezzel együtt a lehetőség ott volt, hogy tanuljunk együtt új módokon. Megnőtt a lehetőség a frontális oktatási formán kívül, egyéb alternatív lehetőségek alkalmazására. Több videós tartalom, több csoportmunka, több kutatási feladat adta az új kereteket. A fentebb említett lelkiiség is új lendületet kapott. Több visszajelzést kaptam, hogy a hallgatók nemcsak a hozzájuk közel lévő gyülekezet közvetítésébe tudtak becsatlakozni, hanem más gyülekezet alkalmait is tudták látogatni. Ez mindenképpen egy hozadéka volt az elmúlt időszaknak.

Tanárként kiváltságnak tekintem, hogy az oktatásban részt vehetek. Más intézményekkel összevetve azt gondolom, hogy a BTA jól kezelte a helyzetet. Az új keretek között a személyes kapcsolattartási formák mellett megnőtt az email, telefon és egyéb eszközök szerepe. Ez tőlem egy nagyobb fokú rugalmasságot követelt. Voltak olyan telefonhívások az estékben, amikor az egyháztörténelem feladatát beszélgettük át, vagy a kora reggelekben, amikor a szakdolgozat volt a beszélgetés fókuszában. Azt gondolom, ez természetes ilyen időszakban.

Nagyon pozitívnak életem meg, hogy az online térben az egyéni motiváció is több hallgatónál nemcsak megmaradt, hanem fokozódott.

A technikai háttér biztosításában ki kell emelnem *Husza Csaba* áldozatos munkáját. Nagyon nagy feladat hárult rá.

Azt gondolom, hogy a covid első hulláma során a hallgatók és a tanárok is, sokkal optimistábbak voltak. A második hullám már érezhetően fáradtabb helyzetben ért bennünket, talán, éppen azért, mert nem látszott, hogyan fog rendeződni a helyzet. Most pedig a harmadik hullámban jelentkezik az „online fáradtság”. Ez új kihívás elé állít mindenkit. Nagyobb türelem, több együttérzés és jelentősebb rugalmasságra van szükség.

Hálás vagyok Istennek, hogy az elmúlt egy évben mindenféle nehézségben megőrzött bennünket!

Bacsó Benjámín
a BTA tanársegéde

b) Hallgatók beszámolóí

Az ember az igazi érték

Flogny Károly Lajos

2019 szeptemberétől kezdtem a Baptista Teológiai Akadémián a teológia mesterképzést, ami még a megszokott, hagyományos oktatási rendszerben történt: a konzultációkon bejártunk az órákra, ahol találkozhattunk mind az oktatókkal, mind az évfolyamtársakkal. A szóbeli vizsgák javarészt szintén személyes megjelenéssel zajlottak le, az írásbeli vizsgák pedig osztálytermen belüli, felügyelt jelenléttel. Ekkor azonban még nem gondoltuk, hogy egyszer mindez tartósan megváltozhat.

A koronavírus első hulláma a 2020-as év beköszöntével kezdett kontrollálatlanná válni Európában: Olaszországban, Spanyolországban, Franciaországban a vírus egyre hevesebben szedte az áldozatait. Ez a vírus, ami nemcsak, hogy ismeretlen volt mindenki számára és váratlanul jött, hanem rendkívül gyorsan terjedt és halálosan fertőzött, különösen azokat az embereket, akiknek krónikus betegségeik is voltak. Csak néztünk és ámultunk.

Csupán néhány hétnek, hónapnak kellett eltelnie, hogy mindez olyannyira begyűrözzön az emberek mindennapjába, hogy rádöbbenjenek a világ vezetői, hogy lépni kell: korlátozni a kijárást, lecsökkenteni a személyes kontaktusokat, ideiglenesen lezárni a gazdaság csapjait, nehogy az egészségügyi szolgáltató rendszer összeomoljon a sok betegről. Már csak azért is, mert a gyengélkedők súlyosabb esetei olyan eszközöket (például lélegeztető gép) kívántak, amelyekkel nem rendelkeztek megfelelő mértékben. Ugyanakkor nemcsak a felszerelésben voltak hiányosságok, hanem az egészségügyi személyzet is egyre inkább megterhelte, kikészítette.

Kiváltképpen a fejlett országok gazdaságai recsegttek, emberáldozatokat szedtek, főképp azért, mert hatékony gyógyszer nem volt a piacon.

Az ember érték. Hiába van a Föld a kihalás szélén az emberi mohóság, elburjánzó önzés miatt. Hiába mutat az ökológiai lábnyom a legfejlettebb régiókban jóval magasabb értéket, mint ahogy annak a fenntarthatósága megengedhetné, miközben a legszegényebbek egyre

távolabb kerülnek a gazdag térségekhez képest. Pedig a legkevésbé fejlett országok legtehetségesebbjei vagy illegális kivándorlói „termelik” a legtöbb munkaerő-utánpótlást a fejlett országok urna alakúra hajló korfáihoz, hogy azok gazdasági fenntarthatóbbak legyenek. Hiába a sok emberi konfliktus, ami sok esetben háborúban tetőzik: az ember érték.

Magyarországra is beszivárgott az első hullám, bár az még éppen csak megérinthez, mert – a hivatalos adatok szerint – alacsony megbetegedés számot mutatott. A gazdaság csapjai ezért itt is lezáródtak az első hullámban és az oktatási intézmények is bezártak ideiglenesen. Vagyis csak azt hittük, hogy rövid időszakra.

Mindenesetre, amikor a 2019/2020-as tanév tavaszi szemeszterében még a Covid helyzet első hulláma burjánzott: sok helyen berekesztették a felsőoktatási intézmények látogathatóságát a hallgatók számára.

A felsőoktatásnak új utakat kellett keresnie, nehogy hallgatóik elpártoljanak tőlük. Az addigi megszokott forma, amelynek a központi hangsúlya a személyesség volt – legyen az nappali, levelező vagy esti munkarend –, tarthatatlannak látszott. Bár a felsőoktatásban korábban is létezett elvileg távolléti oktatás, mégis az intézményvezetők idegenkedtek ettől. Nemcsak azért, mert ehhez infrastrukturálisan is fejleszteni kellett volna, hanem azért is, mert az ember, az emberi kapcsolat a lényeg az oktatás bármelyik szintjén, ezért a felsőoktatásban is.

Új út, új kihívás. Nemcsak az oktatóknak, iskolai munkatársaknak, az informatika üzemeltetőinek, hanem a hallgatóknak is. A kihívás küzdelemmel jár, a vívódás pedig szenvedéssel. Vesződött mindenki, kicsinytől a nagyig.

A gyötrődés meghozta gyümölcsét a felsőoktatásban is: olyan online-felületek jelentek meg a közhasználatban, amelyek addig is léteztek, csak nem volt rá igazán igény – ezeknek fejlesztőit milliárdossá tettük. Az online konzultációk, online vizsgák mind-mind hatalmas fejlődést, korszerűsítést igényeltek nemcsak az oktatók és munkatársaik, hanem a hallgatók részéről is. De sikerült. Már csak azért is, mert azt reméltük, hogy ami sebbel-lobbal jön, úgy távozik, mintha puskából lötték volna ki.

Átmenetinek gondoltuk a koronavírus járványt. Gyors lefutást vártunk. De jött a második hullám a 2020/2021-es tanév őszi szemeszter októberében, amit néhány lélegzetvétel után követett a harmadik. Mindez idő alatt ugyan megtalálták az ellenanyagot és elkezdték a vakcinák gyártását, majd annak beoltását, de eddig a felsőoktatásban (is) minden maradt a régiiben. (2021. tavaszi félév – a szerk.)

Azt, hogy miképpen éltem meg, mint hallgató? Számomra sosem volt gond az informatika, hiszen egy ideje részint életközösségben vagyok vele és szeretek foglalmazni is. Még a könyvtárak bezárása is csak haloványan érintett. Sikerült tehát hamar felnövekednem erre a helyzetre, mégis hiányzik az oktatás értéke: a személyes kapcsolat alapja – maga az ember.

A virtuális nem reális világ. Imperszonális, intimitástól mentes, törekeny. Nem baráti.

Bárcsak mindezekből, mi tanulók (is), elsajátítanánk hosszú távon, igazán megérteni az emberi élet értékét, nem csupán a magunkét – hiszen az könnyebben mehet –, hanem a másikat is.

Flogny Károly Lajos
a BTA MA/2. hallgatója

Bátorítással egymás mellett

Bálintné NóvÉ Noémi

A Békéscsabai Fakultatív Konzultációs Központban 2012-ben vette kezdetét a teológiai oktatás, ahova államilag finanszírozott nappali alapképzésre (BA) és mesterképzésre (MA) lehetett jelentkezni. Helyszínét a Békéscsabai Baptista Gyülekezet biztosítja azóta is. Akkor, az oktatás 60 fővel indulhatott el, teológiai és kántor szakon egyaránt.

A most végzős hallgatók, 2017/18-as tanévben kezdték meg tanulmányaikat, a teológia BA és MA elsőseiként (kb. 70 fő). Az ezután következő öt szemeszter a megszokott keretek között zajlott le. A helyszínre az oktatók minden hónap harmadik vasárnapja előtti szombaton lejöttek Békéscsabára a Fakultatív Konzultációs Központba és leadták mélyreható előadásait. Majd az elkövetkező vizsgaidőszakban a hallgatók meghatározott módokon (ZH, házi dolgozat) adhattak számot tudásukról. Nagy öröm volt számomra, hogy bár legtöbbször családos felnőttekként vesznek részt az oktatásban, ami leterhelő is lehetne, mégis jókedvűen találkozhattunk, örülve egymásnak, az ismeretségnek, a tanulás lehetőségének.

Mint ahogy minden oktatási intézményben, így a BTA Fakultatív Konzultációs Központjait is érintette, a 2019/20-as tanév második félévében átalakult oktatási rend. Ebben az időszakban egy sajnálatos esemény következett be, ami rendkívüli helyzetet okozott az egész világon, minden ember életében, munkájában. A súlyos megbetegedéseket okozó Covid-járvány az egész addigi létünket megváltoztatta, nemcsak az oktatásban, hanem a családok mindennapi életében is. Ugyanis az addigi megszokott rendszerű edukáció online átállásra kényszerült. Szinte minden munkahelyen „home office” rendszerű munka és digitális rendszerű oktatás vette kezdetét, amely természetesen a képzésekre is kihatott. Az emberek helyzete egyik pillanatról a másikra átforgalmódott. Nem volt könnyű az átállás és talán az is elmondható, hogy nem tervezett senki ilyen hosszú távú módosulást. Hiszen a járványhelyzet okozta szigorítások, kis hullámmal igaz, de a 2021. tavaszi félév során is jelen vannak.

Mivel a hallgatók tanulási lehetőségét biztosítani kellett, a 2020/21-es tanévben is folytatni tudtuk az ismeretszerzést. A 2020-as év nyarat

kicsit lazábban tölthettük el. Azzal számolt mindenki, hogy lassan véget ér a járvány, így reményteljes szívvel vágtunk bele az utolsó két félévbe. Bízunk abban, hogy sikerül újra találkozunk egymással és a tanárokkal, legalább az év elején, ha már az előző év végén nem sikerült. De szembesülni kellett azzal, hogy a járványhelyzet erősödik. Sajnos már szeptember elején kiderült, hogy személyes találkozásra nem lesz lehetőségünk és ez az egész tanév során így maradt. Ennek nagyon megérettük a hátrányát abból a szempontból, hogy csekély esélyünk maradt az egyeztetésekre, a személyes konzultációkra. Pedig most lett volna csak igazán fontos az értekezés, hiszen végzős hallgatókként a szakdolgozatok konzultációi elengedhetetlenek lettek volna. Természetesen megértettük a tanárokat, előadókat is, hiszen tudtuk, hogy a sok online előadás miatt sokszorosára nőtt a teendőik mennyisége. Viszont sajnáltuk, hogy a dolgozataink átbeszélésére nehezen nyílt lehetőségünk.

Igyekeztünk kellő körültekintéssel, megértéssel, bátorítással egymás mellé is odaállni. Sokszor égtek a vonalak, a Tanulmányi Hivatal és hallgatók, valamint a hallgatók között. Ebben a járványos helyzetben az egyik legfontosabb szerep a kapcsolattartásé lett. Az információ áramlás kissé nehézkessé vált a megnövekedett és az addighoz képest más jellegű oktatási forma miatt. Ezért az ETN rendszerbe feltöltött anyagok nagy segítséget jelentettek mindenki számára. A szülőként és dolgozó felnőttként tanulóknak nem mindig volt lehetőségük az adott időpontban megjelenni az online órákon. Sok esetben nehézkesen lehetett ezt megoldani, és akár választaniuk is kellett a gyermek(ek) online óráin való részvétel vagy a saját „home office”-ban elvégzendő feladataik között. Ebből kifolyólag az ETN-ben megtalálható előadásokat a maguk időbeosztásához igazítva, akkor nézhették vissza a hallgatók, amikor módjukban állt.

A számonkérés rendje is változott, hiszen a digitális oktatás átállása miatt, házi dolgozatként kellett beadnunk az írásainkat, vagy online tesztek kitöltésével vizsgázhattunk. Ennek, azért volt előnye is, mivelhogy volt időnk a felkészülésre, az átgondolásra. Az esetleg felmerülő „mózesi beszédproblémák” így nem okozhattak gondot senkinél a vizsgákon.

Egyelőre nem tudhatjuk, mi vár ránk még a tanév utolsó hónapjaiban, a szakdolgozat védésénél és a szakvizsgánál. Bizakodással, hittel és imádkozó szívvel kell, hogy megvívjuk a megmérettetések előtti

időszakot, hisz nem tudjuk, mi fog még addig zajlani a világban. Ennek egyedül Isten a megmondhatója. De azt tudhatjuk, hogy Istenbe vetett hittel, reménykedve és bízva a mindenhatóságában, tovább fogunk tudni lépni.

Kívánom minden hallgató számára, hogy tudjon Isten vezetésére figyelni élete minden napján!

Bálintné NóvÉ Noémi
a BTA BA/4. hallgatója

Isten embere felkészült legyen

Nagy Tibor

A Covid-19 átrendezte a jól megszokott világunkat. Az élet sok területe megváltozott, átalakult. Ilyen terület az oktatás is. Igaza volt a bölcs Prédikátornak, amikor azt mondta: „*nincs semmi új a nap alatt.*” (Préd 1,9) Az Újszövetség idején is voltak tanító jellegű levelek (egyeseik közülük körlevelek), melyek azzal a céllal íratlak meg, hogy tanítást adjanak Jézus tanítványai következő generációinak. A pásztorlevelek is tanítás céljából keletkeztek, kis túlzással mondhatnánk őket pásztor képzésnek is. Az egyikben azt írja Pál: „... *tudd meg, hogyan kell forgolódnod az Isten házában, amely az élő Isten egyháza...*” (2Tim 3,15). Nem az interneten küldte szét, és nem videó formában nézték meg a címzettek, ez akkor és ott nem volt lehetséges, de mégis eljutott hozzájuk a tanítás, írásos formában. A mai online oktatás viszont lehetővé teszi, hogy a mai teológiai képzés egy sokkal közvetlenebb, és gyorsabb módon valósuljon meg. A forma változott, a lényege nem, mert a lényeg az, hogy Isten embere felkészült legyen.

Belegondoltam, hogy az oktatás, az idők során, hova fejlődött az ókortól napjainkig. Jézus korában a tanítványok ott ültek a mesterek lábainál (Lk 10,39; Acta 22,3). Későbbiekben az oktatás tantermekben valósult meg, ahol a tanulók iskolapadokban ültek. Luther Márton családi asztalánál gyakori vendégek voltak a barátai és diákjai, ahol gyakran különböző kérdéseket vitattak meg, és tanítások hangzottak el. E beszédek nagy részét lejegyezték, és később könyv formájában jelentek meg, melynek címe: Asztali beszélgetések. Tulajdonképpen, most is ez történik az online oktatás keretében: virtuális tanterem, asztal, tábla, csak a résztvevők nincsenek egy helyen, akár több száz kilométer távolságra is lehetnek egymástól és a tanártól. Sok szempontból a diákok számára a képzés e módja kényelmesebb, azért mert az előadásokról felvételek készülnek, melyek bármikor visszanezhetők, ami egyszerűsíti a jegyzetelést. Ezen kívül, ha valaki a közvetítés időpontjában nem tud részt venni az előadáson, később is megnézheti.

Amikor elkezdtem a tanulmányaimat a 2019/2020-as tanévben, még jelenléti oktatás volt, de a távolság és más lekötöttségek miatt nem tudtam részt venni minden órán, ami nagyon megnehezítette a tanulmányokat, különösen olyan fontos teológiai tantárgyak eseté-

ben, mint a bibliai nyelvek és az exegézis. Amióta a Baptista Teológiai Akadémia teljesen áttért az online oktatásra, minden tantárgy előadása elérhetővé vált számomra teljes terjedelmében, némely felvételtől, másik élő adásban, de ezek felvételei is elérhetőek a hallgatók számára. Számomra ez nagy áldást jelent, mert folyamatosan figyelemmel kísérhetem az előadásokat.

Az előnyök között azt is meg lehet említeni, hogy olcsóbb, mert nem kell utazni, és időt veszíteni az utazásban. Mivel én Szerbiából utaztam az előadásokra, a határon való átkelés néha sok időt vett igénybe, és nehéz volt a megadott időpontra érkezni, mert voltak olyan időszakok, amikor több órát kellett várakozni a határon.

Az online nyújtotta kényelem viszont, nagy önfegyelmet követel, mert otthon, a kívülálló dolgok könnyen el tudják terelni a tanuló figyelmét. Az időbeosztásomat úgy kellett szervezzem, hogy részt vehessek az élő adásokon, az előadásokat pedig, melyek felvételtől voltak elérhetőek, be kellett iktatnom az időbeosztásomba.

Az online oktatás sok pozitív oldala ellenére, van egy nagy hátránya is: a fizikai közösség hiánya. Ezt még az élő közvetítések sem tudták pótolni, melyekbe közvetlenül be lehetett kapcsolódni. Számomra nagyon áldásosak voltak az alkalmak, amikor együtt lehettünk, a tanárok és tanulók. Különösen sokat jelentettek számomra az előadások szünetében történő beszélgetések. Sok-sok téma előkerült ilyenkor, melyeket megvitathattunk. Sajnos, online nem tudott kialakulni egy jó osztályközösség, amely általában a jelenléti oktatásban létre tud jönni.

Az online oktatást egy kényszerhelyzet hozta létre. Ausztráliában pl. már régóta létezik. Ausztrália ritkán lakott, sivatagi területein, szét-szórt családok gyermekei már évtizedek óta rádiókészüléken keresztül részesültek az oktatásban. Ma már a video segítségével láthatják is egymást. Ott egy szükséghelyzet hozta létre ezt az oktatást, nélküle nehéz lett volna az ottani gyermekeknek iskolába járni. Napjainkban pedig a járványhelyzet hozta létre, szerte a világon, ezt az oktatási formát. Személy szerint nagyon örülök, hogy a járvány nem tudta meggátolni, felfüggeszteni a BTA működését és képzéseit. Az én tapasztalatom, hogy a BTA nagyon jól alkalmazkodott a kialakult helyzethez. Úgy gondolom, használni kell a technika adta lehetőségeket a szükséges helyzetekben, és a szükséges területeken, mert általa nagy lehetőségek, és új távlatok nyílnak meg a hívő ember számára is.

Nagy Tibor
a BTA MA/2. hallgatója

Mit ad nekem a BTA, mint oktatási intézmény

Badó Gabriella

Nekem a Baptista Teológiai Akadémia elsősorban nagyon sok motivációt és hitbeli erősítést adott. Hiszen az elmúlt három évben nagyon sok ismeretet és tudást szerezhettem, mind lexikálisan, mind hitben az én Krisztusomról.

Sokszor visszagondolok arra az időszakra, amikor még nem jártam az egyetemre. Istenben, Krisztusban akkor is hittem, de mivel én mindig is ok-okozatot kerestem gyermekkorom óta, ezért örülök neki, hogy itt olyan szakemberek oktatnak bennünket, akik maximálisan felkészültek

a kérdéseimre, és nem tudják le a válaszadást annyival, hogy „csak”. Sok olyan tantárggyal ismerkedtem meg, amiről eddig nem is tudtam, hogy létezik, és a hitbéli fejlődésemet szolgálják. Örömmel tölt el, hogy olyan pályára tud tenni Isten, ami által másokat is közelebb tudok vinni Hozzá.

Bár ez a harmadik diplomám lesz, ha Isten segít és megszerzem, de igazán itt jöttem rá arra, milyen önálló ütemben tanulni és fejlődni. Amit nagyon sajnálok az az, hogy a pandémia miatt a személyes találkozások elmaradnak, ez számomra nagyon elszomorító. Hiszen sokkal jobb együtt, közösen tölteni az órákat személyes tanári jelenléttel, mint így a világháló kötelékén belüli oktatás. Magam is tanár vagyok, és ezt az időszakot nehezen viselem, hiszen nekem nemcsak a lexikális tudás átadása és megszerzése fontos, hanem a tanulókkal való személyes kontaktus, közösség is. Számomra az iskola nemcsak az a hely, ahol információcsere folyik, hanem ahol a tanár a diákkal, hallgatóval együtt közösségben tud fejlődni.

A BTA csoportomban addig, míg személyesen találkoztunk, igazi kis közösségnek érezhettük magunkat, de ez a pandémia ezt igencsak megtépázta.

Nagyon sajnálatosnak tartom, hogy elmaradtak a közös hétvégeink, amiket együtt tölthettünk a teológus hétvégén. Számomra ezek a gyakorlati alkalmak nagyon fontosak és hasznosak, remélem ezek visszatérnek és együtt tudunk fejlődni Istenbe vetett hitünkben. Nagyon jó közösségkovácsoló hatásuk van, amelyek engem személy szerint mindig feltöltenek. Pont úgy, mint a személyes szombatok, ahol együtt tanulhatunk, hiszen sokszor nemcsak tanárainktól tanulok,

hanem csoporttársaimtól is szerzek új ismereteket, aminek nagyon örülök, hiszen ezáltal erősödök.

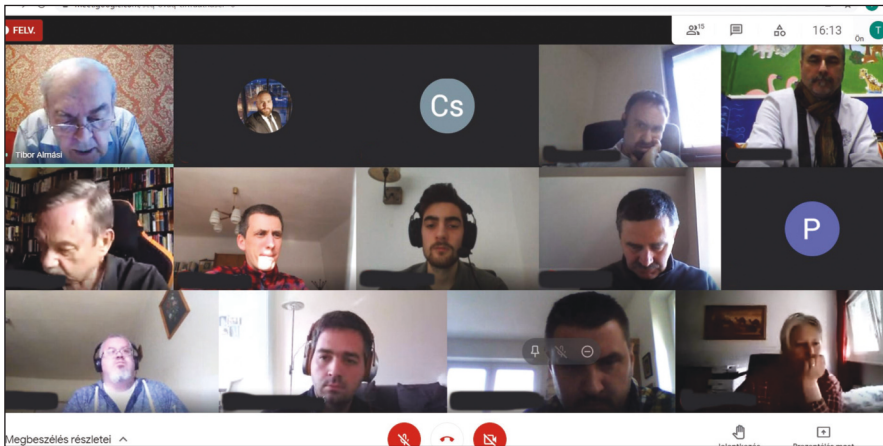
Össességében a BTA intézménye nekem nagyon sokat segített abban, hogy rájőjjek: közösségben az igazi erő. A tanáraink mindegyikével tökéletesen elégedett vagyok, sokkal többet kaptam ettől az intézménytől, mint bármelyik eddigi tanintézménytől, amiben valaha tanultam, nemcsak oktatásban, de erkölcsi nevelésben is példaértékű.

Badó Gabriella
a BTA BA/3. hallgatója

Újszövetségi Kutatóintézeti Szeminárium

a) Online alkalmak

Néhány évvel ezelőtt (2017/2018) részletesen beszámoltunk e speciális exegetikai műhely munkájáról, amely azóta is rendszeres találkozási alkalmakon valósul meg. A különleges helyzetre tekintettel, ezt a több évre visszatekintő fakultatív szemináriumot is az online térben lehetett csak megtartani. A szekcióülésre azok a lelkipásztori szolgálatra készülők, illetve már szolgálatban állók lelkészek kaptak meghívást, akik komoly érdeklődéssel tanulmányozzák az Újszövetséget görög nyelvi szempontból (is). Ebbe a szakmai műhelymunkába természetesen bekapcsolódhatnak nem lelkészi érdeklődők is, akik nyitottak az exegézis és applikáció rejtelmeire.

Kutatószeminárium az online térben

A 2021. február 4-én online térben megtartott alkalmon 24-en vettek részt. A meghirdetett téma nagyon aktuális a világjárvány közepe: „Koronavírusról és vakcináról a Biblia alapján”. A kutatásvezető *Prof. Dr. Almási Tibor* rektor, tanszékvezető egyetemi tanár, a témáról tartott előadása után kérdésekre is lehetőséget adott. Ezek tovább mélyítették a téma feldolgozását, és remélhetőleg annak alkalmazását is segítik.

Egy újabb online találkozón – 2021. április 7-én – az Újszövetségi Kutatóintézeti Szemináriumra meghívottak közül most tizenkilencen

vettek részt. Ez alkalommal az *ἀποστασία* (aposztázsia) hitehagyás kérdését vette górcső alá az elkötelezett csapat. Először Prof. Dr. Almási Tibor kutatásvezető tartott általános bevezetést a témához, majd a jelenlévők konkrét textusok exegetikai tanulmányozásával kutatták az igei összefüggések mélységeit. Persze a téma nagyságát jól jelzi, hogy a harminc újszövetségi szakaszt tartalmazó gyűjtemény vizsgálatához csak éppen hozzákezdtek, és máris lejárt a konzultáció ideje. Csupán négy textus exegézisét végezheték el a résztvevők, így valószínűleg tovább folyik e munka a következő szemináriumi alkalmakon.

BTA Krónikás

b) Egy feldolgozott téma – Koronavírusról és vakcináról a Biblia alapján

Bevezetésben megállapíthatjuk, hogy a Bibliai időkben nem voltak védőoltások, tehát nem is reflektálhat közvetlenül erre a témára, kérdésre a Biblia.

Akkor vajon mit mondhatunk, ami valamilyen módon mégis a Biblia szellemiségét figyelembe véve fogalmazható meg?

1. Betegség és bűn

A Bibliában a betegségnek és a bűnnek nagyon érdekes kapcsolata van egymással. Néha a betegség egy bűnre adott isteni büntető válasz: „Egyet sem bocsátok rátok ama betegségek közül...” (2Móz 15,26) „Ágyba vetem...” (Jel 2,12) Azaz a paráznaság ágyából a betegség ágyába a bűnös embert.

2. Betegség – gyógyítás

Más esetben meg az Úr Jézustól megkérdezik a tanítványok, hogy „Ki vétkezett, ez vagy ennek a szülei?”, hogy ez a betegség rajta van. (Jn 9,2) Az Úr Jézus pedig azt válaszolja, hogy etekintetben „Nem ő vétkezett, nem is a szülei, hanem azért van ez így, hogy nyilvánvalóvá legyenek rajta Isten cselekedetei.” (Jn 9,3)

Figyeljük meg Ézsaiás 53. fejezetének néhány bibliaversét, hogy ott milyen összefüggésben van egymással a betegség és a bűn! Első pillantásra úgy tűnik – és ez a mai keresztyén olvasók jelentős körében is megjelenik –, hogy a betegségeket az Úr Jézus, a Messiás gólgotai keresztáldozata révén gyógyíthatja meg. Mint ahogy az Úr Jézus azért (is) halt volna meg, hogy az emberek ne legyenek betegek. Azonban tudjuk, hogy a hívő emberek is megbetegszenek. (Jak 5,14)

A szenvedő Messiásról mondja: „... Az ő sebei által gyógyulánk meg.” (Ézs 53,3)

Itt úgy tűnik, mint hogyha az Úr Jézus sebei azért (is) adtak volna, hogy mi a fizikális betegségekből meggyógyuljunk. Ez egy nagyon furcsa megközelítés, de nagyon biblikusnak látszik ilyen versek miatt.

Máté evangéliumában ezt olvashatjuk: „Amikor este lett, sok megszállottat vittek hozzá, ő pedig szóval űzte ki a tisztátalan lelkeket, és minden beteget meggyógyított, hogy beteljesedjenek az Ézsaiás próféta által mondottak: »Erőtlenségünket ő vette el, és betegségeinket ő hordozta.«” (Mt 8,16-17)

Azonban tovább is kell olvasni Ézsaiás 53. fejezetét.

Ézs 53,8 azt mondja a Messiásra vonatkozóan – nem a betegségről szólva – „Népem bűnéért lőn rajta vereség.” (8. v.)

„Sokak bűnét (és nem betegségét) hordozta.” (12. v.)

„Az Úr akarta őt megrontani betegség (?) által.” (10. v.)

Mások bűne miatt történik a Messiással az, amit aztán az Újszövetségből konkrétabban is ismerünk. „... ha pedig vétkezik valaki, van pártfogónk, az igaz Jézus Krisztus, mert ő engesztelő áldozat a mi bűneinkért, de nemcsak a mienkért, hanem az egész világ bűnéért is.” (1Jn 2,1-2)

Miről is van tehát szó? Arról, hogy az ószövetségi gondolkodásban a betegség és a bűn időnként teljesen különböző fogalom, máskor meg egymással kicserélhető fogalom. (Vesd össze: A bűnesetben a bűn és a halál ok-okozati kapcsolatával!)

Az Ézsaiás 53., a Szenvető Szolgáról szóló prófécia éppen azt bizonyítja, hogy amikor betegséget említ a próféta, akkor is sokszor bűnre gondol, és máskor meg már a betegséget nem is említi, hanem kizárólag a bűnre koncentrál a megfogalmazásában is. Vagyis nincs arról szó, hogy az Úr Jézusnak Golgotán kellett volna azért szenvednie, hogy a fizikális betegségeink ezáltal meggyógyulhassanak.

Emlékszünk az ő gyógyító ténykedésére: egy szóval, egy mozdulattal meggyógyított betegeket. Szó sincs arról, hogy neki a betegség meggyógyítása olyan nehéz feladat lett volna, mint a bűneink eltörlése a golgotai keresztáldozat által.

Vigyázzunk tehát, hogy amikor a bűn és a betegség összefüggését vizsgáljuk, akkor nehogy téves útra terelődjünk!

Minderről azért szoltam, mert a betegségnek a gyógyítását is megfigyelhetjük az Ó- és Újszövetségben. És azt láthatjuk, hogy az Ó- és Újszövetségben a betegség sokszor bűn következménye, máskor azonban nem az, ahogy korábban már említettem. Ha nem büntetés,

akkor semmiképpen nem olyan állapot a betegség az ember életében, amely a bűnnel közvetlenül összefüggésben lenne. Mint ahogy előbb az Úr Jézustól idéztem a „*Ki vétkezett...*” kérdésre adott válaszát.

3. A betegség megelőzése

Hogyha a Bibliában a betegség gyógyítása, illetve maga a gyógyulás egy pozitív eredmény („*Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.*” – Lk 5,31) – márpedig ha nem büntetés a célja –, akkor felvetődik a kérdés, hogyha a betegség gyógyítása pozitív, akkor a betegség megelőzése vajon nem ugyanúgy pozitív tevékenység-e?

A Bibliából – mivel nem voltak védőoltások, stb. – nem tudunk ide idézni konkrét ígéretet. De azért két dolgot hadd említsek, amelyeket legalább indirekt módon idekapcsolhatunk. Például az alkoholizmus.

„*Meg ne részegedjete bortól...*” (az első ok: „*amelyben kicsapongás van*”), *hanem teljesejete be Szentlélekkel...*” (Ef 5,18) Ez azt jelenti, hogy az elsődleges ok az alkoholos állapottól való tartózkodásnál természetesen a lelki életben jelentkező bűn. Tehát, bár főként lelki következményei vannak a részegségnek, ugyanakkor azonban mi már pontosan tudjuk azt is – de a régi ember is tapasztalta –, hogy az alkoholizmusnak igenis vannak betegséget létrehozó következményei, amelyeket aztán később egyre részletesebben kimutatott az orvostudomány.

Vagy itt van például a mértéktelen evés, a dorbézolás. (Róm 13,13) Ez is elsősorban bűnként jelentkezik a Bibliában. (A bűn katalógusban van felsorolva. – 1Pt 4,3) De az is igaz, hogy betegség előidézője is lehet a mértéktelen evés.

Ha tehát olyan fajta tilalmak vannak a Bibliában, amelyek a fizikai betegséggel – ha sokszor nem is ott kifejezetten, de – közvetett módon összekapcsolódnak, akkor ez már a megelőzés szükségességére is felhívja a figyelmet.

4. Felelősség

Ha pedig ez így van, akkor a felelősség kérdése is felvetődik. Hiszen ha a Biblia tilt valamit, amitől tartózkodnunk kell, és az valamilyen módon a betegséghez kapcsolódik, akkor nemcsak a megelőzés szempontjai jöhetnek szóba, hanem – ennek elmulasztása esetén – a felelősség kérdése is.

Hogyha ez így van, akkor viszont nyilvánvaló, hogy a mai vírus által okozott betegség és szövődményei miatt a gyógyítás mellett a

megelőzés is fontos (maszk használata, fertőtlenítés, távolságtartás, stb.). Ez is felelőssége tehát az embernek, kifejezetten és kimagaslóan a hívő embernek.

Mert felelősségünk van akkor is, hogyha csak magunkról lenne szó, de még inkább, hogyha mások is érintettekké válhatnak. Az alkoholista nemcsak magáért felelős, vagyis hogy a maga Istentől kapott életét, szervezetét rongálja és tönkre teszi, hanem például a családtagjaiért is, akik elszenvedik az okozott anyagi és lelki kárt a férj, vagy adott esetben a feleség részéről.

5. Az idők jelei

Az idők jelei fogalom az Újszövetségben egy különös szóösszetételben jelentkezik, amikor az Úr Jézus használja ezt a szóösszetételt. (Mt 16,3) A TA SZÉMEIA TÓN KAIRON (≠ KRONÓN)

Az emberek viszont sokszor úgy gondolkodnak az idők jeleiről, mint hogyha a (TA SZÉMEIA) TÓN KRONÓN lenne a KAIRON helyett.

Mi a különbség?

A KRONOSZ jelentése: idő, terminus, naptárral, órával, a nap járásával mérhető.

A KAIROSZ egy kicsit más. Azt is időnek szokták leginkább fordítani, azonban inkább azt mondhatnám, hogy egy bizonyos eseménynek, cselekedetnek, történésnek az alkalmas ideje; és így már gyakran áttevődik a temporális (idő) jelentésről az esemény tényére a hangsúly. Ha tehát azt mondta volna az Úr Jézus, hogy TA SZÉMEIA TON KRONÓN, akkor indokolt lenne, hogy mi az idők jeleiben a terminusra figyeljünk, vagyis, hogy mikor jön el az Úr Jézus.

Azonban ő a KAIRON-t mondta és ebből adódóan ez a kifejezés nem arra utal, hogy mikor jön az Úr Jézus, hanem annak a tényét garantálja, hogy jönni fog!

A Bibliánkban a járványok görög szava a LOIMOI (így többes számban, és nem egyes számban – Lk 21,11; emellett átvitt értelemben egyes számban Acta 24,5-ben). Ez nemcsak arra utal, hogy helyileg vannak különböző járványok, hanem arra is, hogy egymás után több világjárvány alakul majd ki a történelem során. (Később e prófétikus kijelentés gyakori bekövetkeztét tapasztalta és tapasztalja is az emberiség.)

6. Járványok a világban

Érdeemes összevetni a mai járványt azokkal a korábbi nagy világjárványokkal, amelyek „megtizedelték” az akkori világ lakosságát.

Ez azért fontos, mert sokan úgy gondolják, hogy az „idők jelei” (a szokásos értelmezésben) azt jelenti, hogy előjelek vannak ugyan, de ezek az előjelek az idő múlásával mindig növekvő mértékben jelentkeznek. Tehát ha van egy kisebb járvány, akkor az egy előjel. Ha van egy nagyobb járvány, az egy közelebbi előjel. És hogyha óriási járvány van, az meg már a végső beteljesedés.

De vannak, akik az előképek létét is tagadják. Ezek az emberek minden jel – mint például a járványok vagy földrengések – esetében, amikor egy ilyet átéltek, akkor azt már mindig a végső beteljesedésnek kiáltották ki. Ilyenkor következett be néha az, hogy eladták, vagy szétosztották a vagyonukat, és például fehér ruhába öltöztek, fölmentek egy hegyre, és várták az Úr Jézus megjelenését. De nem jött az Úr Jézus. Jöhetett volna, de nem jött. Mert egy jelet – amiről később derült ki, hogy ez még csak előképe a végső jelnek, és nem a végső változat – tévesen ítélték meg.

A járványok közül csak két ilyen világjárványt említek: az egyik a fekete halál vagy fekete himlő, amely az 1300-as években tört rá az emberiségre. Azt látjuk, hogy Európa lakosságának – becslések szerint – a 30-60 %-a halt meg. Vagyis az akkori népességet figyelembe véve 75-200 millió közé teszik négy év leforgása alatt a halottak számát! (Pedig ez még nem is az egész periódus.)

Jelenleg (2021. január) ott tartunk – ismétlem, nem tudjuk, hogy mi lesz a vége ennek a Covid-19 járványnak –, hogy kb. 100 millió ember fertőződött meg, és most már a halottak száma átlépte a 2 milliót. Eddigi ismereteink alapján egyáltalán nem ez a legtöbb halált okozó járvány. (Ez nem jelenti azt, hogy nem lenne sajnálatosan drámai a helyzet.)

A spanyolnátha nevű világjárványban a föld lakosságának 3-5 %-a halt meg. Ettől is – hála Istennek – nagyon mesze vagyunk, és reméljük, hogy nem fogjuk ezt elérni. 1918-ban 50-100 millió közé teszik a spanyolnátha járvány miatt elhunytak számát. Most meg kétfélmillió körül tartunk, tehát 25-50-szeres volt az akkori halálesetek száma.

Hogyha Isten segítségével sikerül ezen túljutni, de legalábbis tompítani a jelenlegi járvány mostani amplitudóját a közeljövőben, akkor sokkal kisebb lehet a mai járvány áldozatainak száma – persze a tömegkommunikáció sokkal fejlettebb, és minden információ azonnal eljut hozzánk –, mint amilyenek a legsúlyosabb korábbi világméretű járványok voltak.

Ez tehát azt mutatja, hogy a régi eseteket előképeknek kell tekintenünk, mert mi már látjuk, hogy azok egyike sem a végső beteljesedés

volt. Persze a halottak számára, egyéni szinten vége lett a földi életnek! Ebből pedig azt a következtetést vonhatjuk le, hogy nem úgy értelmezhetőek a jelek, hogy szükségszerűen progresszivitás lenne a jelek nagysága (vagy sűrűsége) és az Úr Jézus jövedele idejének pontos megállapíthatósága között. Az előjelek méretben való növekedése mellett akár azok csökkenését is megfigyelhetjük a történelem folyamán.

Mit tanulhatunk meg mindebből? Legyünk óvatosak, amikor az idők végső jeleként aposztrofálunk bizonyos természeti katasztrófákat, vagy egészségügyi járványhelyzeteket! Mert gondoljuk csak el! Amikor a fekete himlő eluralkodott az emberek között az 1300-as években, vajon nem nagyon sokan azt gondolhatták, hogy itt van az Úr érkezésének végső jele?! Azóta azonban eltelt 700 év! És az Úr Jézus még mindig nem jött vissza.

Most már könnyű megállapítani, hogy az „csak” előkép volt. De az akkori emberek ezt nem láthatták ilyen tisztán. Sőt, az átélők érthető módon, utolsó jelként tekinthettek arra a borzalmas járványra. Sokak számára egyénileg az volt ugyan a földi élet vége, de a parúszia nem következett akkor el. Ezért is nagyon óvatosnak kell lennünk a parúszia időpontjával kapcsolatban. (V.ö. Mt 24,36.; 42-44., stb.)

Kétféle hibát követhetünk el ezen a területen. (1) Az egyik az, hogy semmibe vesszük a jeleket. (2) A másik pedig az, hogy azonnal a végső beteljesedést látjuk mindegyikben, és ezzel együtt a kegyelmi (és kockázati) időnek a végét vizsgáljuk és hirdetjük.

Az első esetben ugyanis – hogyha nem vesszük figyelembe őket – a hitéletünkre nem gyakorolhatnak pozitív hatást azzal, hogy fenntartják a lelki éberséget. A második esetben pedig – hogyha az Úr Jézus azonnali jövetelét „prófétálnánk” ezekből, illetve ebből – a kegyelmi és kockázati idő végét hirdetve, a lelki továbblépésnek, a megszentelődés folytatásának, sőt, a megtérés lehetőségének végét hirdetnénk meg idő előtti időre.

A mai pandémiával is legyünk teológiailag óvatosak! Nehogy abba a hibába essünk, hogy semmibe vegyük, de abba se, hogy úgy értelmezzük (és hirdessük!), hogy kétség nélkül ez az üdvtörténelem azonnali végét jelzi. Ekkor ugyanis – ha tévedünk(!) – a hitünkben is megrendülhetünk, sőt másokat is megrendíthetünk.

7. Kérjük, vagy ne kérjük a vakcinát?

Nyilvánvalóan mindenkinek magának kell eldöntenie. Mindenesetre én csecsemőkoromban – másokkal együtt – számos kötelező védőoltást kaptam. Nem kérdezték meg, hogy akarom-e vagy nem.

Az édesanyám elvitt, és beoltottak. És azóta is szedek néhány gyógyszert. Néha – csak úgy kíváncsiságból – elolvasom, hogy milyen mellékhatások lehetnek, de még egyszer sem fordult elő, hogy az orvos által felírt gyógyszer mellékhatásait látva, lesöpörtem volna az asztalról. Pedig néha olyan mellékhatásról is írnak, ami a kívánt hatásnak (nagyon ritkán ugyan, de) akár az ellenkezője is lehet. Mégis beveszem a gyógyszereimet.

Mindenesetre van itt egy nagyon fontos szempont. Az, hogy amint az alkoholizmussal is nemcsak magunknak ártanának, hanem a környezetünknek (családunknak, ismerőseinknek, munkatársainknak, esetleg ellenségeinknek) is, úgy a vírus terjesztésével is. Ha csak magának ártana az ember (hogy súlyosan megbetegszik, esetleg belehal), akkor csak a maga teremtett életéről kellene számot adnia Isten előtt.

De hogyha ez mások megfertőzését is jelentheti, akkor viszont már a felelősségnek egy kiszélesedő válfajával állunk szemben.

Fogadjuk, vagy ne fogadjuk a vakcinát?

Én regisztráltam. (Azóta meg is kaptam mindkét oltást.) Semmiféle külső kényszer nem nehezedik ránk döntésünk során. Mindenesetre ezt a néhány bibliai gondolatot érdemes figyelembe venni.

Prof. Dr. Almási Tibor
a BTA rektora

Vizsgák

A tanultakról való számadás kérdése mindig izgalmas, és különleges feladatokat ró oktatóra és vizsgázóra egyaránt. A tantárgyak jelentős részében egy meghatározott téma írásbeli kidolgozásával (beadandó) megtörtént a számadás, már „csak” az oktatónak kellett éjt nappallá téve végigolvasni e sok-sok oldalt kitevő irathalmazt.

Szakedolgozatvédeés az online térben

Néhány gyakorlati jellegű tárgyból lehetőséget kaptak a hallgatók egy-egy témában prezentációval kísért online előadás formájában számot adni a tanultakról. Sok ötletes és alapos bemutató készült e tárgyakból is.

Ám a végzős hallgatók záróvizsgáit mindenképpen az online térben kellett megvalósítani. A szakdolgozatok leadása a szokott rend-

Online szakdolgozatvédeés

ben történhetett, de a védés és majd a szóbeli záróvizsga a Google Meet segítségével volt lehetséges. A vizsgáztató tanárok részben az Intézmény falai között, részben ők is online kapcsolódhattak be a vizsgafolyamatba. A vizsgázók mindnyájan csak a kamerák előtt adhattak számot a tanultakról. Szokatlan formában, de zökkenőmentesen folyhatott le 2020-ban és 2021 januárjában a záróvizsgák sora is.

Lelkészjelölt szakdolgozatvédése

A júniusi vizsgaidőszakban azonban már többségében jelenléti vizsga lehetett, különös tekintettel a szakvizsgákra.

Legációs beszámolók

A keresztyénség nagy ünnepeihez kötődően legációs gyakorlatra van lehetőségük a lelkipásztori szolgálatra készülőknek. Olyan esemény ez, mint amikor az úszni tanulók a parton elsajátított elméletet és mozgássort az úszómedencében gyakorolhatják, hogy mutatkozik-e előrehaladás a kezek és lábak – elméletben tanult – mozgása nyomán. Persze az igazi „mélyvíz” majd akkor következik, amikor tanulmányaikat befejezve egy gyülekezetben kell helytállniuk, mint lelkipásztor.

A 2020/21-es tanév során sem karácsonykor, sem húsvétkor nem volt más lehetőség, csak az előre felvett prédikációk online megosztására. Ennek tapasztalatairól álljon itt néhány beszámoló a különleges feladat teljesítéséről.

BTA Krónikás

Karácsonyi online legáció tapasztalata

Istennek hála, még a korlátozások ellenére is lehetőségem volt megismerni karácsony első napján a Pápai Sarokkő Baptista Gyülekezetet. Boncz Zoltán lelkipásztorral vettem fel a kapcsolatot, hogy a délelőtti online alkalmon szolgáljak.

Mikor feleségemmel együtt bekapcsolódtunk az online videó-hívásba, már önmagában az együttlét is – hogy testvéreinket láthatjuk és hallhatjuk – örömmel töltött el minket. Nagyon jó ötlet volt, hogy még a prédikáció előtt volt időnk a testvérekkel szabadon beszélgetni, így kicsit jobban megismerhettük egymást. Valószínű, hogy ilyen sok emberrel, ilyen rövid idő alatt még sosem ismerkedtünk meg.

Simeonról prédikáltam, aki ma is jó példa előttünk: istenfélő emberként, erősen a Szentlélekre figyelve várta Izráel vigasztalását, és így nem szalasztotta el Jézus eljövetelét. Ezúttal a technika nem hagyott cserben minket, és az egész alkalmon zökkenőmentesen tudtunk ott lenni, habár nehezítő körülmény (csak a képernyőn látok arcokat és a folyamatos kétség, hogy egyáltalán jól hallható és látható vagyok-e) volt bőséggel.

Jó, hogy van a technika, mert így legalább ilyen formában együtt lehetünk. Viszont már alig várom, hogy az elkövetkezendő ünnepek alkalmával élőben találkozassunk a gyülekezetekkel!

Csernus Máté
(BA/3.)

Húsvéti online legáció tapasztalatai

Az elmúlt évben különös kihívások elé állította a gyülekezeteket is a járványhelyzet. Sajnos így nem tudtunk hagyományos módon legációba menni. Az Áhítat szerint megadott alapigéket, szolgálatokat elosztottuk egymás között, és így készítettünk videó-prédikációkat a karácsonyi és a húsvéti ünnepekörök istentiszteleti alkalmaira. Az iskola küldte tovább videóinkat az igénylő gyülekezeteknek. Én így a tahitótfalui, a karcagi és tóalmási gyülekezetekkel kerülhettem kapcsolatba. Nagyon hiányzott a személyes találkozás: egyáltalán nem volt lehetőség megismerni így a testvéreket, ami számomra mindig a legizgalmasabb része a legációnak.

Érdekes kihívások elé állított az, hogy úgymond „vaktában” kellett elküldeni az üzenetet. Tanulságos úgy készülni tanításokra, hogy nem tudhatjuk, kik vannak a képernyő túloldalán. Nem tudhatom, milyen korosztály, milyen problémákkal küzd, hogyan áll a hithez és hasonlók. Hogyan lehet üzenet mindenki számára az így elmondott prédikáció? Másrészt, a felelősségünket súlyosbítja az a tényező is, hogy az interneten jó eséllyel fent marad az, amit mondtunk. Fokozottan kellett figyelni az így elkészített szolgálatok minőségére is, hiszen sokkal nagyobb nyilvánosság előtt képviseltük így hitünket, egyházunkat és iskolánkat. Remélem sikerült méltóképpen megfelelni ennek a kihívásnak.

Selmeczi Nimród
(MA/1.)

Nagy szeretettel köszöntöm a testvéreket, akik olvassák ezeket a sorokat. Ahogy húsvétkor is el szokott hangozni: „Jézus él!” Ezzel a számunkra keresztyén embereknek az egyik legfontosabb mondattal és ténnyel szeretném kezdeni beszámolómat! Igen, Ő ma is él, és ma is ugyanaz, hiszen nem változik.

Isten iránti hálám az, hogy habár a pandémia helyzet ugyanúgy fennállt ebben az évben, mint a tavalyiban, de a kegyelmes Isten megengedte, hogy a gyülekezetek ma se maradjanak ige és üzenet nélkül. Habár kihívás ez minden pásztornak vagy teológusnak az ilyenkor elkészítendő ige-hirdetés és Istentől kapott üzenet átadása, mégis számomra jó volt megtapasztalni, hogy a technika, ha nem is mindig segítette munkámat, mégis valahogy megoldást adott a mi Urunk a felmerülő helyzetekre is.

Hosszú ideje már, hogy gyülekezetbe nem jöhetünk össze, nem találkozhatunk úgy, mint ahogy évekre visszatekintek, nem lehet ott egy baráti kézfogás vagy egy baráti ölelés, mégis azt tapasztalom meg ebben az idő-

szakban, hogy Isten szeretete nem változik, és ugyanúgy ott van velünk az otthonainkban, családjainkban. Ezt a szeretetet éreztem végig vívódásaimban a készülődés alatt, amikor a nagypénteki eseményekről kellett ígét hirdetnem. Isten kegyelmes volt és adott üzenetet számomra, amit magaménak tudhattam, így a testvéreknek is alázattal tudtam továbbítani.

Nagy kiváltság számomra, hogy a Nagyvarsányi gyülekezetben is elhangozhatott ez az üzenet a testvérek felé, ahol töltöm legációs éveimet és egyben a Baptista Teológiai Akadémia is felhasználta ezt. Örömmel és alázattal köszönöm a szolgálat lehetőségét. Hitem és egyben reménységem az, hogy jövőre már ezt a nemes szolgálatot újra a közösségben, a testvérek jelenlétében tudom majd elvégezni. Rövid beszámolómat hadd zárjam Isten Igéjével: *„Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.”* (Máté 20:28)

Herczeg Sándor
(BA/2.)

Az idei húsvétra már felkészülve érkeztem meg, már nem okozott kényelmetlenséget, hogy kamera előtt kell ígét hirdetni. Az elmúlt félévben szinte az összes istentisztelet közvetítésén ott voltam, ha nem én prédikáltam, akkor a stúdióban szolgáltam, így megismerve ennek a technikai hátterét is. Természetesen nemcsak fizikailag, hanem lelkiileg is sikerült megérkezni az ünnepre. Lelki elmélyülést éltem át a böjti időszakban, és örültem, hogy nagycsütörtökön a gyülekezetünk fiatal felnőtteivel tarthattunk egy online széder-estet. Az idei húsvét a karantén miatt sokkal inkább családi esemény volt. A nagycsütörtöki közös vacsora után pénteken és vasárnap is együtt lehettünk a családdal, együtt úrvacsoráztunk, ami meghitté és bensőségesé tette számomra a feltámadási ünnepet.

A pesterzsébeti gyülekezetben, ahol a gyakornoki éveimet töltöm, egy virágvasárnapi és egy nagypénteki igehirdetésem volt, emellett a fiatalokkal és a fiatal felnőttekkel is volt kiscsoportos alkalmunk az ünnep alatt. Így az egész ünnepet át tudtam élni, mindegyik napra készített az Úr és adott üzenteket, mert a teológiai online legációk besztás alapján egy vasárnapi textusom is volt. Idén volt először, hogy a húsvéti ünnepkör minden napjára volt szolgálatom, foglalkoztam a bevonulással, a kereszthalállal és a feltámadással. Reménységem, hogy át tudtam adni azt az üzenetet, amit Isten nekem adott, mert az én személyes hitem megerősödött benne.

Győri Kolos
(MA/2.)

Urunk bölcs és megkérdőjelezhetetlen akaratából felettébb küzdelmes és próbákkal teli időszakot élek az utóbbi hónapokban. Sokszor nehéz, de tudom: most tanulok kitartani a hitben, és a reám kövesedett salak is most ég le rólam, mint az aranyról, amelyet tűzben tisztítanak meg. Komoly harcok és nagy megtapasztalások ideje ez számomra.

Ezzel a háttérrel kellett a 2020/2021. tanévi karácsonyi és húsvéti legációk szolgálatba beállnom. Ezek lévén életem első legációi, a tapasztalatlanság szorongásával ugyan, de az Úrban bízva haladtam végig a nekem szánt úton mindkét alkalommal. Sajnálattal töltött el, hogy a járvány miatt nem élhettem meg, hogy elutazom és egy számomra mindaddig ismeretlen gyülekezetben szolgálok Istenünk Igéjével; hogy nem ismerhettem meg új testvéreket. Ezáltal a legációnak egyik igen fontos része nem valósulhatott meg: a személyes kontaktus kiépülése egy számomra ismeretlen gyülekezettel. Tudomásul vettem azonban, hogy az Úrnak más célja van ezzel a helyzettel, mint amit én vártam, úgyhogy inkább a jelenre koncentráltam. A lényeg mégiscsak megvalósult: a szent Ige hirdettetett általam is.

Mivel még csak 2020. szeptembere óta prédikálok, többnyire havonta egyszer, még nem érzem magam otthonosan a szószéken, gyülekezet előtt állva és beszélve, ezért az üres imaterem számomra inkább volt komfortos, mintha sok-sok szempár szegeződött volna rám. Az üres padok segítettek a mondandómra, a gondolataimra koncentrálni, ami egyelőre még jóval nehezebb számomra, mint amikor egy gyülekezet van előttem.

Urunk kegyelmességének tulajdonítom, hogy az engem ért számos kísértés és próba közepette mégis dicsőséges karral kimunkálta és megáldotta szolgálataimat. Hálával emlékezem meg arról a cselekedetéről, amellyel mindkét prédikációmát kipótolta, egységessé gyúrta és Szentlelkével átjárta. Panaszra okom nincs, Ő mindkétszer bebizonyította számomra, hogy velem van, és nem hagyja, hogy szolgálója szégyent valljon.

Jámbor Ádám
(MA/1.)

Amikor 2019 végén Isten megerősített az elhívásomban, akkor azt az üzenetet helyezte a szívemre egy számomra idegen ciprusi férfin keresztül, hogy a keresztről kell beszélnem. Több alkalommal volt lehetőségem már bizonyosságot tenni a munkatársaimnak, barátaimnak, ifjúsági csoportoknak Isten hatalmas szeretetéről és arról, hogy mit vég-

zett el a kereszten, azonban ez volt az első olyan nagypéntek, ahol „más” minőségben (teológusként) beszélhettem a kereszten elvégzett válságmunkáról. Ez a más minőség egyfajta plusz felelősségként is megjelent a szívemben, de azt hiszem, erre mondják, hogy „édes teher”, nagyon hálás vagyok az Úrnak azért, hogy tanulhatok és fejlődhetek.

A Márk 15,1-19-ben kijelölt igeszakasz a kereszthalált megelőző azon eseményeket tárja elénk, amikor Jézus Pilátus előtt van és az írástudók befolyásolására Barabást választja a tömeg.

Amikor készültem, több dolog is megérintette a szívemet, amelyek egy részét be is építettem a nagypénteki üzenetbe. Különösen megragadott az az eseményláncolatból, hogy Jézus egy pont után nem szólal meg, az a Jézus, aki a Szentháromság tagjaként jelen volt a teremtésnél, amikor Isten a szavával megalkotta a Földet, a tengereket, az állatok sokaságát, a növényeket, az embert. Egyetlen szavával elérhette volna, hogy az események úgy folytatódjanak, ahogy az számára kedvező lett volna. De az alázatos emberszeretete és engedelmes szíve győzött és engedte, hogy mindaz, aminek kell, az megtörténjen. Úgy érzem még inkább magához vont ez a ledöbbentő összefüggés, az a vágyam, hogy úgy tudjak szólni mindig, hogy az engem is előrébb vigyen a hitben, a hitből fakadó cselekedetekben.

Baranyi Barnabás László
(MA/1.)

Diplomás Pályakövető Rendszer

Intézményünk a Diplomás Pályakövető Rendszer keretében vizsgálja a már végzett hallgatók további pályáját. Idén egy kérdéssel kereste meg *Újváriné Szabó Anikó* DPR koordinátor a volt hallgatókat: „Miért és miben segítette, segíti a BTA-n nyert tapasztalat, tudás a mindennapi munkáját, szolgálatát?” A beérkező válaszokból néhányat szeretnénk bemutatni a kedves Olvasóknak. (Csupán monogrammal jelöljük a válaszadó személyét.)

„A felvételi vizsgával 2014-ben, egy nagy elhatározás kezdő lépését tettem meg. Röviddel később értesítettek a felvételi beszélgetés pozitív elbírálásáról. Azt az értesítőt, a többi hivatalos BTA-ról küldött levéllel együtt őrzöm. Az évnyitó, találkozás az iskolatársakkal, osztálytársakkal, felemelő érzés volt. Céloom a Biblia ismeretének elsajátítása mind a mai napig. Kitűnő oktatást kaptam tanáraimtól, sokféle segítséget, biztatást tanulótasaimtól, barátaimtól, akikre mindig számíthattam.

Nehéz és egyben könnyű arra a kérdésre válaszolni, hogy milyen érzéssel tölt el az a gondolat, hogy a BTA-n tanulhattam. Sok hasonló értéket valló személlyel találkoztam az iskola falain belül. Mély érzésű fiatalokkal, szerény, bölcs idősebbekkel. Mindannyiunk legfőbb támasza a Szentírás volt. Láthattam megvalósulni általuk az írásokat, miszerint ne csak szóval, hanem tettekkel is támogassuk a rászorulókat. Az érték, amit kaptam a négy év alatt, az az elfogadás, mások véleményének tiszteletben tartása. Megerősödött bennem az a felismerés, elismerés, hogy a szeretet minden földi dolognál fontosabb. Mert nem feledhetjük soha: Isten szeretet.”

(D.J.)

„Örömmel osztom meg a tapasztalataimat a főiskolán töltött évekről. Megtiszteltetésnek vettem, hogy járhattam a BTA-ra. Azzal kezdeném, hogy mindig szívesen mentem be az iskolába, mert a szellemi légkör még akkor is jó volt, ha éppen a vizsgák miatt izgultunk. Úgy érzem, a reggeli áhítat meghatározta az egész napot, mert Isten volt az első helyen. Itt emelném ki a tanárok szerepét, hozzáállását minden órához. Mindenképpen példaértékű az oktatóink, és a tanulmányi osztályon dolgozók élete, viselkedése, hite, akiknek a gondjaira voltunk bízva. De nem feledkezhetünk meg a portás és jegyzettáros se-

gítőkészségéről sem. Nagyon sok új ismeretet szereztünk, de még ennél is többet tanultunk emberségből, tiszteletadásból, türelemből. Tanáraink úgy adták át a viselkedésükkel, beszédükkel, Istenünk szeretetét, jóságát, kedvességét, hogy még a legkeményebb szívű diák is kaphatott belőle. Úgy láttam, hogy oktatóink rendkívül nagy tudással, széleskörű ismerettel rendelkeznek. Ezzel párosult az Isten-ismeretük, a hitük, bizonyágtételük, ami minden tanulóra nagy hatással volt. És igen, voltak nehezek is, de talán ezek nélkül nem lett volna elég jó, amit jónak mondhatunk. Isten kegyelméből megmaradnak a szép emlékeim között a főiskolán töltött évek. Hálás vagyok Istennek, hogy a megszerzett ismereten túl, sokkal többet kaptam, mint azt elvártam.”

(Cs. M.)

„A megtérésemet jelenti. Ateista ember voltam, akivel időnként Isten beszélgetett és a megígért dologért cserébe – becsületes ember vagyok – én is állom a szavam Istennek. Ez nővérem csodás gyógyulása volt az embóliából. Istentől ezt kértem. És én cserébe mert, megmentette – Istennek ez volt a kérése felém –, gyülekezetet kerestem.

Kértem Istent, hogy segítsen nekem gyülekezetet keresni. Azt nem tudtam, hogy miért, de hát ez Isten kérése volt felém cserébe a csodás gyógyulásért és én álltam a szavam, így becsületes. Isten azt mondta, hogy segít gyülekezetet keresni. Mutatni fog gyülekezetet. Én pedig tudni fogom – ebben nem segít –, hogy melyik az enyém. Pécssett dolgozom a Baptista Szeretetotthonban. Jöttek a Baptista Teológiai Akadémiától, hogy akinek van érettségi bizonyítványa, az jöhet tanulni hozzájuk. Véletlenül – Isten véletlenségével – érettségim éppen volt. És kedvem is a tanuláshoz. Még ha teológia, akkor is. A tantárgyak között szerepelt olyan, hogy Istentiszteleti lelkigyakorlat. Különböző kezesztyén felekezetek istentiszteletébe láthattunk bele, különféle gyülekezetekbe mentünk el lelkigyakorlatozni, majd reflektálni. A Pécsi Baptista Gyülekezetbe üldögéltem, éppen Macher Tivadar lelkipásztor prédikálását hallgatva, amikor rájöttem arra, hogy minden egyes szavát értem! Nagyon izgalmas volt, mert olyan jó és igaz dolgokról beszélt, amivel teljesen egyetértettem! Addig ezt az értést másik gyülekezetben nem tapasztaltam. Isten szavát megértettem! Tudtam, hogy ez a gyülekezetem! Ott megtértem Istenhez! Bemerítkeztem.

Istennel élek most már. Azt jelenti számomra, hogy a BTA-n tanulhattam, hogy megtudtam, Isten ismer bennünket és a legjobbat akarja adni nekünk...

Mi az az érték, amit magammal viszek az intézményből?

Alázat – ahogyan a tanárok viselkedtek velünk. Segíteni akartak, mintsem a tudást »belénk verni«.

A lényeges meglátása – amikor a tanuló nem egészen azt tudja, amit a tételből mondania kellene, de elmondhatja az életében tapasztalt példa alapján is.

Nyugalom – amikor nem kell félnem számonkéréskor, mert tudom, hogy az »életemet többre értékelik« mint, a tudásomat.

Megszólíthatóság – bátorság (?), vagy rendelkezésre állóság – amikor kérdésem van a tanárhoz és tudom, hogy engem komolyan vesz és biztos, körültekintő választ kapok. Érték: a tanárok hozzánk állása. Bölcsességük, tudásuk, jóakaratus, kíváncsiságuk. Ezen fogalmak rövidke kifejtése némelykor azt mondhatja, mintha a tanulás a tudás rovására menne. Akkor lenne így, ha ez például a PTE Állam és Jogtudományi Kara lenne. Sokszor sokkal jobb osztályzatot kaptam annál, mint amit megérdemeltem volna, de ez adódhat a teológia sajátosságából is. Áldott fejlődést kívánok a Tanároknak és minden Dolgozónak!”

(Sch. L-né)

„Tisztelt Minőségbiztosítási és Akkreditációs Intézeti Vezetők, Kedves Testvérek!

Egy szóval válaszolva a feltett körkérdésre: Mindent! A BTA végzett hallgatójaként elmondhatom, hogy a tanulmányi évek alatt nem csupán szellemi, tudásbeli többletet kaptam, hanem olyan mértékű lelki adományt, amiből mai napig táplálkozom, s másoknak is juttatok. Az oktatók, tanárok humanitása, bölcsessége, nyugodtsága, Krisztus arcúsága példaértékű lehet bármelyik egyházi oktatási intézmény előtt. A gazdasági, titkári és tanulmányi osztály precízsege, gyorsasága és kedvessége szintén ritkaságszámba menő. Az évfolyamunknak volt azóta találkozása – egyfajta csendes nap tartása – , ami azt is mutatja, hogy az intézmény remek közösségalkító is. Az épület is kiváló helyen van, könnyen megközelíthető, központi részen, mégis csendes barátságos környéken. Tiszta, rendezett, nagyon pozitív kisugárzással rendelkező a belső épülete és a kinti rész is. Úgy gondolom, hogy a BTA-n nagyon nagy áldások vannak minden szinten. Kivétel nélkül minden oktatónk óráján volt valami, ami a tananyagon túl erős lelki üzenetet hordozott. Inspirálva éreztem magam nemcsak a kötelezően tanulandó 'hitvallásokra', hanem a legrejtettebb hitbéli intimitásra is. Őszinte, hiteles, igazán bölcs és

emellett alázatos keresztyének alkotják a BTA egészét. Hálás vagyok, hogy részese lehettem!”

(K-E.V.)

„Nagyon szerettem volna többet tudni Istenről, a hitről, vallásról, és nagyon szerettem volna emberekkel dolgozni.

Mikor a tanulmányaink végéhez közeledtünk, kicsit ironikusan kérdeztük páran egymástól, mit fogunk kezdeni egy teológus diplomával. Mikor megkaptam a diplomám és elolvastam, milyen munkahelyen lehet elhelyezkedni vele és olvastam, hogy különböző intézményvezetői pozíciót is be lehet tölteni, még mosolyogtam is: »Persze én, mint intézményvezető?!«

Aztán öt évvel a diploma megszerzése után, elkezdtem dolgozni, mint Intézményvezető egy Fogytékosokat ellátó Nappali Intézményben, ahol azóta is dolgozom. Minden elképzelésem valóra vált, fiatalokkal dolgozhatok és kapcsolatom van az Egyházzal is, mint támogatóval. Isten útjai tényleg tökéletesek! Ő mindig tudja, kit, miért, milyen úton vezet!!! Isten áldását kívánom Mindenkinek!”

(P-T. Zs.)

„Nagy megtiszteltetés, hogy a BTA-n tanulhattam. Minden percét élveztem az ott töltött időnek, és nagyon sok tudást, hitben való megerősödést kaptam az oktatóktól. Nagyon hiányzanak a feladatok, az oktatásban való részvétel, ezért kutatómunkába kezdtem, és az itt szerzett tudással felvértézve fogok doktori képzésre jelentkezni.

Isten áldását kívánom az Intézmény valamennyi dolgozójának, hallgatójának!”

(Gy.Z.)

„Szerettem a Teológiára járni. Osztálytalálkozóra is szívesen megyek, mert keresztyén közösségként felnőtt befogadó normális csapat volt. Nem bántottak az autizmusom miatt, és, hogy megváltozott munkaképességű vagyok. Itt a Teológián pozitív irányba segítettek – én úgy látom.

Ellentétben a sok rossz indulatú lebeszélésekkel, furcsa ezt mondanom, de a diplomámmal igenis el tudtam, illetve a férjemmel el tudtunk helyezkedni. Mindig azt mondták: a teológia olyan »büfészak«, mint a bölcsészet, stb.

Kiskunmajsa Baptista Menedék Alapítványban önkéntes teológusi lelkigondozói szolgálatokat végzünk. S itt lakunk életvitelszerűen,

egy szépen felújított bérházi lakáshoz hasonló intézményben. A volt szovjet laktanya épülete olyan, mint a bérházi panellakások.

Mellette civil állást látunk el és OKJ szakmát tanulok esti érettségire épülőt. Szoftverfejlesztő, web-designer, és TB ügyintéző szakmák vizsgáit sikeresen lettem.

Az autói par most gazdaságilag ebben a régióban fellendült, mind teljesítmény, mind fizetés szempontjából. Így hát anyagilag is a hét bő esztendő idejét éljük, ezért rakunk félre belőle megtakarítás gyanánt.

Ez a vírus helyzet mindenkinek nehéz, és a digitális távoktatást megszervezni is a Teológián gondolom, mint mindenhol. Hiszen ez nem magántanulói kategória, mert a tanár fizikailag képtelen mindenkit oktatni, hiszen több száz diákról van szó.

Ha még nem látja is az ember hova tovább a diplomával, legalább arra biztos, hogy jó oda járni a Teológiára, hogy nem üres filozófiával, tudománnyal, bölcsészettel foglalkozik, hanem Isten élő beszédével, a Bibliával.

Az más, hogy a hallgató mit kezd vele. Volt, aki sajnos el is utasította diploma átvétele után Istent. Ha már nem tudja, mit dolgozzon, legalább valami haszonnal töltse az időt. A Biblia megismerésével. Ezekben az években önismeretet szerez magáról, és arról, hogy Istennek mi a célja az életével.”

(G.N.)

A 2020/21-es tanévben megjelent könyvek

E járványos időszakban született egy új „műfaj” a gyülekezeti élet gyakorlatában, az online igehirdetés. Miközben mélyen fájlaltuk, hogy a templomaink és imaházaink kényszerűen bezártak – ami a történelemben még eddig soha nem fordult elő –, aközben a technikai eszközök lehetővé tették a kapcsolattartást a gyülekezetekben, és az ige továbbadását tanításul, vigaszul, bátorításul minden érdeklődő számára.

Ebből a folyamatból ad ízelítőt az alábbi kötet, amely a Rektor szolgálati helyén, a Nap utcai Baptista Gyülekezetben elhangzott igehirdetések gyűjteménye.

Dr. Almási Tibor

Nem tehetjük, hogy ne hirdessük...

Online igehirdetések a COVID-19 járvány idején 2020

Előszó

A 2020-as év elején terjedt el az a hír a világ kommunikációs hálózatain keresztül, hogy egy világjárvány (pandémia) van kibontakozóban, amelyet Covid-19, vagy koronavírus elnevezéssel illettek.

Az egyre gyorsuló járvány lokalizálása érdekében többek között kijárási korlátozás is életbe lépett – más országok mellett – hazánkban is, a közel kétszáz országban terjedő, és sok-sok halálesetet is okozó vírus elleni küzdelem során. Ez oda vezetett, hogy a csoportos, és még inkább a tömeges rendezvények – beleértve a gyülekezeti összejöveteleket is – lehetetlenné váltak. Ennélfogva a testvéri kapcsolatok ápolására, illetve az igei tanítások és üzenetek célba juttatására nem maradt más lehetőség, mint az online istentiszteleti forma.

A Budapest Nap utcai Baptista Gyülekezet esetében sem történhetett ez másként. A kényszerű, három hónapos időszakban (vasárnap délelőttönként) ilyen módon juthatott el a testvériséghez a lelkipásztor igehirdetése, illetve – korábbi gyakorlatunknak megfele-

lően – az ezekhez társított (itt függelékként rögzített) bibliai kérdések megválaszolása.

A következő rövid összeállításban szeretném írásban is elérhetővé tenni a tizenkét vasárnapon elhangzott rövid igehirdetések hanganyagát, amely mintegy melléktermékként, némi korrajzzal is szolgálhat (kifejezései, gondolatai, utalásai és üzenetei révén) erre a legfeljebb százévenként egyszer jelentkező világjárványos időszakra.

Főként persze, azzal a lelki céllal szeretném elérhetővé tenni – elsősorban a Nap utcai gyülekezet testvérisége számára – ezt az írásban rögzített anyagot, hogy emlékeztessen bennünket arra, hogy Isten mindnyájunkat megőrzött ebben a kockázatos, nehéz időszakban; és ez hálát ébresszen szívünkben, amikor kezünkbe vesszük ezt a gyűjteményt, és elolvassuk belőle egy-egy epizódot.

Dr. Almási Tibor
lelkipásztor

Illusztrációként közlünk egy igehirdetést a kötetből.

Üres templom⁵ **(Virágvasárnap)**

Máté 21,12-13; 17

¹² Azután bement Jézus a templomba, és kiűzte mindazokat, akik a templomban árusítottak és vásároltak, a pénzváltók asztalait és a galambárusok székeit pedig felborította, ¹³ és ezt mondta nekik: „Meg van írva: Az én házamat imádság házának nevezik: ti pedig rablók barlangjává teszitek.”

¹⁷ Erre otthagya őket, kiment a városból Betániába, és ott töltötte az éjszakát.

Kedves Testvéreim, az Úr Jézus Krisztusban!

Elérkeztünk virágvasárnaphoz, a nagyhét indító napjához.

Isten Igéje, az evangéliumok, rendkívüli hangsúlyt helyeznek arra a nagyhétre, amelynek első napját ünnepeljük. Az arányok is mutatják ezt, hiszen a nagyhét eseményeit – ezt az egyetlen hetet – a négy evangélista olyan részletesen írta le, hogyha összeadnánk a négy evangélium erről szóló anyagát, akkor egy egész evangéliumnyi terjedelmet kapnánk. Nevezetesen nem kevesebb, mint 27 fejezetet.

Vajon miért van az, hogy a nagyhét az evangélisták számára – és mögöttük Isten Szentlelke részére – ilyen rendkívüli jelentőséggel bírt? Azért, mert a „nagy hét”, ez a „kegyelmi hét” Jézus Krisztus

⁵ Dr. Almási Tibor: „Nem tehetjük, hogy ne hirdessük...”, Szerzői kiadás, Budapest, 2020. 23. o.

szenvedéstörténetének leiratát tartalmazza. Azt az eseménysort, amely révén üdvösséget szerzett nekünk Megváltónk.

A felolvasott ige nem a klasszikus virágvasárnapi történet, amely tele van pálmaágakkal, virágokkal, hozsannázó gyermekekkel, és hatalmas, Jézust éljenző tömeggel. Nem ezt olvastam fel, mert úgy gondolom, hogy ezen a virágvasárnapon nem lehet most tömegekről beszélni, orgonaszóról szólni, nem lehet buzgón együtt énekelni, és a dicsőítő gyülekezet sincs most ott az Úr házában.

Ma inkább egy különleges nézőpontból szeretném megközelíteni a virágvasárnapot. Elmondom azt is, hogy ezek a napok, amelyeket otthonainkban töltünk, különös lehetőséget kínálnak arra, hogy bizonyos igeszakaszok egészen más nézőpontból kerüljenek elénk, és legyenek elmélkedésünk, vagy éppen igehirdetésünk tárgyává, amelyeket máskor másként néztünk, szemléltünk, olvastunk, vagy hallgattunk.

A mai alkalommal, az aktualitás jegyében arról szeretnék szólni testvéreimnek, amit így fogalmazhatok meg röviden: *üres templom*.

Az evangéliumokban három olyan történet van, ahol a templom ürességéről olvashatunk.

(1) Az első templomtisztítás (Jn 2,13-22)

Az első ilyen szakasz (Jn 2,13-22), ahol János evangélista tudósít bennünket arról a különleges eseményről, hogy az Úr Jézus nemcsak földi szolgálata végén, a nagyhét alkalmával tisztította meg a templomot, hanem *szolgálata első mozzanatai között* is ez a cselekvés állt.

Hiszen János evangéliumának említett szakaszában egyenesen az első csodáját, vagyis a kánai menyegzői csodát követően is olvashatunk egy templomtisztításról. Amikor az Úr Jézus üressé tette a templomot, illetve annak egy részét.

Miért történt ez? Bár sokan úgy vélik, hogy ezek az események egyetlen történés különböző leírásai, én azonban úgy gondolom, nem véletlen, hogy az Úr Jézus szolgálata kezdetén első alkalommal a templomba látogatva, az első tevékenysége a templomtisztítás volt.

Azért, mert pontosan tudta, hogy nem az üres templom a legrosszabb, hanem az olyan telített templom, amelyben oda nem illő emberek, tárgyak, cselekmények és lelkület jelenik meg teljes mértékben, hangos szóval. Nem az üres templom a legnagyobb veszély, hanem az oda nem illő lelkülettel – egyébként a templomot színültig megtöltő – emberek jelenléte az igazi kockázat.

Az Úr Jézus tehát – bár Isten háza iránti féltő szeretet emésztette őt, mégis – úgy döntött, hogy az imádság házát először is meg kell

tisztítani. Ez a templomtisztítás a hallgatók és résztvevők, az érintettek számára teljesen különleges dolog volt, mert ők nem számítottak arra, hogy az éppen csak fellépő Úr Jézus azzal kezdi a munkáját, hogy üressé teszi a templomot.

(2) Az Úr Jézus otthagyja a templomot (Mt 21,12-13, 17)

Azonban az Úr Jézus templomtisztítási sorozata nem állt meg. Hiszen azt látjuk, hogy *virágvasárnap, vagyis szolgálata vége felé*, a nagyhét indító napján – ahogy ezt leírja Máté, Márk és Lukács evangélista – az Úr Jézus, amikor bement a templomba a jeruzsálemi bevonulást követően, azt látta, hogy a templomban semmi nem változott.

Most is tele van, zsúfolásig megtölti az ünneplő tömeg, azonban itt megint valami más történik, mint amire adatott Isten háza. Ugyanazt látja pontosan, amit a szolgálata kezdetén.

Mintha csak az Úr Jézus földi szolgálata a templom tekintetében nem hozott volna pozitív eredményt. Minthogyha csak az történt volna, hogy az Úr Jézus hiába jött erre a földre, és szolgálta végig azt a körülbelül hároméves időszakot, amire a mennyei Atya megbízta őt?! Vajon arról van szó, tényleg, hogy az Úr Jézus küldetése itt a legvégén, mintha hiábavalóvá lett volna? Ó, nem!

A megváltás műve felé pontosan és céltudatosan haladt az Úr Jézus. Azonban, sajnos, nem mindenkire gyakorolt a tanítása, élete, gyógyító és egyéb csodákat tevő szolgálata olyan hatást, amire szánta azokat.

Ezért a templomban semmi változás nincs. Ugyanúgy ott vannak az árusok, a pénzváltók, és ott vannak azok az áldozati állatok, amelyeket most akár húszszoros áron árusítanak azok, akik a birtokukban tartják mindezeket, mint ahogy azokat a piacon meg lehetne vásárolni.

Az Úr Jézus tehát szolgálata kezdetén és a végén is arra kényszerül, hogy inkább üresen lássa a templomot, mint hogy ilyenfajta zajongó tömeg és árusító sokaság töltse meg, akiknek azt kell mondania: *ti pedig az imádság házát rablók barlangjává tettétek.* (13. v.)

Ezt követően, miután kiűzte az oda nem illő lelkületű embereket és kellékeiket a templomból, nagyon szomorú mozzanatot olvashatunk a szakasz végén: *„Erre otthagyva őket, kiment (a templomból) a városból.”* (17. v.) Igen, ez még tragikusabb helyzet, amikor az **Úr Jézus otthagyja a templomot.**

(3) *Elhagyottá lesz a templom* (Mt 23,37-38)

A harmadik esemény az Úr Jézus szavai, próféciája: „Jeruzsálem, Jeruzsálem, aki megöled a prófétákat, és megkövezed azokat, akik hozzád küldettek, hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, ahogy a tyúk szárnya alá gyűjti a csibéit, de ti nem akartátok! Íme, elhagyottá lesz a ti házatok.” (Mt 23,37-38)

A harmadik üres templom az **Úr Jézus próféciájában jelentkezik**, méghozzá olyan módon, hogy **elhagyottá lesz a templom**. Érdekes, nem azt mondja az Úr Jézus, hogy elhagyottá lesz Isten háza, hanem „**elhagyottá lesz a ti házatok**.” Mert Izrael ebben az időszakban úgy kezelte a templomot, mintha a saját háza lenne. Ő töltötte meg a maga deformálódott lelkületével, a maga pénzszerző és pénzhajhászó magatartásával, az adás-vétel azon céljával, hogy mindenki elérhesse a maga hasznát. Az Úr Jézus azt mondja, hogy ez a ház a ti házatok. Nem a házaikra, otthonaikra gondolt, hanem a templomra.

Ugyanis, hogyha Isten elhagyja a templomot, akkor az a ház többé már nem Isten háza lesz, hanem azoké, akik odajárnak és meghatározzák annak a lelkiségét.

Ez a három történetünk van tehát, amely az evangéliumokban az üres, vagy megüresített templomról szól. (1) Először az **oda nem illő dolgok eltávolítása**. (2) Azután **Jézus eltávolodása**. Végül pedig (3) **a próféciában a mennyei Atya saját templomától való tartózkodása**, illetve az általa elhagyott templom tragikus sorsa.

(4) *A mi üres templomunk*

Kedves Testvéreim!

Most következik a 4. pont. Az **üres templom tekintetében a mi pillanatnyi helyzetünk**. Szerte a világon, mindenütt Magyarországon, ami még közelebb áll hozzánk, az imaházunk tekintetében is elmondható, hogy ezen a vasárnapon a templom üres.

Az persze jó, hogy nincsenek benne negatív dolgok, de azt nagyon-nagyon sajnáljuk, hogy buzgó, hívő lelkülettel, magatartással, orgonaszó mellett, lelkes énekléssel és hozsannázó igék hallgatásával, az emiatt történő felbuzdulással nem lehetünk jelen az Úr házában.

Üres a templom. De nem azért, mert oda nem illő lelkülettel mentünk, és az Úr Jézus kiküldene onnan bennünket. Nem azért, mert az Úr Jézus elhagyta volna ezt a templomot miattunk. Nem is azért, mert a mennyei Atya lemondana erről a kedves hajlékról, és a mi házunkká degradálódott volna az Úr háza. Ó, nem!

Hálásak lehetünk, hogy nem ezért üres a mi templomunk, bár nagyon sajnáljuk, hogy így van. De a Bibliában található három megüresedés, megüresítés az mind-mind sokkal rosszabb volt a mi, mai távollétünknel.

Az Úr Jézus megtanított bennünket arra, hogy nem a kövekből épült templom a legfontosabb. Bár szeretjük, áldozatokat hozunk érte, jó lelkülettel és örömmel szeretünk ott időzni. Azonban most különösen megtanulhatjuk azt a leckét, amire talán eddig legtöbbszörünknek még nem is volt ilyen szigorú körülmények között alkalma, hogy milyen az életünk a fizikális templom nélkül.

Életünk végén nagy esély van arra, hogy a legtöbben nem mehetünk az Úr házába idős korunk utolsó napjáiig gyengeségünk vagy betegségünk miatt. A legtöbb hívő ember élete utolsó időszakát – heteket, hónapokat, talán éveket is – a magányában tölti otthon, Isten házától fizikálisan távol.

Amikor az Úr Jézus azt mondta: *„Jobb néktek, hogy én elmenjek...”*, akkor arra is tanítgatott bennünket, hogy a vele való fizikális drága, értékes kapcsolat is felülírható, az ő mindenütt jelenvaló szellemi létének megvalósulásával. Szeretett imaházunkkal kapcsolatban is megtanulhatjuk ezekben a hetekben – talán hónapokban –, hogy mi a legfontosabb számunkra.

Olyan jó lenne, ha nem csökkenne az imaház iránti szeretetünk, vágyakozásunk, sőt inkább emelkednék! Olyan jó lenne, hogyha nem megszoknánk, hogy nem megyünk oda, hanem sóvárgó szívvel várnánk, hogy újra mehessünk, mint ahogy a zsoltáríró annak idején mondta: *„Örvendezek, mikor mondják nekem: menjünk fel az Úr házába!”* (Zsolt 122,1 – Károli ford.) Mi is így leszünk ezzel.

Amíg azonban erre nincs lehetőségünk, addig az Úr Jézustól tanulva, lelki kapcsolatainkat az Úrral és egymással, most kényszerű módon szeretett imaházunktól távol, még inkább gyakoroljuk, mint ahogyan ezt a szokásos vasárnapokon tehattük.

Virágvasárnap, virágok nélkül. Virágvasárnap, hozsannázó tömeg nélkül. Virágvasárnap, de nem az Úr által elhagyott templom miatt. Ezért a vele való közösségünk még szorosabb, drágább és áldottabb lehet. Ámen.

Dr. Almási Tibor
lelkipásztor

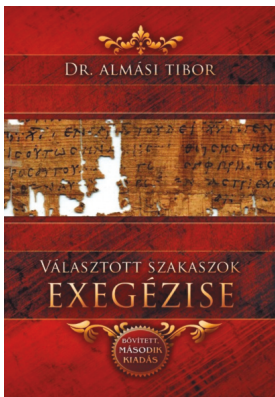
Dr. Almási Tibor

Választott szakaszok exegézise

Második átdolgozott, bővített kiadás

Előszó

Az exegézis – mint a Biblia értelmezését szolgáló tudomány – egy-egy teljes könyvet, vagy választott textust tesz vizsgálata tárgyává. A Baptista Teológiai Akadémián az újszövetségi exegézis kurzusain mindkét változatot igyekszünk megismertetni és elsajátíttatni a hallgatókkal.

A jelen kötet a teológiai mesterszakon elhangzott (improvizatív jellegű) előadásaim, hallgatók által hangfelvételen rögzített anyagát tartalmazza. Ennél fogva az élőbeszédre jellemző kötetlen stílus az írott anyagon is érezhető, ennek némi előnyével és tetemes hátrányával egyaránt. E javított kiadásban igyekeztem a megértést zavaró stiláris jegyek kiküszöbölésére, és a szakmai elemek pontosítására. Azért döntöttem ez újabb kiadás mellett, hogy a jelenlegi és a már végzett hallgatók (lelkipásztorok) gyakorlati példákon tekint-

hessék át a görög nyelv, a kortörténet, a vallástörténet, az izagógika és az egyéb segédtudományok hermeneutika által integrált felhasználását és a kapcsolódó teológiai exkurzusokat.

Az exegézis során is – a néha csupán utalásszerűen, de – megjelenő applikáció segítségül szolgálhat az olvasók egyéni exegetikai munkájának kiteljesítéséhez is. A Függelék című fejezetben viszont – az exegetikai eredmények csupán rövid felelevenítése után – éppen az applikációra esik a fő hangsúly. A kötet végén plusz három prédikáció került bele az első kiadáshoz képest.

E kétféle arányt megjelenítő részekben tehát közös vonás, hogy (ha eltérő arányban is, de) kapcsolódik egymáshoz az exegézis és az applikáció. A l'art pour l'art exegézis, vagy az exegetikai alapokat nélkülöző igehirdetés helyett, ilyen komplex megközelítést tanítunk hallgatóinknak és ajánlunk a lelkipásztoroknak.

A fentiekből kiderül, hogy a teológiai hallgatók részére tankönyvnek szánt, de talán szélesebb olvasótábor által is érdeklődésre számot tartó kiadványunk – bár az exegézis címet viseli, de – a hermeneutika tágabb definíciója (az exegézis és az applikáció szabályait tartalmazó tudo-

mány) szerint e két – általában külön munkákban megjelenő – diszciplína interdiszciplináris relációját is igyekszik bemutatni és szorgalmazni.

Ebben a tanulmánykötetben szeretném végigvezetni az olvasót azon a folyamaton, amit egy-egy igehirdetésre készülve, imádságos szívvel kell végigjárnia az igeszólónak az elmélkedést megelőzően. Három igeszakaszon fogom bemutatni ezt a szakmai munkát. (Mind-egyiknél jelzem az aktuális oldalszámokat.)

Köszönetet mondok a Baptista Teológiai Kutatóintézet igazgatójának, *Prof. Dr. Veres Sándornak*, aki szorgalmazta e kötet megszületését és megjelenését, valamint *Prof. Dr. Gerzsenyi Lászlónak*, aki a szaklektori feladatot nagy hozzáértéssel látta el, illetve *Huszta Csabánénak*, aki a szöveg gondozásában segített.

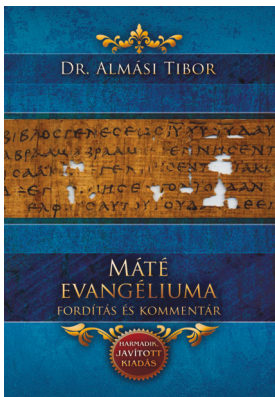
Azzal a reménnyel bocsátom útjára e kötetet, hogy általa az Isten Igéje iránt már eddig is elkötelezett olvasók Biblia iránti érdeklődése, szeretete és ragaszkodása tovább mélyül.

Áldást kívánok az olvasókra!
Prof. Dr. Almási Tibor

Dr. Almási Tibor
Máté evangéliuma
Fordítás és kommentár
 Javított, harmadik kiadás

Előszó

Isten iránti hálával, és a korábbi olvasók iránti köszönettel tartozom azért, mert ez a kötet immár harmadik kiadásban, több ezer példányban juthatott el a rendszerváltás időszakától napjainkig az érdeklődő olvasókhoz, sőt több teológiai felsőoktatási intézmény hallgatóihoz tankönyvként is.

Máté evangéliumának görögből magyar nyelvre történő fordítása volt az eredeti célkitűzésem. De már a munka elején szükségesnek látszott számos lábjegyzet integrálása is. Sőt, nem sokkal később kiderült, hogy célszerűbb lenne külön szakaszokban közölni, a szöveget versről versre követő kommentálás.

Igyekeztem arra, hogy a könyv stílusa, terminológiája és a segéd tudományok, valamint a bibliai hermeneutika ismérveinek alkalmazása ne akadályozza az átlagos bibliaolvasó hívőket, vagy akár érdeklődőket a magyarázó részek megértésében. Ugyanakkor – többnyire mögöttes eszközként – kifejezetten is jelenjenek meg olykor ilyen háttérutalások is az egyes versek, mondatok, illetve szerkezetek vagy szavak megvilágítására.

A kötet három évtizedes „életútja” azt jelzi, hogy az előbb elmondottak mellett szakemberek (teológiai hallgatók, lelkipásztorok) is érdemesnek tartották arra e kommentárt, hogy tanulmányaik, illetve munkájuk során használják.

E harmadik, javított kiadásra egyrészt azért kerül sor, mert az eddig nyomtatott példányok elfogytak, másrészt mert újabb felsőoktatási intézményi érdeklődés támadt azok részéről, akiknek eddig nem jutott birtokába e kommentár.

Azzal a reménnyel bocsátom útjára ezt a kötetet, hogy újabb olvasók számára jelentheti bibliaismeretük felelevenítését vagy új ismeretek elsajátítását, valamint a helyenként megjelenő exkurzusokkal és applikációkkal a lelki épülést is.

Legyen hát Isten áldása e könyvön, illetve a kedves Olvasókon!

A Szerző

Dr. Mészáros Kálmán

Akik sokakat az igazságra vezettek

A baptisták eredete, története és hitvallása

Olyan művet tart most kezében a kedves Olvasó, amelyben a Szerző a baptisták hazai és nemzetközi történetéről szól ismeretterjesztő módon, közérthetően fogalmazva meg üzenetét, és nyújt rálátást arra a nehézségekkel kikövezett, ám kétségtelenül az Úr által vezetett útra, melynek a bibliai kor az első, jelen nemzedékünk pedig az utolsó ismert állomása.

Dr. Mészáros Kálmán egyháztörténészként és a Baptista Teológiai Akadémia tanszékvezető tanáraként több évtizedes kutatásait, valami tapasztalatait szőtte a könyv lapjai közé, mely által az így értékes, figyelemreméltó olvasmánnyá lett, nem csak a teológus hallgatók számára. Így ajánlom ezt a művet

minden érdeklődő Olvasónak, kívánom, hogy a tanulmányozása szolgálja ismereteik gyarapodását és lelki épülésüket!

Bereczki Lajos
a BTA rektorhelyettese

*

Ez a történelmi visszatekintés igyekszik lépésről lépésre bemutatni a Jézustól kapott misszióparancs korszakokon átívelő teljesülését, különös tekintettel a felnőtt hitvallók bemelegítésének és a később kialakult csecsemőkeresztelésnek különböző értelmezésére és gyakorlatára, a Jordán-parttól napjainkig. Ezen belül vizsgálja a baptista mozgalom szükségszerű kialakulását és kiteljesedését a világegyházban, a 16. századtól egészen jelenkorunkig.

Ajánlom ezt a tanulmányt mindazoknak, akik világosan szeretnék látni a múlt értékeit és jövőbe mutató áldásait – a neves református egyháztörténész Révész Imre soraival: „Aki az egyház múltját nem ismeri, az az egyház jelenét egyszerűen képtelen megérteni, az egyház földi jövőjének alakításához pedig kontár kézzel nyúl... aki gyülekezetépítést, vallásos nevelést vagy akár

egyházkormányzást és egyházpolitikát alapos, sokoldalú és folyvást gyarapított egyháztörténelmi ismeretek nélkül akar csinálni, az előbb-utóbb a maga és a rábízottak kárán fogja megtanulni, hogy lehetetlenségre vállalkozott.”

Legyen áldásul e történelmi tanulmány minden, a téma iránt érdeklődő olvasó számára!

Dr. Mészáros Kálmán
egyháztörténész

Az ismertetett könyvek a BTA Jegyzettárában beszerezhetők.

II. TEOLÓGIAI TANULMÁNYOK

ifj. László Gábor

Baptista Trianon, baptista revízió (1920–1944)

A kisegyházak történetének – elsősorban szervezeti-intézményi gyengeségük és ezt ellensúlyozó erős vezéregyéniségeik okán, illetve a tételes, kodifikált vagy régi hagyományként bevett dogmatika hiánya miatt – jellemző mozzanatai a belső szakadások és egyesülések. Ha úgy tetszik, létezésük felfogható saját integritásuk – részben külső hatások miatt történő – megkérdőjeleződésének és áldozatok, változások árán való ismételt meghatározásának a felekezet körülményeitől és saját jellegzetességeitől függő gyakoriságú ciklusaiként, amelyek egyszerre hordozzák magukban a lehetőséget az ecclesia semper reformanda gondolatának megvalósulására és a terméketlen ellenségeskedésre, szétforgácsolódásra.

E belső folyamatok mellett azonban a felekezeti egység alakulásának dinamikájába a kárpát-medencei baptisták története során is beleszóltak további, ellenállhatatlan külső erők. A trianoni határátrendezés minden bizonnyal e hatások legjelentősebbike. E tanulmányban a békediktátum hatásait foglaljuk össze a szomszédos országokba szakadt baptista csoportok eltérő fejlődése legfontosabb pontjainak felvázolásával, illetve bemutatjuk az országhoz a revíziós politika eredményeként visszatért területeken élő baptistáknak az anyaországi közösségbe való betagozására tett kísérleteket és azok eredményét.

*

A kutatásnak két forrásbázisa volt: a Baptista Levéltárban őrzött iratok és a felekezet korabeli folyóiratai. A levéltárban a magyarországi baptisták központi intézményeinek és néhány gyülekezetének anyagát őrzik – a korszakra vonatkozóan főleg a szervek konfliktuskezeléssel és szervezeti igazgatással kapcsolatos levelezése maradt fenn, az is igen hiányosan.

A folyóiratok két szempontból érdekesek: egyrészt számos olyan eseményről tudósítanak, alkalmasint rövid jegyzőkönyvi kivonatok-

kal, amelyekről az iratanyagban nem találhatunk említést, másrészt a közösség ideológiájáról és arculatáról ezek a legátfogóbb – noha nem „politikai” befolyástól mentes – forrásaink. Szisztematikus és kritikus átnézésük – különösen a Békehírnök című központi lap esetében – elengedhetetlen a korszak megismeréséhez.

Trianon és a Maradék Magyarország baptizmusa¹

A Kárpát-medencében 1846-ban jelentek meg az első baptista hitvallók. A felekezet meg-megtorpanó, kezdetben német irányítású missziója az 1870-es évek közepétől lendült fel, s az 1910-es népszámlálás már 17 ezernél is több tagot tartott nyilván a felekezet gyülekezeteiben, amely szám a következő tíz évben további 7 ezerrel gyarapodott.² Hozzávetőlegesen 45 százalékuk volt magyar, 40 százalékuk román, 10 százalékuk német és 5 százalékuk szlovák. Zömük a Tiszától keletre, az Alföldön és Erdély nyugati területein élt, de jelentősek voltak a székelyföldi, a Pest környéki és a dél-dunántúli csoportok is.³

A Magyar Királyságban élő baptisták személyi és elvi, illetve csekély részben nemzetiségi különbségekre visszavezethető okok miatt két, párhuzamosan kiépült szervezeti rendszerű szövetségbe tömörültek. A kettő közül a Szabad Baptista Szövetség, amely a Dunántúlon és Erdélyben volt a legerősebb, az 1895. évi XLIII. törvénycikk szerinti el nem ismert felekezetek közé tartozott. A másik, népesebb csoport 1905 óta az elismert vallásfelekezeti státusz előnyeit élvezte. Gyülekezeteit kettős struktúra fogta össze: közjogi értelemben a Baptista Hitközség Budapest (továbbiakban: Hitközség) képviselte őket, belügyeik intézésének pedig a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetsége (továbbiakban: Szövetség) adta a kereteit.⁴

A baptisták trianoni veszteségei legalább olyan arányúak és súlyúak voltak, mint amekkora károkat az ország egésze elszenvedett. A békediktátum egyharmadára apasztotta a megmaradt Magyar-

¹ Ebben a fejezetben elsősorban ideológiai szempontból követjük nyomon a két világháború közötti időszak baptista felekezetében bekövetkezett változásokat. Az általános áttekintéshez lásd MÉSZÁROS, 1996.

² GERZSENYI, 1996, 95.

³ A Magyar Királyságon kívül csak elenyésző számban éltek baptisták a Monarchia más területein. Csoportjaikat az Osztrák-Magyar Baptista Szövetség fogta össze, amelynek azonban a Magyar Királyság baptistái 1897 óta nem voltak tagjai.

⁴ A két szövetség kialakulásának eredetéről lásd LÁSZLÓ, 2010a és LÁSZLÓ, 2011, a kérdésről általánosságban GERZSENYI, 1996.

ország baptistáinak létszámát, így 1920-ban 49 körzet 321 gyülekezetében összesen csak 7542 tag vallotta magát baptistának az új határok között.⁵

Ez a számadat már nem egyik vagy másik irányzatra vonatkozik – a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetsége és a Szabad Baptista Szövetség ugyanis az 1920. szeptember 1. és 3. között Vésztőn tartott közös konferenciáján egyesült, az elismert baptisták jogállásának és a Hitközség jogi fennhatóságának platformján.⁶ Az el nem ismert csoport, amely a háború végére elvesztette korábbi, nagytekintélyű vezetőit,⁷ az új határok között valószínűleg életképtelenül kicsiny lett volna, így a békediktátum voltaképpen katalizálta az egyesülés folyamatát. Budapest ezzel mind a taglétszám tekintetében,⁸ mind szervezetenként vízfejlegű központtá vált, amelynek adminisztratív, szervezési, jószolgálati és képzési funkcióit a megcsappant tagság még jelentős külföldi támogatás mellett is alig-alig tudta csak finanszírozni.

Az új határok között kialakult politikai ideológia és világnézet a baptisták gondolkodásmódjára és önképére sem maradt hatástalan. A felekezet nem utasította el a revíziós politika célkitűzéseit és lépéseit, sőt sok tekintetben azonosult azokkal.⁹ Az idő előrehaladtával egyre szervezettebb részévé lett a baptista ideológiának a hazafiság értéke. Ezt a folyamatot előkészítette és megkönnyítette a felekezet vallásosságának az a jellemzője, miszerint a baptista missziós elhivatottságnak mindig voltak patrióta elemei – a „beteg hazán”, a lelkileg kiüresedett tömegek miatt rosszra fordult nemzetorsón is javítani akart a közösségének tanításait terjesztő és megélő egyháztag.¹⁰

Nemcsak a meghatározó lapok hasábjain jelentek meg ezek a gondolatok, hanem a felállított elvárásokban és a felekezet által szervezett akciókban is megmutatkoztak. Hazafias ünnepélyektől Himnusszal záródó istentiszteleteken át nemzetiszín dekorációkig

⁵ A statisztikát közli NAGYNÉ, 2008, 73–74. A trianoni sokk ellenhatásaként kibontakozó missziós lendületet, és talán a társadalom kollektív lelkiállapotát is jelzi, hogy a következő évi kimutatásban 43 újonnan alakult gyülekezetet találunk, s 1062 fő lett bemelegített tag tizenkét hónap alatt. A teljes létszám 8394 fő. Közben a baptista lapok forgalma mintegy 25%-kal bővült.

⁶ GERZSENYI, 1996, 129.

⁷ Heinrich Meyer 1919-ben, Kornya Mihály 1917-ben halt meg.

⁸ NAGYNÉ, 2008. 73.

⁹ Udvarnoki Béla 1939-es tengeren túli körútja alkalmával rendszeresen tartott a revíziót, a „magyar igazságot” népszerűsítő előadásokat az ottani magyarok körében.

¹⁰ E kérdéskörrel bővebben ír LÁSZLÓ, 2016a.

bezárólag a korszak vallásosságának számos momentumán keresztül liturgikus színezetet is nyert a revíziós gondolkodás, versiken, színdarabokon keresztül pedig a felekezeti kultúrának is részévé vált.¹¹ Egy téren azonban markánsan különbözött ez a baptista nacionalizmus a közgondolkodástól (vagy az arról alkotott mai sztereotípiától): tartalma értékigenlő volt, más közösség ellen irányuló, értéktagadó, kizáró aspektusokkal nem bírt. Már csak saját nemzetiségi tagjaira való tekintettel sem közvetített a felekezet más népekkel kapcsolatban negatív felhangú üzeneteket, még szóhasználatában is megmaradt a semleges töltetű „szlovák”, „román” elnevezéseknél a „tót” vagy „oláh” helyett. Ugyanez igaz a zsidósággal kapcsolatos álláspontra is. Mindez nem jelenti, hogy a felekezet teljességgel mentes maradt volna a nemzetiségi konfliktusoktól. Időnként olvasunk antiszemitizmusról,¹² szlovák-magyar összezőrdülésekről,¹³ vagy épp megfordítva: a német¹⁴ és a román¹⁵ nacionalizmus előretöréséről; a közösség azonban programszerűen törekedett ezek megszüntetésére.¹⁶

A revíziós törekvések pártolása – társulva az „ateista Szovjetunió” térhódításától való félelemmel,¹⁷ valamint azzal az ösztönrel, hogy minél kevesebb támadási felület álljon nyitva a baptistákat bizalmatlanul szemlélő hatóságok számára – alapvetően a Horthy-rendszer által kínálni tudott stabilitást elfogadó társadalmi tényezővé tette a baptista felekezetet. (Természetesen nem jelenti ez a szociális problémáktól, a társadalmi egyenlőtlenségek kezelésének

¹¹ Lásd például SOMOGYI, 1940.

¹² A felekezet arca ebből a szempontból kettős. Egyfelől a baptisták is kivették a maguk anonim részét a zsidómentésből, másfelől viszont nem feltétlenül voltak jó véleménnyel az áttért zsidó hívókról. [Udvarnoki Béla levele Laub Jánoshoz. (Budapest, 1943. I. 15.)] BL/IV/B/2

¹³ Cserhalmi Imre számol be erről Somogyi Imrének az irsai gyülekezetben tapasztalt ilyen jelenségekről. [Cserhalmi Imre levele Somogyi Imréhez. (Irsa, 1941.)] BL/IV/B/2

¹⁴ A Dunántúl német baptistái között teret hódított a Volksbund, és sokan közülük várták a nagy német felemelkedés idejét. Hasonló jelenségről számolnak be a budafoki gyülekezetben is. MADARÁSZ, 1998. 6.

¹⁵ 1935-ben a kétegyházi román gyülekezetben az istentiszteleten egy uszító, nacionalista román vers hangzott el a szolgálatok során. Az eset nagy port kavart és kis híján Ruzs Demeter lelképásztor állásába került. Az ügy anyaga BL/IV/B/3

¹⁶ És tudatosan vallotta is e különbségeket. Békehírnök. 1940. 14. sz. 59. p. „A magyarok istene...”

¹⁷ Békehírnök. 1942. 11. sz. 41. „Hirdetések”

igényétől való elfordulást, sőt ismertek kifejezetten szocialista eszméket valló baptisták is a korszakból,¹⁸ de a felekezet a társadalmi nehézségek megoldását elsősorban az ország lelki megváltásától, és az így fokozódó szolidaritástól várta, és nem tűzte zászlajára a politikai vagy gazdasági reformok direkt követelését.) A „jó állampolgári” reflexek kialakulása az „adjátok meg a császárnak, ami a császáré” elvvel nyert teológiai megalapozást. A kormányzó gyakran, mint őrálló, bibliás fejedelem jelenik meg a Békehírnök hasábjain,¹⁹ de nemcsak üzenetértékű felületeken, hanem zártkörű, nyilvánosságnak nem szánt jegyzőkönyvekben is találkozhatunk ezzel a motívummal.²⁰

Hasonlóan kettős, a cél helyeslésében és a félelem szülte érdekvédelemben gyökeredző állásfoglalással találkozunk a háború kérdésében is, bár ebben az esetben talán erősebb az utóbbi motiváció szerepe. A pacifista, „honvédelmi érdekeket veszélyeztető” felekezetek fokozott üldözése idején a baptisták szükségesnek érezték annak hangsúlyozását, hogy tanításuk nem utasítja el a fegyverfogást.²¹ A háborút a vétkes világ következményének, ugyanakkor a hívő emberre nézve elkerülhetetlen kötelességnek, a szolgálat megtagadását a hazával s így Istennel szembeni bűnnek nevezték.²² A baptista legyen precíz, engedelmes, készséges, feladataiban kiemelkedő – ezt az elvárást támasztotta a közösségi etika mind a honvédek, mind a leventemozgalomban részt vevő fiatalok előtt. Az Erdélyrész visszacsatolása után megalakult Nagyvárad Frontharcos Szövetség nemcsak propagandaeszköz volt,²³ hanem egyben egy felekezeten belüli vallásossági folyamat eredménye és katalizátora is: a háborús veteránok és aktív szolgálatot teljesítők külön alkalmi egy újfajta (soha ki nem teljesedő) nivellálódás csíráját képezték, s a honvédek a baptista felekezet saját hőseivé váltak.²⁴ Az ifjúság nevelésével kapcsolatban is megfigyelhető egyfajta militáns szimbolika és terminológia.²⁵ A reví-

¹⁸ Például Welker József, a MOB nyomda vezetője, vagy a csorvási Kóródi Dániel, hajdani direktóriumi tag.

¹⁹ Békehírnök. 1942. 26. sz. 104. „A kormányzó úr...”

²⁰ Az Országos Baptista Nőszövetség jegyzőkönyve. 32. BL/V/D/5

²¹ Értékes válogatást közöl ebben a tematikában mozgó írásokból ZÁGONI, 2010. 307–360.

²² Különösen figyelemre méltó ebből a szempontból KUHN János: Militarizmus vagy pacifizmus? című cikke, melyet közöl ZÁGONI, 2010.

²³ Békehírnök. 1942. 15. sz. 59. „Hazafias ünnepélyt rendeztek...”

²⁴ Békehírnök. 1943. 17. sz. 67. „Bajtársi találkozó Nagyváradon”

²⁵ LÁSZLÓ-LÁSZLÓ, 2016, 126.

ziós sikerek hangos ünneplése azonban minden érdektöltet nélkül, őszinte örömmel történt.²⁶

A határon túli magyar baptisták szervezeti változásai

Nemcsak létszámukban, hanem szervezeti és intézményi struktúráikban is súlyosan érintette Trianon a határon túlra szakadt baptistákat. A Szövetséghez tartozó gyülekezetek korábban de jure, mint a Hitközség filiái nyerték el jogállásukat.²⁷ Budapesten vezették az anyakönyvezést és minden olyan ügyet, mely nem tartozott a gyülekezeti autonómia hatáskörébe. A gyülekezeti ingatlanok jelentős részének tulajdonosa is a Hitközség volt, az egy-egy „névhordozó” tagon keresztül megvalósított tulajdonbiztosítás az ilyen megoldásokban rejlő bizonytalanság miatt csak kisebb arányban fordult elő.²⁸ Mivel a Szövetség struktúrájából hiányoztak az ütőképes középszintű szervezeti egységek, az azonos jogállású körzeteknek maguknak kellett saját működési kereteiket felállítaniuk az új, gyakran ellenséges környezetet jelentő államokban. Az el nem ismert baptisták is elvesztették budapesti szellemi és szervezeti centrumukat, ugyanakkor e csoport gyülekezetei – főleg Erdélyben – erős, elsősorban a személyi tekintély alapján álló regionális irányítással bírtak. Pénzügyi szempontból az egyes körzetek önálló gazdálkodása miatt kevésbé viselte meg az elszakadás a helyi közösségeket, annál fájóbb volt azonban a budapesti magyar nyelvű teológiai képzés lehetőségének elvesztése. A jóval erősebb nemzetközi kapcsolatokkal bíró, gyakran a Hamburgi Baptista Szemináriumban tanuló németeket, a Bukarestben lehetőséghez jutó, illetve az Egyesült Államokra is támaszkodó románokat ez kevésbé érintette.

²⁶ Ettől eltérő véleményekről, belső béketáborról és kifejezetten baloldali pacifizmusról számol be ugyanakkor SZIGETI, 1987, 248–249. Bizonyára létezett ilyen álláspont is a felekezet kebelén belül, de az általunk áttekintett források alapján nem zárható ki, hogy a hivatkozott tanulmány talán a valós szerepüknél nagyobbra értékeli e „frakciók” súlyát és fontosságát.

²⁷ Ennek oka, hogy az 1905-ben állami elismerésre felterjesztett hitközségek közül Apponyi Albert miniszter következő évi felülvizsgálata csupán a minden törvényes követelménynek megfelelő Budapesti Hitközség státuszát nem vonta vissza.

²⁸ Az el nem ismert vallási közösségeknek nem lehetett tulajdona. Részben emiatt vált gyakorlattá a gyülekezet által megbízott névhordozóra íratni az ingatlanokat, de a hagyatéki úton szerzett telkek, imaházak is gyakorta maradtak hanyagságból magánszemély nevében. Ebből számos kellemetlenség származott még az 1930-as évek végén is, például a pitvarosi és apátfalvai imaházak ügyében. Szövetségi értesítő. 1937. november. BL/III/A/5.

A határon túlra szakadt baptisták nemcsak elszakadtak területileg és szervezetenként az anyaországi tagságtól és központtól, hanem új helyzetükhöz alkalmazkodva tudatosan függetlenné is váltak korábbi kereteiktől. A helyel-közzel, leveleken, látogatásokon keresztül és a nemzetközi baptista szervezetek nyújtotta lehetőségek kihasználásával ápolt, tartott kapcsolatok alig bírtak bármiféle irányítási funkcióval – erre a határ egyik oldalán sem mutatkozott sem igény, sem lehetőség. Az elcsatolt területeken a korábban magától értetődően nemzetek feletti és területileg is átfogó igényű struktúra helyébe új megoldások léptek, melyeket részben az etnikai arányok, illetve az állami egyházpolitika céljai diktáltak. Nem szabad azonban azt sem figyelmen kívül hagyni, hogy az egyházi szabályozás alapját mind a jugoszláv államban, mind Csehszlovákiában, időről időre pedig Romániában is az 1894–95. évi törvényekben foglaltak jelentették, és a baptisták státuszát is (helyenként és koronként) az 1905. évi 77.092 sz. VKM rendeletben foglaltakhoz igazították.

A Délvidék baptistái vesztek legtöbbet az impériumváltással. Több tízezres, jól megszervezett felekezet részéből egy néhány száz fős, szervezet- és intézményrendszer nélküli, roppant vegyes nemzetiségű „szektává” váltak. Komoly hatósági repressziót ugyan nem szenvedtek el (a jugoszláv egyházpolitika horizontján a kisegyházaknál sokkal nagyobb horderejű kérdések mozogtak), viszont a helyben domináns egyházak számukra hátrányos intézkedései ellen sem volt hová fordulniuk. Trianon előtt a magyarok többsége a Szövetség, a németek döntően az el nem ismertek kötelékébe tartoztak,²⁹ a szerb, horvát és a legnagyobb számú szlovák baptisták megoszlottak a két csoport között.³⁰ A gyülekezeteket jórészt nemzetiségi alapon igyekeztek körzetesíteni, ám ez csak részben valósulhatott meg – mindig maradtak nyelvileg vegyes közösségek. Ez csak a helyi lelkészek, szolgálattevők többnyelvűsége miatt nem jelentett megoldhatatlan nehézséget.

Az 1920-as évek első felében a terület baptistái egy valamennyi nemzetiséget összefogó missziós alap és konferenciajellegű közös szervezet létrehozására törekedtek. 1924 szeptemberére sikerült is egy vegyes nemzetiségi vezetésű közös keret megteremtése – ugyanakkor nem ismert, hogy az valójában milyen szerepet játszott a gyülekezetek életében. Meghatározóbbnak bizonyult a magyar és német tagság szö-

²⁹ MÉSZÁROS, 2009. 153.

³⁰ 1922-ben 195 német, 283 szlovák és 117 magyar baptista élt a területen. NYÚL 1996, 370.

vetségkötése 1931-ben, mely a Donaulander Mission nevű német baptista szervezet támogatásaihoz is hozzáférést biztosított a magyarok számára.³¹ E szervezkedések ellenére az egyes nációk saját magukat képviselték a hatóságok előtt, s ügyeiket maguk intézték. A magyarok számára ennek kerete 1933-tól 1940-ig a Jugoszláviai Magyar Baptista Egyházi Hitközség volt – valószínűleg ezzel összhangban csatlakoztak a korábban a kikindai német körzethez tartozó bánási magyar gyülekezetek a bácskai magyar körzethez.³²

Erdély már Trianon előtt is élvezett némi szervezeti önállóságot a Szövetség keretein belül, 1917-ben pedig az elismertek országos egyetértséssel elhatározták egy új hitközség életre hívását az országészben egyértelműen vezető szerepet vivő Nagyvárad központtal, mely a Tiszától keletre eső területek baptistáinak hatósági ügyeiben lett volna illetékes.³³ A háborús viszonyok miatt ennek gyakorlatba ültetésére végül nem került sor.

Az erdélyi baptisták által alapított, regáti területeken működő öt, román és német gyülekezet a határok átrajzolásakor mintegy kétszáz főt számlált. Egyik vezetőjük, Constantin Adorian lesz majd a kezdeményezésükre létrehozott Romániai Baptista Szövetség (továbbiakban: Romániai Szövetség) első elnöke, melyhez talán már a legelső pillanatban csatlakoznak a dobrudzsai gyülekezetek is. Az erdélyi románokkal 1919 májusában veszik fel a kapcsolatot, a 30, hasonlóan csekély taglétszámú bukovinai szórványgyülekezet pedig 1922 márciusában csatlakozott a Romániai Szövetséghez.³⁴

Az új román állam soknemzetiségű baptizmusának súlypontja Erdély volt a maga 15–16 ezer tagjával, melyből hozzávetőlegesen 5500

³¹ SZEBENI 2010, ill. [A Jugoszláviai Német Baptista Szövetség levele az MBGYSZ Végrehajtó Bizottságához. (é.n.)] BL/III/D/2

³² Egy érdekes levélváltás 1931-ből, éppen Kikinda kapcsán, tovább bonyolítja a délvidéki szervezeti körképet. Johann Wall helyi lelkész ugyanis az anyakönyvvezetők áttérési ügyek kezelésében mutatott aggályaira feleletül kvázi hivatalos megbízást nyer Nagy Páltól, a Hitközség elnökétől, hogy fölvehessen tagokat a Hitközségbe. Hogy ez az intézkedés valóban átment-e a gyakorlatba, s ha igen, meddig és milyen mértékben hatott, nem tudjuk. Mivel azonban a szakirodalom semmi ilyen jellegű kapcsolatot nem említ, nem próbálunk még hipotetikus feltevésekbe sem bocsátkozni a kérdésben, csak jelezzük e két irattal a délvidéki helyzet bonyolultságát és ismereteink bizonytalan voltát. [Johann WAHL levele Nagy Pálhoz. (Kikinda, 1931. VI. 24.)] és [NAGY Pál levele Johan Wahlhoz. (Budapest, 1931. VI. 25.)] BL /IV/B/3

³³ ESZES, 2010. 62.

³⁴ POPOVICI, 88–93.

fő lehetett magyar.³⁵ A már Trianon előtt is sok tekintetben „maguk módján működő” román közösségek, melyeket az elismert/el nem ismert konfliktus sem érintett olyan mélyen, hamarosan csatlakoztak a Romániai Szövetséghez. Ahol vegyesen éltek magyar és román baptisták, a magyarok – létszámhátrányuk miatt – általában inkább a nemzetiségi alapú különválás mellett döntöttek.³⁶

Erdély magyar baptistái között egészen 1929-ig fennállt az elismeretek és a szabad baptisták kibékíthetetlen ellentéte. A még 1912-ben Kornya Mihály által alapított Bihar-Szilágyi Szövetség 102, egy tömbben elhelyezkedő gyülekezetéből alakult 1919 decemberében a Szabad Baptista Szövetség.³⁷ Az ismételt egyesülési törekvések az Elismert Baptista Szövetséggel, ahová a nagyváradi, körösvidéki, érmelléki, kalotaszegi és székelyföldi körzetek tartoztak,³⁸ nem jártak eredménnyel.

A megosztottság következményeit még súlyosabbá tették a kettős: nemzetiségi és vallási kisebbségi lét nehézségei. Az ortodoxok közül híveket nyerő baptistákban magyar ügynököket látó román politikai elit által időről időre meghozott, a gyülekezetek működését korlátozó vagy betiltó rendelkezéseket csak külföldi beavatkozások – a Baptista Világszövetség és az egyesült államokbeli Déli Baptista Szövetség nemzetközi tiltakozó kampányai tudták semmissé tenni. E nehézségek elkerülésének reményében a Baptista Világszövetség kérése volt, hogy valamennyi romániai baptista szerveződjék közös Unióba, melynek képezzék külön Osztályát a magyarok.

Ezek a folyamatok is előmozdították, hogy végül létrejöjjön a Románia Magyar Baptista Szövetség. Ennek keretein belül 12 darab, területi alapon felálló hitközséget szerveztek. A szépen haladó intézményesülést és egységesedést azonban félbeszakították és anyagi alapjaiban is megrendítették a vezérlő Nagyváradi Hitközségben fellángoló személyi ellentétek, amelyek rendezéséhez végül állami beavatkozás és döntőbíráskodás vált szükségessé. Ennek eredményeképp 1940-ben, a visszacsatoláskor három, egymással földrajzi, történeti és személyi okokból szemben álló irányzata volt az erdélyi baptistáknak, Nagyváradon pedig két, egymással ellenséges gyülekezete.

³⁵ KISS, 1992. 278.

³⁶ Békehírnök. 1942. 24. sz. 94–95. DARABONT Gyula: „A nagyváradi baptista gyülekezet története”

³⁷ KISS, 1992. 302.

³⁸ KISS, 1992. 301.

Talán Csehszlovákiában volt legkevésbé nehéz a sorsa a baptista közösségnek. Alexovits György a korszakban folyamatosan tagja volt a Jednota nevű Csehszlovákiai Baptista Szövetségnek, mely szervezetben külön magyar tagozatot építettek ki.³⁹

Kárpátalján egyáltalán nem volt semmiféle struktúrája a baptista gyülekezeteknek – a lassú gyarapodást a magyar Stumpf Jenő és a prágai baptisták helyi képviselője között a gyülekezetek vezetéséért zajló küzdelem árnyékolta be, mely mögött talán a Stumpf Jenőt támogató Déli Baptista Szövetség, és a másokat preferáló Donaulander Mission közti ellentét is meghúzódhatott.⁴⁰

A reintegráció

Az első bécsi döntés eredményeként négy baptista csoport tért vissza az anyaországhoz: Alexovics György felvidéki negyedik körzete mintegy 150 taggal és 18 szórványjellegű állomással, a losonci 50–60 fős szlovák gyülekezet a magyar szórványjaival, a kaszai kis közösség néhány tucat tagot számláló környezetével,⁴¹ és Kárpátalja, ahol Stumpf Jenő kezelésében 48 magyar és 8 ruszin gyülekezet állt.⁴²

Észak-Erdély és a Székelyföld visszacsatolásakor a következő magyar hitközségek tértek vissza az anyaországhoz: a Szatmári, a Nagyváradi, a Nagyváradi „Betlehem”, a Szilágynagyfalui, a Szilágyballai, az Érszöllősi, a Nagyszalontai, a Fugyivásárhelyi és a Brassói Baptista Hitközség magyar nyelvű hitközség volt. Román nyelvű hitközségből négy került Magyarországhoz: a Nagyváradi, a Szatmári, a Kolozsvári és a Maroshévízi Román Baptista Hitközség.⁴³ Nagyszalonta esetében az újrahúzott határ levágta a körzet összes állomását, csak a névadó község került vissza; Brassó esetében pedig éppen ennek ellentéte történt meg. Az Arad és a Temesvár környéki és a Zsil völgyében lévő magyar baptista gyülekezetek nem kerültek vissza az anyaországhoz. E közösségek tagjainak létszámát a hiányos statisztikák miatt csak közelítőleg tudjuk meghatározni, a szám valamivel ötezer fölött lehetett.⁴⁴

³⁹ KONDÁCS, 1996. 360.

⁴⁰ STUMPF, 1996. 385.

⁴¹ Szövetségi statisztika. 1941. BL/XIV/C

⁴² LÁSZLÓ-LÁSZLÓ, 2016, 242.

⁴³ [Bokor Barnabás levele Somogyi Imréhez. (Nagyvárad, 1940. XII. 18.)] BL/IV/B/3

⁴⁴ Szövetségi statisztika. 1941. BL/XIV/C

A Délvidéken, részben anyanyelvi, részben területi alapon szervezve, hozzávetőlegesen 250 magyar, 850 szlovák, 600 szerb-horvát, 475 német és 125 román baptista várta ügye rendezését.⁴⁵

A visszacsatolt területek és az anyaország tagsága közötti egység kialakítása talán egyetlen felekezetnek sem került annyi erőfeszítésébe, mint a baptistáknak. A bevett felekezetek „szabványos” hierarchiájában nem volt nehéz összeilleszteni a korábban eleve összeillő egységeket. A legtöbb kisegyház, ha a betiltó rendelkezések mellett egyáltalán volt még lehetősége ilyen tevékenységekre, a kis létszám és a jogi szabályozatlanság okán pusztán személyes interakciókon keresztül megoldhatta ezt a kérdést. A metodista közösség, mely viszonylag szabadabban működhetett, azonos elvek szerinti felépítése révén szintén könnyen leküzdötte az egység útjában álló akadályokat, szolgálattevők kirendelésével és néhány közös konferenciával.⁴⁶

A baptista felekezet azonban sajátos helyzete miatt nem érthette be ennyivel és nem érhetett célt ilyen könnyen, elsősorban szervezeti kérdésekben nem. A sajátos jogi felállás és az ebből fakadó felelősség⁴⁷ kényszerítette Budapestet arra, hogy a visszatért területek gyülekezeteit az 1905-ös elismerés és a Horthy-rendszer szektapolitikája ellenében folytatott jogvédő harcban⁴⁸ kialakított szűk „biztonsági zónába” terelje. Ehhez azonban át kellett gyúrnia és a maga rendszerébe betagoznia a visszatért területek más jellegű szervezeti rendszerét.

A magyarországi elismert baptista szervezetnek a Monarchia alatt kialakult képét, a gyülekezeti (körzeti) autonómiák laza kapcsolatban álló szövetséget a külső kihívások kényszerítették egy hatékonyabb, erősebben központosított formába való átmenetre. A Szövetség egyik újítása a fizetett (szak)apparátussal dolgozó Központi Iroda megteremtése és megerősítése volt. A Szövetségnek az országos közgyűlés által legitimált bizottságai lassan átalakultak rendszeresen ülésező testületekké, egyre növekvő hatáskörrel. Az Ellenőrző, majd Gazdasági Intéző Bizottság igyekezett összefogni a korábban „ágazati sovinizmus” miatt néha nehézkesen működő

⁴⁵ Jegyzőkönyv. Felvétel a MBGYSZ előjárósági ülésén, 1940. XI. 15. BL/III/A/16

⁴⁶ SZUHÁNSZKY, 2005. 133.

⁴⁷ Lásd bővebben LÁSZLÓ, 2014.

⁴⁸ A jogvédelem Somogyi Imre elnöki programjának volt sarokpontja, de személyétől függetlenül is gyakorolták. Egy időben még saját „ügyészi irodát” is fenntartott az Szövetség.

pénztárakat,⁴⁹ a Misszió Bizottság, valamint a Szövetség elnökségébe tartozó utazó titkár nagyobb fegyelmi ügyekben jogosult volt helyben intézkedni, s ellenőrizte a lelkészek meghívását, állomáshely-váltását is. Ezekben az irányító testületekben ráadásul jórészt ugyanaz a jellemzően budapesti és környéki, részben értelmiségi háttérű lelkipásztori gárda foglalt helyet jó két-három évtizeden keresztül, ami idővel jelentős tekintélyt kölcsönzött személyüknek. A központi szervek alá gyakorlatilag közvetlenül tartoztak a gyülekezetek és körzetek, időnként megrendezett regionális gyűléseiknek komoly hatásköre és illetékessége nem volt, ami csak tovább erősítette a centrális irányítás lehetőségeit.

A Felvidék visszatérése után viszonylag egyszerű dolga volt a budapesti központnak. Alexovics Györgyöt behívták a Végrehajtó Bizottságba, a gyakorlatilag a lelkészi kollégiummal megegyező, jószerivel formális szerepű döntéshozó testület tagjává, körzetét pedig magától értetődő módon vették be a többi magyarországi körzet közé.

A magyarországi rendszer főként az erdélyi szerveződéshez viszonyítva alkalmazott helyenként már-már „autoriter” jellegű megoldásokat. A Romániához került területeken sokkal nagyobb szerepe volt – a korábbi „szabad baptista” struktúrához hasonlóan – a nagy tekintélyű „anyaggyülekezeteknek”, ezek szárnyai alá húzódtak a kisebb közösségek, laza regionális csoportosulásokat alkotva. A nagyváradiak gyakorlata az őket követő hitközségek számára mintául, viszonyítási pontul szolgált⁵⁰ – ugyanakkor nem képezett központi akaratot, s nem állt mögötte erős „végrehajtói hatalom”. A gyülekezetek érdekérvényesítési és fellebbviteli fórumai inkább a néhány körzetből álló hitközségek voltak, az ügyek többsége ezen az erős középszinten rendeződött el. A kor személyi ellentétekből kipattant botrányai szintén gyengítették a központ gondolatát. A Magyarországon hatályos jogszabályok viszont éppen ennek a középső szintnek a létezését nem engedélyezték, illetve nem tudták értelmezni az „egyetlen hitközség” egyházjogi állapota miatt.

Az erdélyi átszervezés hosszas alkudozásainak és tárgyalássorozatainak feltárása meghaladná e tanulmány kereteit, így csak a végeredményt mutatjuk be. 1942. május 9-én, Nagyváradon tartották meg a

⁴⁹ A kérdés újra és újra megjelenik az 1921 és 1940 közötti országos közgyűlések és konferenciák tárgysorozataiban.

⁵⁰ ESZES, 2010, 72.

hitközségek és a Szövetség elnökségének záró tanácskozását.⁵¹ A Baptista Hitközség Budapest felvette a Budapesti Anyahitközség nevet, és pro forma az ország egész területére kiterjesztette illetékességét, melynek gyakorlását azonban visszaszámaztatta két erdélyi hitközségre. Ez a két hitközség – a nagyváradi magyar és a nagyváradi román – az azonos anyanyelvű erdélyi hitközségek összevonásából született meg. A magyarba nem tartozott bele a Kolozsvári és a Szilágyballai Hitközség, a két rivális csoportosulás „törzsterülete” inkább közvetlenül Budapestnek rendelte alá magát. A román ellenben még ki is bővült, a négy erdélyi román hitközség mellé szegődtek ugyanis a délkelet-magyarországi román gyülekezetek is. Ez az – ideiglenesnek szánt – berendezkedés azonban nem maradt mentes a Budapest és Nagyvárad közötti hatásköri konfliktusoktól.⁵²

A Délvidék megszervezése szintén évekig elhúzódott. Segítségért már a visszacsatolás előtt, 1940 szeptemberében kopogtattak a Szövetség ajtaján az ottaniak, a Donaulander Mission csökkenő támogatása ugyanis nem tette számukra tovább lehetővé, hogy a német prédikátorok mellett a magyar munkaerőket is fizessék, így Tary Károly (a jugoszláviai baptisták pár hónappal későbbi elnöke⁵³), aki Sajkásszentivánról látta el a bácskai magyar gyülekezeteket, egzisztenciálisan egyedül maradt, fizetni a saját körzete sem tudta vagy akarta.⁵⁴ 1941 augusztusában be is jelentette visszavonulását.

Baranyai Mihály szövetségi utazó titkár 1941. augusztus végén utazott oda először, hogy személyesen vizsgálja meg mindegyik nemzetiségi csoport helyzetét. Lelkipásztort azonban hiába kerestek erre a vidékre,⁵⁵ s az ügy függőben maradt. Baranyai legközelebb csak 1942 áprilisában jutott el a Délvidékre, de a tárgyalások akkor sem jártak eredménnyel. Ugyanabban az évben valószínűleg Bretz Vilmos bajai prédikátort kérték fel, hogy a Misszió Bizottság területi megbízottjaként átmenetileg intézze a magyar körzet ügyeit – ahol már az önállóság feladását és a németekhez tagként történő bejelentkezést is fontolóra vették.

⁵¹ Békehírnök. 1942. 21. sz. 82. „Hitközség-közi értekezlet Nagyváradon”

⁵² [BOKOR Barnabás levele Bányai Ferenchez. (Nagyvárad. 1941. I. 13.)] BL/IV/B/3

⁵³ Békehírnök. 1941. 1. sz. 3. „A jugoszláviai magyar baptisták”

⁵⁴ Az MBGYSZ Elöljáróságának jegyzőkönyve. 1940. IX. 15. BL/III/A/16

⁵⁵ [RAUCH János levele Baranyai Mihályhoz. (Belecska, 1942. I. 15.)] A megkeresett, nemrégén végzett seminarista a Donaulander Mission fizetett alkalmazottja volt, s így nem vállalta a felkérést. BL/IV/B/2

Közben lassan bár, de folytak a tárgyalások a helyi közigazgatási szervekkel a délvidéki baptisták helyzetének rendezéséről. A hatóság a működésük engedélyezését bizonyos személyi feltételek teljesítéséhez kötötte⁵⁶ – feltehetőleg egy Kontra István nevű, pünkösdi jellegű hitet valló, Horvátországba kitoloncolt gyülekezeti tag lehetett számla a hatóság szemében, aki visszaszökve, hamisított baptista hitközségi megbízólevéllel továbbra is magyar területen tevékenykedett.⁵⁷ Végül 1943 márciusában, egy területi konferencián sikerült hivatalosan is belépnie a Hitközségbe és a Szövetségbe a délvidéki baptistáknak.⁵⁸ Négy, nemzetiségi alapú körzetet szerveztek, melyek közül azonban a magyarnak továbbra sem volt lelkipásztora. Számos sikertelen lelkész hívási kísérlet után végül megtalálták a lehető legjobb áthidaló megoldást: Klemm Ferenc horvát származású katonaszökevény szeminaristát bízták meg 1943 decemberétől, hogy evangélistaként⁵⁹ legyen a pacséri magyar körzet lelki vezetője.⁶⁰

Az újra egy hazába került baptisták szerves egységének kialakításához szükséges lépéseknek természetesen csak egy töredékét jelentette a szervezeti alapok lefektetése. A profán, a felekezet működését biztosító tényezők összehangolása, a lelki és kulturális közösségvállalás, a visszatért részek problémáira adható feleletek megtalálása, a közös jövőkép felvázolása egyaránt elmaradhatatlanul szükséges volt az egység kialakításához. E téren a felekezet nem teljesített rosszul, különösen, ha figyelembe vesszük a „hiánygazdálkodásnak” azt a mértékét, amivel nap, mint nap számolnia kellett a budapesti központnak.

A két világháború között alapvetően mindig hiányzott a baptista felekezet hatékony és cél szerinti működéséhez két tényező: a pénz és az ember. Baranyai Mihály 1940-ben 60 ezer pengőre becsülte azt az összeget, amire a Központi Iroda, a Teológiai Szeminárium, a szociális intézmények és a bel- és külmissziós tervek fedezésére egy

⁵⁶ [SOMOGYI Imre levele Bretz Vilmoshoz. (Budapest, 1942. XII. 23.)] BL/IV/B/3

⁵⁷ [HUSZÁR Antal levele Nagy Pálhoz (Vajszka, 1943. I 16.)] BL/IV/B/3. A pünkösdi mozgalom más tekintetben is megnehezítette a délvidéki baptisták reintegrációját, e konfliktusokról bővebben lásd LÁSZLÓ, 2016b.

⁵⁸ Békehírnök. 1943. 15. sz. 58-59. „Bácskai misszióknak”

⁵⁹ Az evangélista a gyülekezeti munkások egy kategóriája a baptistáknál, hasonlóan a vénekhez és a diakónusokhoz. Feladatuk: „az evangélium hirdetése, a vigaszra szorulóknak meglátogatása és a prédikátorok mellett való közreműködés. Munkásságáról tartozik időnként központi elöljáróságunknak jelentést tenni.” [Evangélista megbízás Pintér Sándor részére. (Budapest, 1934. VII. 10.)] BL/VI/A/22

⁶⁰ Hivatalos igazolvány Klem Ferenc részére. Budapest. 1943. XII. 20. BL/IV/B/2

évben szükség volna.⁶¹ A többségükben önfenntartó gyülekezetek önkéntes adományai,⁶² illetve a lapkiadás és a könyvesbolt bevételei messze nem biztosítottak ilyen nagyságrendű anyagi mozgásteret. Különösen nagy érvágást jelentett, amikor 1940-ben a Déli Baptista Szövetség nem tudta tovább finanszírozni a Szeminárium és a benne működő Bibliai Leányiskola, valamint az utazó titkár költségeit.

Emberből két téren mutatkozott hiány: a közösség vezetésében és a lelkipásztori állományban. A fentebb már említett körülmény, miszerint a legfelső vezetés évtizedekre egy szűk kör kezében maradt, a többszörös tisztségviselés miatt azt is magával vonta, hogy egyidejűleg csak korlátozott számú gyülekezetbe látogathattak el a felekezet prominensei – akiket pedig mind igehirdetőként, mind a Szövetség embereként gyakran hívtak kiküldetésbe.⁶³ A lelkipásztorok elégtelen száma pedig a szórványosodást segítette elő.

Szórványnak azokat a néhányfős gyülekezeteket nevezzük, amelyek tagjai csak ritkán részesülnek a vallásosság lelkipásztori vagy igehirdetői szolgálat révén elérhető elemeiből (például úrvacsora, bemejtés, hitmélyítés, konfliktuskezelés). A két háború között arányuk a dunántúli magyar gyülekezetek között volt a legmagasabb, de Északkelet-Magyarországot is sújtotta ez a probléma. Néhányfős csoportokból általában csak hatékony és rendszeres lelkészi munkával fejlődhetnek ki életerős gyülekezetek – a szórványok viszont néha évekig nem láttak prédikátort. Periférikus helyzetükben létezésük fokozottan ki volt téve a demográfiai folyamatokban rejlő veszélyeknek. Anyagilag és önbizalom terén is csak igen nehezen tudtak kiemelkedni helyzetükből ezek a mikroközösségek.⁶⁴ Magyarországon nem egy prédikátor kezelésébe 13–15 ilyen gyülekezet is tartozott – ráadásul e kis csoportok gyakran együttesen sem tudták még lelkészük útiköltségét sem megtéríteni, a megélhetés biztosításáról nem is beszélve. Ilyen esetekben avatkozott be a – mégoly szűkre szabott költségvetésű – Belmissziós Alap, 5 és 50 pengő közötti havi juttatással segítve a „magántanuló hívők”⁶⁵ gondozóit.

⁶¹ Békehírnök. 1940. 16. sz. 68. „Felhívás”

⁶² Kinek-kinek lelkiismeretére bízott döntése volt, hogy ad-e jövedelméből tizedet a közösségnek, illetve hogy milyen célokra mennyit adakozik. Egy nagyon kismértékű „fejadó” befizetését – a Központ eltartására – elvárták minden egyháztagtól, de befizetését nem ellenőrizték.

⁶³ Részben ez a magyarázata a délvidéki ügy lassú megoldásának is.

⁶⁴ A témáról bővebben LÁSZLÓ, 1989.

A visszacsatolt területek mindegyike küzdött ezzel a problémával. A Felvidéken Negyed körzete 18 kicsiny gyülekezetből állt. Kassa és a hozzá tartozó Jablonca és Csucsom a belmissziós támogatásból tartotta fenn magát,⁶⁶ a losonci szlovák gyülekezet pedig bevallottan hanyagolta messze eső magyar filiáit. Kárpátaljáról ugyanez mondható el, ahogy kis megszorítással a Délvidékről is, bár utóbbi országrész gyülekezetei tapasztalt véneik révén megszervezték a maguk igei táplálékkal való ellátását.⁶⁷ Erdély egyes területein viszont megdöbbentő méreteket öltött az elhanyagoltság és a lelkipásztorhiány. A negatív „rekordot” Sándor Illés tartotta, aki hárommegyényi körzetének bejárásához hétezerrel több kilométert tett meg évente. Ezek a gyülekezetek ráadásul még az anyaországiaknál is szegényebbek voltak – példának okáért Négerfalva körzet 29 gyülekezetének éves bevétele mindössze 303 pengőt tett ki 1941-ben.⁶⁸

A rendszerből a területi visszacsatolások után hiányzó legalább 30 prédikátort néhány év alatt lehetetlen volt pótolni – de legalább megtalálták a hosszútávon megoldást hozni képes utat a szemináriumi képzés fejlesztésében és kapacitásának növelésében. A közösség erején felüli áldozatokat hozott a kieső amerikai segély pótlásáért, s nagy számban, programszerűen vett fel a visszacsatolt területekről származó, több nyelven beszélő fiatalokat.⁶⁹ A Szilágyságban,⁷⁰ a Délvidéken, Bánffyhunyon⁷¹ már velük enyhítették az égető munkáshiányt. A sokáig elhanyagolt felvidéki területeknek is meglett idővel a maguk gazdája.⁷² A felekezeti működés finanszírozásába bevonható források bővítésére azonban nem tudtak előállni reális tervvel a vezetők.

Más tekintetben viszont sikeresnek mondható a reintegráció. Az anyaországi közösség vezetői által tartott hitmélyítő és evangélizáló körutak, a gyülekezetek, lelkipásztorok kölcsönös meghívásai hamar

⁶⁵ Békehírnök. 1943. 20. sz. 77–78. „Levél egy szórvány-testvérhez”

⁶⁶ [KOVÁCS Gyula levele Bányai Ferenchez. (Kassa. 1941. IV. 24.)] BL/IV/B/1

⁶⁷ Jegyzőkönyv a dél-bácskai baptista gyülekezetek gyűlésén. Pacsér. 1942. XII. 5. BL/IV/B/3

⁶⁸ Szövetségi statisztika. 1941. BL/XIV/C

⁶⁹ Békehírnök. 1940. 12. sz. 50. „Szemináriumi statisztika”

⁷⁰ Békehírnök. 1944. 6. sz. 23. „Prédikátoravatás Szilagyballán”

⁷¹ Békehírnök. 1942. 41. sz. 163. „Prédikátoravatás Bánffyhunyonon”

⁷² Ennek megoldását, ahogyan az ungvári misszióállomásét is, a Belmissziós Alapból finanszírozták. Ez erős tiltakozást váltott ki a dunántúli, szintén erre a forrásra utalt lelkészekből. [Boros Mihály levele Somogyi Imréhez. (Komárom. 1940. XII. 31.)] BL/VI/A/20

helyreállították a megbomlott, elerőtlenedett kapcsolati hálókat. Az erdélyi és délvidéki baptista lapok⁷³ nem kaptak megjelenési engedélyt a kormányzattól, ezért összehozták ezeket a háborús viszonyok miatt nyolcoldalasra redukált Békehírnökkel, mely híryanagát tekintve legalább, sőt inkább lett erdélyi és kárpátaljai, mint anyaországi lap, s vezércikkeinek írói között is gyakran bukkantak fel a jobb tollú „visszatért” lelkipásztorok. A közösség nagy konferenciáinak előadói között is képviseltették magukat a felvidéki és erdélyi vezetők.

Kölcsönösen áramlottak a csoportok között a szellemi „termékek” is – míg a Békehírnök hasábjain erdélyi missziótörténeti írások buzdítottak, addig Kirner Adalbert Bertalan „Biharországban” és Székelyföldön tartott előadásokat az anabaptistáknak és baptistáknak a felekezeti köztudatban általa elültetett kapcsolatairól. Az új kiadású Hit Hangjai énekeskönyvek, a budapesti könyvkereskedés kiadványai gyorsan elterjedtek a visszatért területeken is. Szimbolikus jelentősége volt a felvidéki Krasznahorka vára (Fischer András mártírhalálának színhelye) és Kornya Mihály erdélyi sírja hivatalos meglátogatásának.

A felekezet dinamikájára is jó hatással volt a határváltozás. Erdély gyülekezetei hamar imaházak építésébe kezdtek, többet ezek közül országos adakozásból valósítottak meg. Helyi szintű, önszerveződő evangélizációk, zenekaros országjárások is jelzik az energiák felszínre törését. Különösen Kárpátalján feltűnő a bemerítési alkalmak és a bemerítettek nagy száma, évi legalább 40-60 fővel gyarapodott az ottani közösség. Ugyanott a rendszeres gyülekezeti munkás avatások nemcsak az extenzív, hanem az intenzív fejlődésnek is tanújelét adják.

A rétegszervezetek, mint az Országos Baptista Nőszövetség vagy a Magyar Baptista Ifjúsági Szövetség, szintén felvették a kapcsolatot a visszatért területek nő- és ifjúsági egyleteivel. Bár előbbinek ügybuzgó munkatársai néhol ellenérzéseket is keltettek a felkeresett gyülekezetek tagjaiban, mégis sikerült lendületbe hozni és szervezettebbé tenni az egyleti köröket. Kezdeményezőkézségükben és erejükben azonban megőrizték fölényüket az anyaországi, főleg a budapesti szervezetek, munkájukban néhány lépéssel mindig a többi országész előtt jártak.⁷⁴

⁷³ Erdélyben: Szeretet, Igazság Tanúja, Üdv Üzenete és mellékleteik, Délvidéken a Vedd és Olvasd!

⁷⁴ A Nőszövetség magára vállalta egy diakonissza-intézmény és a lelkészi nyugdíjalap felállítását. Az Ifjúsági Szövetség már a budapesti iskolák szintjén szervezte tevékenységét új Diákszaksztyáiban.

Pénzügyileg sem határolódtak el egymástól az egyes területek: minden régióból nagyjából azonos rendszerességgel érkeztek az adományok a pénztárakba. Az új szociális intézményeket: a székelyhídi menházat, az alsóneresznicei árvaházát és a délvidéki baptisták menházát meghagyták ugyan önálló gazdálkodási egységeknek, de országos adakozási ügyvé tették fenntartásukat. A baptista „munkaerőpiacra” megérkeztek a ruszin cselédek, erdélyi mesteremberek és kereskedők, akik hamar felzárkóztak az anyaországiakhoz a régóta alkalmazott munkaközvetítói fórum, a Békehírnök hirdetési rovat kihasználása terén.

Összegzés

Minden aránytalansága és lassúsága ellenére sikerrel hajtotta végre a reintegráció nehéz munkáját a baptista közösség. Különböző érdekköröket, vallásossági mintákat és hagyományokat kovácsolt össze egy működőképes rendszerré. Ha sokáig váratott is magára, de rendezni tudta a legperiférikusabb közösségek helyzetét is.

Két okból volt ez lehetséges. Egyrészt baptistának lenni egy meglehetősen nagy kiterjedésű „eszmei csomag”, vallásos és profán értékrend elfogadását, az azzal való azonosulást jelentette. Ez egy olyan, széles platformot, alapos „minimumot” jelentett, amelyen állva, amelynek meglétére építve valóban egységet lehetett létrehozni. És éppen ez a széles alap tette lehetővé a rugalmasságot, a helyi viszonyokhoz való bátor alkalmazkodást is más, alku tárgyát képezhető kérdésekben.

Másrészt a felekezet működtetése során a közösség normatív erejű döntéseket hozott és közvetített, azonban végig meghagyta a lehetőséget arra, hogy lokális szinten ezt árnyalják, módosítva alkalmazzák. Tehette mindezt azért, mert a központi intézmények kontroll alatt tartották a helyi közösségeket, s beavatkoztak, ha a normától való eltérés túlmélt a biztonságos határokon.

Irodalom, források

A Baptista Levéltár forrásai

- BL/III/A = Központi egyházkormányzati iratok. Jegyzőkönyvek, szabályzatok
 BL/IV/B = Szakbizottsági iratok. Misszió Bizottság
 BL/V/D = Egyházi szervezetek és intézmények iratai. Nőszövetség
 BL/VI/A = Gyülekezeti iratok. Általános gyülekezeti iratok
 BL/XIV/C = Anyakönyvezés. Statisztikai sorok
 BL/KT = Kézirattár

BTA KVT = Baptista Teológiai Akadémia Könyvtára

- ESZES Zoltán: *Ében-Háézer. A nagyváradi magyar baptista gyülekezet 125 éves története.* Nagyvárad, ITM, 2010.
- GERZSENYI László: A baptista Misszió önállósulása (1894-1920). In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéről.* Szerk.: BERCZKI Lajos. Budapest, MBE, 1996. 95-134.
- KISS László: *Erdélyi magyar baptista missziótörténet.* Kézirat. Nagyvárad, 1992. BL/KT
- KONDÁCS Pál: A felvidéki magyar baptista misszió története. In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéből.* Szerk.: Bereczki Lajos. Budapest, MBE, 1996. 358-367.
- LÁSZLÓ Gábor: *A szórványmisszió múltjának tanulságai, jelenének tényei, a jövőjének lehetőségei.* Kézirat. Nagydobos, 1989. BL/KT
- LÁSZLÓ Gábor, ifj.: *A Baptista Világszövetség békéltető bizottságának tevékenysége Magyarországon, 1907-1908.* Kézirat. 2010. BL/KT.
- LÁSZLÓ Gábor, ifj.: A „pápa” és az „uzurpátor” – A magyarországi baptisták belső feszültségei az 1900. évi békési konferenciáig. In: *Memoriae Commendamus. Tanulmányok a XI. Eötvös Konferencia Történeti Üléséről.* Szerk.: KAPITÁNY Adrienn-LOCSMÁNDI Dániel. Budapest, Eötvös Collegium Történész Műhely, 2011. (*Acta Historica Collegii de Iosepho Eötvös Nominati. Series 1., Nr. 2.*) 185-229.
- LÁSZLÓ Gábor, ifj.: „Tiltott vallási szekta fenntartásának vétsége.” Szektakérdés és a baptisták a Horthy-rendszerben és

- azon túl. (1–2.). In: *Szolgatárs.* XXIII. évf. (2014) 2. sz., 3–4. sz., 27–34., 73–81.
- LÁSZLÓ Gábor, ifj.: Állam, egyház és szabadság a szekularizáció baptista koncepciójában a Horthy-korszakban. In: *Habitus. Tanulmányok a Colloquium Officiale II konferencia előadásaiból.* Szerk.: BARÁTH Dóra–KISS Alpár. Budapest, Mika Sándor Egyesület, 2016. (*Acta Historica Collegii de Iosepho Eötvös Nominati.* Series 1., Nr. 6.) 237–270.
 - LÁSZLÓ Gábor, ifj.: A baptista felekezet és a pünkösdi mozgalom kihívása a Horthy-korszakban. In: *Eszmetörténeti tanulmányok. Dolgozatok a 2012. november 10-én, Piliscsabán rendezett konferencia előadásaiból.* Szerk.: BOJTOS Anita–NOVOTNIK Ádám. Budapest–Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, 2016. 309–328.
 - LÁSZLÓ Gábor–LÁSZLÓ Gábor, ifj.: *A baptista vallásosság Magyarországon I. A hagyományos baptista kegyesség és napjaink változásai.* Budapest. Rákoscsabai Béthel Alapítvány–Baptista Levéltár, 2015.
 - MADARÁSZ Dezső: *A Budafoki Baptista Gyülekezet evangélizációs működése a kommunizmus évtizedei alatt.* Kézirat. Budapest, 1998. BTA-KVT
 - MÉSZÁROS Kálmán: Fellendülés és újjászervezés (1920–1938). In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéből.* Szerk.: BERECZKI Lajos. Budapest, MBE, 1996. 135–193.
 - MÉSZÁROS Kálmán, ifj.: „Evangélizációt szerveztünk az Isten országa terjesztése céljából.” *A Magyarország határain kívül élő magyar baptista közösségek missziói tevékenységének múltja, kitekintéssel a jelenre.* Kézirat. Budapest, 2009. BL/KT
 - NAGY Sándorné: *A Kiskőrösi Baptista Gyülekezet missziótörténete.* Kézirat. Kiskőrös, 2008. BTA-KVT.
 - NYÚL Zoltán: A baptista misszió áttekintése a Délvidéken. In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéből.* Szerk.: BERECZKI Lajos. Budapest, MBE, 1996. 367–384.
 - POPOVIC, Alexa: *A romániai baptisták története, I.* Magyar fordítású kézirat. h.n. é.n. BL/KT
 - SOMOGYI Imre: *Örökmécs. Versek.* Budapest, Gyóni Géza Irodalmi Társaság, 1940.

- STUMPF Jenő Béla: A kárpátaljai baptista misszió történetének vázlata. In: *Krisztusért járva követségben. Tanulmányok a magyar baptista misszió 150 éves történetéből.* Szerk.: BERE CZKI Lajos. Budapest, MBE, 1996. 384-389.
- SZEBENI Olivér: *Német baptisták Magyarországon.* Budapest, Baráti Missziós Alapítvány, 2010.
- SZIGETI Jenő: A kisebb magyarországi egyházak. In: *Magyar protestantizmus 1918-1948.* Szerk.: LENDVAI L. Ferenc. Budapest, Kossuth, 1987. 188-263.
- SZUHÁNSZKY T. Gábor: A Magyarországi Metodista Egyház története 1920 és 1945 között. In: *Keskeny utak. Tanulmányok a Magyarországi Metodista Egyház történetéről.* Szerk.: Lakatos Judit. Budapest, Magyarországi Metodista Egyház, 2005.
- ZÁGONI Jenő Szerk.: *Baptisták a második világháborúban.* Budapest, Baptista Levéltár, 2010.

Dr. Mészáros Kálmán – Bacsó Benjámín

A „magyar” baptista misszió 175 éve született¹

A baptista misszió gyökerei

A kétezer éves keresztyénség törzsén a reformáció időszakában indult el az a bibliai alapelveket követő evangéliumi ébredési mozgalom, melynek a mai baptisták is utódainak vallják magukat. Magyarországra 1523-ban érkeztek Németországból és Svájcból a népi reformáció első képviselői, akik fontosnak tartották a megtérést követő, személyes hitvallással megerősített vízkereszttség/bemerítés bibliai gyakorlatát helyreállítani az egyházban. Ezek az evangélium igazságaihoz ragaszkodó radikális hitújítók sok esetben életükkel fizettek bátor meggyőződésükért.

A baptisták meggyőződéssel hisznek a Szentírás Istentől való ihletettségében. Hiszik és vallják, hogy Isten teremtette a világot, benne a földi életet. Mivel az ember fellázadt Teremtője ellen, élete boldogtalan és kilátástalan lett. Isten azért küldte el egyszülött Fiát, Jézus Krisztust, hogy isteni hatalmánál fogva legyőzze ősi ellenségünket, a sátánt, és halálból való feltámadása által örök életet kínáljon minden elveszett ember számára.

A népegyházi protestáns hittestvéreiktől a baptistákat az különbözteti meg, hogy a csecsemőiket Isten oltalmába ajánlják, áldást kérnek rájuk, de nem keresztelik meg őket. Ehelyett tanítják őket, és szellemi érettségüket megvárva, a Biblia eredeti gyakorlatához visszatérve, a hitüket önként felvállaló felnőtteket – Jézus példáját és parancsát követve – vízbe való teljes alámerítéssel keresztelik meg. Innen kapták az újszövetségi görög nyelvből eredő nevüket is, mivel a baptista kifejezés a hitvalló keresztiségre, azaz bemerítő gyakorlatokra utal.

Az úrvacsorai közösségben is csak az élő hitre jutott, bemerítkezett és a Krisztus követésében elkötelezett gyülekezeti tagokat részesítik, amit általában havonta egyszer gyakorolnak. Hiszik és vallják, hogy az Istenhez térő, bűneit őszintén megbánó embert ő Szentlelkével újjászüli, átformálja, betölti és ingyen való kegyelméből az örök élet ajándékában részesíti.

¹ MÉSZÁROS K., BACSÓ B.: A „magyar” baptista misszió megszületésének körülményei 175 éve, In.: Szolgatárs: 2021. 1. 56-61. o.

Világviszonylatban a baptisták létszámukat tekintve a legnépesebb protestáns irányzattá váltak az elmúlt évszázadok alatt. Legnagyobb lélekszámban az amerikai kontinensen élnek. A nagyvilágon élő baptisták száma – családtagjaikkal együtt – megközelíti a 110 milliót.

Hazánkban a reformációt követő kegyetlen üldözés és számkivetés után, 1846-ban indult meg újból, szervezettebb formában a modern kori baptista misszió. A Magyarországon legutóbb végzett népszámlálási adatok szerint közel 20 ezren vallották a baptista egyházhoz tartozóknak magukat. Jelenleg 250 ezer főre becsülhető a Kárpát-medence területén élő magyar és más nemzetiségű hitvalló baptisták és hozzátartozóik létszáma.

A mai baptisták első úttörői Európában azok az üldöztetettek miatt Angliából Hollandiába menekült hitvallók voltak, akik a bemerítés bibliai igazságát felismerve hitük vallomására 1609-ben Amszterdamban hitvalló bemerítésben/keresztségben részesültek.

Az egyháztörténet azonban igazolja, hogy a keresztyénség kétezer éves története során mindig voltak olyan evangéliumi csoportok, amelyek a baptisták által ma is vallott legfőbb bibliai igazságokat hirdették. Így a baptisták joggal látják úgy, hogy tanításuk és hitéletük gyakorlati forrása az Újszövetség és az őskeresztyén gyülekezetek példája.

Elnevezésüket másoktól kapták, de elfogadták a magukénak. A „baptista” kifejezés bemerítőt jelent, s az Újszövetség eredeti görög szövegéből (baptidzo: bemeríteni, bemártani) származik, utalva arra, hogy a baptisták hitvallás alapján és bemerítéssel keresztelnek Jézus Krisztus rendelkezésének és az újszövetségi gyakorlatnak megfelelően.

A baptista közösségek a keresztyénség protestáns felekezeteinek sorába tartoznak. A mai baptisták tanítását és gyülekezeti gyakorlatát a reformáció idején a harmadik ágat képviselő anabaptista mozgalom mérsékelt, biblikus csoportjai közelítették meg legjobban.

Szokás a baptistákat az „evangéliumi szabadegyházak” között is említeni. A „szabadegyházak” történetileg az államegyház vagy a népegyház intézményének elutasítása jegyében jöttek létre. Az állam és az egyház szétválasztásának hívei. A személyes döntésen alapuló, önkéntesen vállalt, tevékeny gyülekezeti tagság elvét vallják.

Nagy hangsúlyt helyeznek a Bibliához való ragaszkodásukra, amely összekapcsolja a szabadegyházakat a reformáció egyházaival a reformáció egyik legfontosabb alapelveinek, a sola scriptura elvének vállalásában, amely azt fejezi ki, hogy egyedül a Szentírás hitük és életük zsinórmértéke.

Újabban a történelmi egyház megnevezéssel is illetik a Magyarországi Baptista Egyházat, utalva ezzel arra, hogy a baptista tanítás megjelenése itt a Kárpát-medencében közel 500 esztendőre tekint vissza. A baptistákkal szellemi rokonságban álló, hitelődeknek tekinthető anabaptisták ugyanis már 1523-ban megjelentek országunkban.

1546-ban anabaptista hutteriták csoportjai telepedtek meg a Felvidéken, majd Nyugat-Magyarországon. Kezdetől fogva üldözések érték őket. Erdélyben Bethlen Gábor fejedelem – ő a vallási türelem híve volt – telepítette le a hutteritákat (akiket habánoknak is neveztek) 1621-ben.

A habánok hozzájárultak Erdély iparának felvirágzásához, és komoly művészi értéket képviselő kerámiáikról is híressé váltak. Az anabaptista közösségek Mária Terézia uralkodása idején (1767) szűntek meg Magyarországon. Egy részük kényszerből katolizált, más részük Oroszországba menekült, majd onnan sokan Amerikába vándoroltak ki.

A baptisták száma hazánkban a századfordulón növekedett jelentősen. 1883–1907 között a magyarországi baptisták gyarapodása százalékosan csaknem annyi volt, mint Európa másik 17 országában együttesen. Az 1895. évi XLIII. tc. alapján a baptista közösség 1905-ben államilag elismert felekezet lett. Az első világháború után az elcsatolt területekre került a baptisták több mint kétharmada.

Ma is többen vannak magyar anyanyelvű baptisták a környező országokban, mint az anyaországban. A két világháború között a trianoni határokon belül maradt gyülekezetek tagjainak létszáma az eredményes misszió folytán megduplázódott.

A második világháborút követően néhány évig további növekedés volt tapasztalható, majd a 40 évig tartó ateista diktatúra jelentős létszámcsökkenéshez vezetett. Az utóbbi évtizedekben viszont örvendetes növekedés tapasztalható ismét a baptisták körében.

Összefoglalóan szólva a baptisták legfőbb sajátosságairól elsőként kell említenünk a Szentírás kizárólagos tekintélyének elismerését. Nem fogadják el, hogy bármilyen egyházi hagyomány a Bibliával (a teljes Írással) egyenrangú vagy azt meghaladó tekintélyre tarthatna igényt. Ez nem jelenti azt, hogy ne lennének például hitvallásaik, melyeket tiszteletben tartanak, ezek azonban nem állhatnak az Ige fölött.

Egyébként a közös keresztyén örökség részeseként elfogadják az apostoli hitvallásban és a nicea-konstantinápolyi hitvallásban megfogalmazott alapvető és általános hitigazságokat.

A baptisták az Újszövetségi Szentírásból megismerhető önálló gyülekezetekben élnek. Gyülekezeti taggá csak megtért, önkéntesen csatlakozó, hitéről vallást tévő és bemerítkezett személy lehet. Vallják az egyetemes papság elvét, gyakorolják a gyülekezeti fegyelmet a lelki élet tisztaságának megőrzése érdekében. A gyülekezetek lelki és anyagi ügyeiket önállóan intézik. A gyülekezeti élet fenntartása az önkéntes adakozásra épül. Istentiszteleteik bensőségesek, melyek középpontjában az igehirdetés áll.

A baptisták egész történelmük során küzdöttek a lelkiismereti és a vallásszabadság megvalósulásáért, a „szabad államban szabad egyház” eszméjének hirdetői. Szellemi célkitűzéseik elérésében úgy a múltban, mint a jelenben mindig erőszakmentességet hirdettek és a bibliai meggyőződésükkel egyező állami törvények tiszteletben tartására törekedtek. Ebben a baptisták egyik nemzetközileg is ismert példaképe a Nobel-békedíjas, vértanúvá vált dr. Martin Luther King baptista lelkipásztor.

A baptista misszió Európában

A baptizmus Európában 1609-ben indult el, amikor Amszterdamban egy mennonita gyülekezetben John Smyth az angliai üldözések elől menekülve nemcsak ideiglenes otthonra talált, hanem hitvalló módon, puritán társaival együtt bemerítkezett. Később saját döntése következtében a Waterlander mennonita gyülekezet tagja lett. Erre az időre szakított a kálvinizmussal, de hatással voltak rá Jacob Arminius tanai is.²

Thomas Helwys vezetésével egy másik csoport visszatért 1612-ben Angliába, és megalakították az első baptista gyülekezetet közel 30 taggal Londonban. Megtartották a Smyth vezetése alatt kapott elveket, és később úgy ismerték őket, mint „general Baptists”.³ A „partikuláris baptisták” az „általános baptistáktól” függetlenül jöttek létre, de hamarosan egymásra találtak. Másképpen „kálvinista baptisták” és „nem praedestinationalis baptisták”⁴ néven is találkozunk velük a XIX. századi magyar említésekben. A baptisták két angliai ága egyesülésével jelentősen megerősödik a baptista misszió. Ennek köszönhető, hogy „az angol baptisták a világ sok részeiben jelentékeny

² Anthony L. CHUTE, Nathan A. FINN, Michael A.G. HAYKIN: *The Baptist story* (Nashville: B&H, 2015), 19. o.

³ A nevüket onnan kapták, hogy úgy hitték, Krisztus meghalt minden emberért, hogy megmentse őket.

⁴ *Religio és Nevelés*, 1847/25

missziokat tartanak, melyek igen áldott működést fejtenek ki”.⁵ Angliából indult útjára a kontinens baptista missziója. Érdekes módon egy metodista gyülekezet igehirdetésén tért meg Johann Gerhard Oncken, akinek munkássága nyomán elindult az európai szárazföldön a baptista misszió. 1823-ban került Hamburgba, majd 1834. április 22-én merítkezett be Barnaby Sears baptista teológiai tanár által, ami után létrejött az itteni baptista gyülekezet. Ez a gyülekezet aztán kiemelt hatással volt a baptista misszióra.

Mit tudtak a baptista misszióról a XIX. sz. első felében Magyarországon?

Ezt a kérdést még tudomásunk szerint nem kutatták. Vagyis az itt közölt adatok teljesen újdonságot jelentenek az olvasók számára is. Kifejezetten a baptista misszió magyar elindulása előtti éveket vizsgálva érdekes dolgokat figyelhetünk meg. Viszonylag sok statisztikai adatot közöltek az „amerikai” és „angol” baptisták életéről. A szemináriumok számát vagy éppen az adományok mértékét is láthatták az érdeklődők. Olyan cikkről nincs információnk, amely átfogóan bemutatta volna a baptistákat 1846 előtt. Vagyis a művelt társadalmi csoportok tudhattak a baptista mozgalomról. Főleg az „amerikai” baptisták Afrikában folyó misszióját⁶ vagy éppen az egzotikusnak számító szumátrai missziót is megismerhették: „Az angol baptistáknak volt 1825-dikig e ’szigeten missioi állomásuk; de az itteni angol gyarmatoknak a hollandi kormány’ hatalma alá kerülőkkor, ez is megszűnt létezni. Jelenleg az egész »regényes szigeten, melly két akkora, mint Magyarország«, egyetlen-egy ügyvivője tartózkodik a ’baptisták’ társulatának, Ward N. M., ki a ’bibliatársulatok’ és saját érdekében írásokat oszt ki. Mi hogy »az emberevő balták- és malayok«-at nem fogja mivel és iskolázott emberekké változtatni, több mint valószínű, kétségtelen igazság.”⁷ Hasonló egzotikus missziókról olvashatunk Jamaicában,⁸ Indiában,⁹ vagy éppen az Amerikai Egyesült Államok belső és külső baptista adatait is olvashatták.¹⁰ Ezek jobbára inkább említik vagy hivatkoz-

⁵ Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok, 1858/33.

⁶ Religio és Nevelés, 1847/21.

⁷ Uo., 1847/24.

⁸ Hirnök, 1838/85.

⁹ Nemzeti Társalkodó, 1838/19; vagy éppen Jelenkor, 1 835 /43 .

¹⁰ Hasznos Multságok, 1825/46; vagy éppen „Adatok az észak-amerikai Egyesült Státusok’ országismeretéhez” in Tudománytár, 12. köt., 59. o.

nak a baptista misszióra. A reformkor nagy hatású lapja, amelyet Kossuth Lajos is szerkesztett, a Pesti Hírlap több cikkben megemlégtette a baptistákat. 1843-ban beszámol a lap a Dániában hozott, baptistákat korlátozó és akadályozó döntésről: „A’ dán király dec. 27-kén rendeletet adott ki, miszerint a ’baptisták vallásfelekezetének Dániában szabadszólásgyakorlat nem engedtetik: Fridericiában mindaddig községet képezniük megengedtetik, melly papjait ’s elöljáróit szabadon választhatja, az ország többi részeiben is tartózkodhatnak, ’s magános házi istentiszteletet is gyakorolhatnak; de Fridericiában, mint mindenütt, ügyfeleik számáról a’ helybeli hatóságokat évenként értesíteni tartoznak. A’ keresztségnek zárt helyen kell végbe menni, ’s a’ téritgetéstől szigorúan eltiltatnak.”¹¹ Valószínűleg ez inkább a vallásszabadság kérdése miatt került a lap látóterébe, mint annak baptistákra vonatkozó tartalma miatt. Ezen kívül még 1846-ban kifejezetten a rabszolgaság intézményének egy szomorú epizódját „Pauline” esetén keresztül bemutatva említi meg a baptistákat, ennyit jegyezve meg: „a’ baptisták vízbe meríték magokat...”¹²

Ezekből az adatokból látszik, hogy nem volt ismeretlen a baptizmus, töredékes információk, illetve nehezen értelmezhető adatok jelentek meg róluk. Csak 1858-ban jelenik meg van Andel Adorján ismertetője a kor egyik legelismertebb protestáns lapjában, a Protestáns Egyházi és Iskolai Lapban egy hosszabb és általánosabb ismertető az angol baptistákról. Addig inkább az „amerikai” és „angol” világhoz tartozó felekezetként láthatták őket, akik távol élnek és „egzotikus” területeken folytatnak „hittérítő” munkát, és felnőttként „vízbe merítik” őket.

Rottmayer János 1846-os visszaérkezésekor tehát inkább tűnik „érdekességnek” a távolban a „baptista” mozgalom, pejoratív felhanggal, mint a magyar gondolkodáshoz és hétköznapi élethez közel álló „újprotestáns egyháznak”.

A baptisták magyarországi megjelenésének előzményei

Ezek után érdemes megnézni, hogy milyen egyéb társadalmi és kulturális hatások voltak jelen a baptizmus magyarországi megjelenésének idején. Két szerző, Révész Imre és Szigeti Jenő néhány nagyon éles szemű megfigyelését idéznénk itt. Révész Imre a

¹¹ Pesti Hírlap, 1843/217.

¹² Uo., 1846/694.

felvilágosodás korának változásait öt pontban foglalja össze, amelyek a magyar viszonyok között is hatottak:¹³

- Racionalizmus: A közgondolkodás szerint csak az tekinthető igaznak, ami észokokkal bizonyítható. A hit hiedelemmé silányult, és a kinyilatkoztatás mítosszá.
- Moralizmus: Az ész parancsa a jó cselekvése, éppen ezért a jó követése csak erkölcsi elhatározás kérdése.
- Optimizmus: A világ és az ember eredendően jó. A rossz csak az elmaradottság és a primitívség következménye. Lehetőségünk van a folyamatos javulásra a felvilágosult gondolkodási módterjesztés segítségével. Az aszketikus életszemlélet és az eszkatológikus történelemlátás értelmetlen.
- Utilitarizmus: Az az értékes, ami hasznos. A hasznót állandóan keresni, illetve a világ berendezését állandóan reformálni kell. Az észszerűen megtervezett társadalom a hasznos.
- Naturalizmus: A természetesség elve. Az a jó, ami természetes. A szellemi élet minden részét a természetes észelvekből kell levezetni. Ebből alakul ki a természetvallás, a panteizmus illúziója.

Szigeti Jenő munkái úgy írják le a XIX. sz. közepén lejátszódó folyamatot, mint az „első szekularizációs válságukat élő egyházak” által generált hiány okozta helyzet, amelyben az újprotestáns egyházak megjelennek.¹⁴ Ezek a közösségek nem dogmatizmusukkal, hanem sokkal inkább morális szilárdságukkal (az alkoholfogyasztás és a dohányzás elutasítása), erős közösségi jellegükkel és a „hitre jutás élményével” fejtették ki vonzerejüket már megjelenésük pillanatától kezdve.

A baptista misszió elindulása Magyarországon

1842-ben tűzvész pusztította Hamburgot, ahol a város jelentős része (1/3-a) leégett. Az újjáépítés során Rottmayer János, Vojka János és Marschall József, habár külön érkeztek a városba, az Oncken által alapított baptista gyülekezetben találkoztak. Ebben az időszakban változott meg a Hamburgi Baptista Gyülekezet megítélése, mivel a tűzvész következtében hajléktalanná vált emberek számára ideiglenes szállást biztosított az akkoriban bérelt imaházban. Az akkori

¹³ RÉVÉSZ Imre, SEGESVÁRY Lajos: Az egyháztörténelem alapvonalai (Debrecen, 1936), 179–180. o.

¹⁴ SZIGETI Jenő, RAJKI Zoltán: Szabadegyházak története Magyarországon 1989-ig (Budapest: Gondolat, 2012).

pecsétnyomón szereplő mottó: „Isten dicsőségére és az ember javára”, mára széles körben ismert és idézett jelmondatává vált. „Ezek azután indíttatást éreztek, sőt kötelességüknek tartották, hogy a lelkiileg halott hazájukba is elvigyék és hirdessék azt az üdvösséget, amelyet ők már elnyertek. Így történt, hogy 1846 áprilisában az osztrák Marschall és Hornung, a magyar Scharschmidt, Rottmayer és Vojka, akikhez hatodiknak a hamburgi Lorders is csatlakozott, felkértek, hogy Ausztira–Magyarországra jöjjenek és itt a törvény adta lehetőségeknek megfelelően szolgáljanak az Úr Jézus Krisztusnak. Az előzőleg említett testvérek ausztria–magyarországi kiküldetését a Pesti Skót Szabadegyház zsidó misszionáriusa kérte. Előzőleg Oncken már felkészítette ezeket az ifjakat a missziómunkára... Ez a kis csapat mindenekelőtt Bécsbe ment, ahol 17-en jöttek össze az Ige meghallgatására. Marschall és Hornung itt maradt. Scharschmidt és Rottmayer Pestre ment, míg Vojka és Lorders Pécsre távoztak. Mindezek a helyeken Biblia- és iratterjesztéssel, ill. összejövetelek tartásával foglalkoztak. Nagyon óvatosnak kellett lenniük, mert a katolikus országban uralkodó törvények alapján hamar véget lehetett volna vetni működésüknek...”¹⁵ Vagyis a baptista misszió Bécsben, Pest-Budán és Pécsen közel egyszerre indult el. A „Biblia- és iratterjesztés” képezi alapját és legfontosabb módszerét a korai baptista misszióknak, ez a fajta „kolportóri” munka évtizedekre formát adott a kezdeti baptista misszióknak. Az első bemerítésre minden bizonnyal 1848-ban került sor, ahol maga J. G. Oncken vállalta ezt a szolgálatot. Ez közvetett módon mutatja, hogy voltak érdeklődők, megtérők, és ebben láthatjuk Rottmayer János munkáját is. Még jobban tudjuk értékelni ezt a bemerítést, ha tudjuk, hogy a következő ismert bemerítésre 17 évvel később került sor, 1865-ben. A kezdeti baptista misszió több nehézségbe ütközött. Jól mutatja ezt Vojka János esete, aki hazaérkezése után bátran vállalta meggyőzését, azonban a „szülői házban” nem talált megértésre, sőt. A buzgó katolikus szülők sehogy sem értik meg fiuk hitbeli meggyőzését, kitagadják, ezen felül még az örökségből is kirekesztik.¹⁶ Ezen szomorú helyzet után, rövid pécsi tartózkodást követően, előbb Pest-Budára költözik, majd onnan Németországba vándorolt. A hamburgi anyakönyv szerint 1849. október 16-án eljegyezte Elvin Vilmát, tehát ek-

¹⁵ Id. MÉSZÁROS Kálmán fordításában közölte a Theologiai Szemle Joseph Lehmann Geschichte der Deutschen Baptisten (Hamburg, 1896. I. 211–212. o.) című munkájából az idézetet.

¹⁶ KRISTÓF Domokos: „Vojka János”, Békehírnök, 1936. 114. o

korra már visszaérkezett a Hamburgi Baptista Gyülekezet anyakönyve szerint.¹⁷

Ugyanitt az is fel van róla jegyezve, hogy 1850. június 12-én elutazott eddig számunkra ismeretlen oknál fogva, de Kristóf Domokos írása azt jegyzi meg róla, hogy 1850 szeptemberében a hamburgi imaházban köt házasságot Elvin Vilmával, s házasságkötésüknél J. G. Oncken hirdeti az alkalmi igét.¹⁸ Vagyis az összekötés Onckennel nem szakadt meg. Oncken két évig készítette fel ezeket a férfiakat a missziómunkára. Ezek után pedig tartotta velük a kapcsolatot, amit a fenti események is jeleznek. Sőt, 1867-ben találkozunk újból Vojka névvel a hamburgi Böhmkenstrasse-i Kápolna augusztus 17-i megnyitására, ahol ő is megjelent. Itt találkozott fiatalkori barátaival, Rottmayer Jánossal és Marschall Józseffel. (Ez alkalommal készíthették azt az egyetlen ránk maradt közös fényképet, amelyet Csojják Attila könyve is közöl.) Vagyis a magyar baptista misszió első éveiben megmaradt a német kapcsolat. 1847-ben John Lordes és Fritz Oncken is Pestre érkezett segíteni Rottmayerék munkáját, ami jól mutatja, hogy a hamburgi baptisták továbbra is törődtek a magyar baptista misszióval is. A kezdeti baptista misszió a forradalom kirobbanásával, majd pedig a Bach-korszak elnyomása révén nehéz helyzetbe került. Nem véletlen, hogy a korlátozott hatású kezdeti baptista misszióról Meyer Henrik 1873-as megérkezése után viszonylag kevés nyomot talált már. Ennek oka, hogy a kezdeti missziómunkások közül Vojka, ahogyan fentebb említettük, hamar külföldre távozott. Marschall József, aki Bécsben kezdte el a missziót Hornung Antallal, Meyer Henrikkel Nagykanizsán találkozott, ahol arról számolt be, hogy elromlott a házassága, és a felesége elhagyta a baptista közösséget.¹⁹ Ennek függvényében még jobban kell értékelni Rottmayer János munkáját, amelyet a baptista misszióban végzett.

Összefoglalás

Ebben a cikkben arra törekedtünk, hogy a baptista misszió gyökeireit, illetve az indulás körülményeit bemutassuk. Az idén 175 éve indult misszió kezdeti körülményei azt mutatják, hogy egy kemény

¹⁷ MÉSZÁROS Kálmán: „Vojka János élete és munkássága, 1824–1895”, Theologiai Szemle, 1980/5

¹⁸ KRISTÓF, 114. o

¹⁹ MÉSZÁROS Kálmán: „A baptista misszió megjelenése (1846–1873)” in Krisztusért járva követségben (Budapest: Baptista K., 1996), 32. p.

talajban kellett gyökeret vernie, többféle belső nehézséggel szembenézve a baptista missziónak.

Még ha kevesen is kapcsolódtak kezdetben, az indulás értékét nem szabad alábecsülnünk, hanem a helyén kell kezelni. Többek egybehangzó véleménye, hogy az 1848-as szabadságharc, majd az utána következő elnyomás megtörte a misszió lendületét. A kezdeti missziómunkások lendületét a magánéletükben bekövetkezett változások megtörték. A növekedés helyett a következő évtizedekben a túlélés is nagy eredménynek minősült. A baptista misszióban a kezdetek és az energikus szervező Meyer Henrik munkássága között Novák Antal munkássága jelenti a hidat.

Tóth Sándor:

Az érzelmi zsarolás felismerése és legyőzése

1. Bevezetés

A téma mélyebb megértése érdekében nézzük meg az ellentmondásos személyiségű Aháb¹ király, valamint a mély okkult beavatással és az ehhez kapcsolódó sötét szellemi forrásból származó ismeretekkel rendelkező felesége, Jezábel, Bibliából megismerhető történetét. A házasságukban megjelenő érzelmi manipuláció sok tanulsággal szolgálhat nekünk, akik bár más korban élünk, mégis emberi mivoltunkból fakadóan ugyanúgy kiszolgáltatottá válhatunk az érzelmi zsarolásnak és zsarolónak. De mi magunk is alkalmazhatunk ilyen nemtelen eszközöket abból a célból, hogy akaratumkat másokra erőltessük.

Nyilvánvalóan az érzelmi zsarolás leggyakrabban nem olyan, az alábbi idézetekből élénk táruló, szélsőséges módon nyilvánul meg, de tudjuk „*amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg*”², így okulhatunk azokból.

A következőkben nézzük meg a Szentírásban lejegyzett igék tudósítása alapján Aháb és Jezábel életének sok tanulságot hordozó néhány epizódját.

„Aháb, Omri fia azt tette, amit rossznak lát az Úr, még inkább, mint valamennyi elődje.

Nemcsak folytatta Jeroboámnak, Nebát fiának a vétkeit, hanem feleségül vette Jezábelt, a szidóniak királyának, Etbaalnak a leányát, és a Baalt kezdte tisztelni és imádni. Oltárt is állított a Baalnak a Samáriában épített Baal-templomban. Készítettett Aháb Aséra-szobrot is, és még inkább boszszantotta tetteivel Aháb az Urat, Izráel Istenét, mint Izráel valamennyi királya öelötte. Az ő idejében építette újjá Jerikót a bételi Híél. Elsőszülött fián, Abirámon vetette meg annak alapját, és legkisebb fián, Szegúbon ál-

¹ Aháb (az atya fivére). - Omri fia, az északi ország, Izráel királya. 22 évig uralkodott, Kr. e. 873–851-ig. Politikai szempontból erőskezű uralkodó volt, de vallási téren csődöt mondott. Jezábel, a felesége, megkísérelte, hogy megsemmisítse Izráel egyistenhitét, és hogy a népre pogány bálványimádást kényszerítsen. Aháb háromszor viselt hadat Benhadád szír király ellen. A harmadik ütközetben halálos sebet kapott. Isten Illés prófétát küldte, hogy fellépjen ellene (1Kir 16,28–22,40). (Forrás: Bibliai Nevek és Fogalmak elektronikus változat)

² Róm 15:4

lította fel a kapuját, az Úr szava szerint, amelyet megmondott Józsué, Nún fia által.”³

„Amikor Aháb elmondta Jezábelnek mindazt, amit Illés tett, és hogy a prófétákat megölte karddal, Jezábel követet küldött Illéshez ezzel az üzenettel: Úgy bánjanak velem az istenek most és ezután is, hogy holnap ilyenkorra azt teszem veled, ami azokkal történt! Illés megijedt, elindult és elment, hogy mentse az életét, és elérkezett a júdai Beérsebába. Legényét ott hagyta, ő pedig elment a pusztába egy napi járőföldre. Odaérve egy rekettyebokorhoz, leült alá, meghalni kívánt, és ezt mondta: Elég most már, Uram! Vedd el életemet, mert nem vagyok jobb elődeimnél!”⁴

„Ezek után a következő dolog történt: A jezréeli Nábótnak szőlője volt Jezréelben, Samária királyának, Ahábnak a palotája mellett. Egyszer Aháb így szólította meg Nábótot: Add nekem a szőlődet, hadd legyen az veteményeskertem, mert közel van a házamhoz! Adok helyette jobb szőlőt, vagy ha jónak látod, pénzben adom meg az árát. Nábót így felelt Ahábnak: Az Úr őrizzen meg attól, hogy odaadjam neked atyai örökségemet! Aháb elkeseredve és haragosan ment haza a válasz miatt, amelyet a jezréeli Nábót adott neki, amikor ezt mondta: Nem adom neked atyai örökségemet. Lefeküdt az ágyára, arcát befelé fordította, és nem evett semmit. A felesége, Jezábel azonban odament hozzá, és így szólt: Min keseredett el úgy a lelked, hogy semmit sem eszel? Ő így válaszolt: Beszéltem a jezréeli Nábóttal, és azt mondtam neki, hogy adja nekem a szőlőjét pénzért, vagy ha úgy tetszik neki, szőlőt adok helyette. De ő azt mondta: Nem adom neked a szőlőmet. A felesége, Jezábel ezt mondta neki: Hát nem te uralkodsz most Izráelben? Kelj föl, egyél, és légy jókedvű! Majd én megszerzem neked a jezréeli Nábót szőlőjét. Ekkor leveleket írt Aháb nevében, lepecsételte annak gyűrűjével, és elküldte a leveleket azoknak a véneknek és nemeseknek, akik Nábóttal egy városban laktak. A levelekben ezt írta: Hirdessetek böjtöt, és ültessétek Nábótot a nép élére. Vele szembe pedig ültessetek két hitvány embert, akik így tanúskodjanak ellene: Átkoztad Istent és a királyt! Azután vigyétek ki, és kövezzétek agyon. A város polgárai, a vének és a nemesek, akik abban a városban laktak, úgy is tettek, ahogyan Jezábel megüzente nekik, és ahogyan a nekik küldött levelekben írta. Böjtöt hirdettek, és Nábótot a nép élére ültették. Odajött a két hitvány ember is, leültek vele szemben, és ezek a hitvány emberek így tanúskodtak Nábót ellen a nép előtt: Átkozta Nábót Istent és a királyt! Ezért kivítették őt a városból és agyonkövezték. Azután ezt az üzenetet küldték Jezábelnek: Agyonkövezték Nábótot.

³ 1Kir 16:30-34

⁴ 1Kir 19:1-4

Amikor Jezábel meghallotta, hogy agyonkövezték Nábót, így szólt Jezábel Ahábhoz: Kelj föl, vedd birtokba a jezréeli Nábót szőlőjét, amelyet nem akart pénzért neked adni, mert nem él már Nábót, hanem meghalt. Amikor Aháb meghallotta, hogy Nábót meghalt, fölkel Aháb, lement a jezréeli Nábót szőlőjébe, és birtokba vette azt. Ekkor így szólt az Úr igéje a tisbei Illéshez: Eredj, menj el Aháb izráeli király elé, aki Samáriában lakik, de most éppen a Nábót szőlőjében van, ahová azért ment, hogy birtokba vegye. Így beszélj hozzá: Ezt mondja az Úr: Öltél, és még birtokot is szereztél? Azután így beszélj hozzá: Ezt mondja az Úr: Ahol a kutyák felnyalták Nábót véré, ugyanott nyalják fel a kutyák a te véredet is!”⁵

*„Jórám meglátva Jéhút, ezt kérdezte: Békés-e a szándékod, Jéhu? De ő így felelt: Hogy lehetne békés, amíg anyádnak, Jezábelnek paráznasága és sok **várázsolgatása**⁶ tart?!”⁷*

„Azután Jéhu megérkezett Jezréelbe. Amikor Jezábel ezt meghallotta, kifestette a szemét, feldíszítette a fejét, és kinézett az ablakon.”⁸

A fenti igeszakaszokban nyilván egy szélsőséges esettel találkozunk, ami ebben a formában nagyon ritkán fordul elő. Nem is gondolhatjuk, hogy a ma élő emberek közül bárki akárcsak hasonlítana is Jezábelre, akit oly mélyen átjárt az okkultizmus és vélhetően beavatott „boszorkány”, így a Sátán egyik eszköze is lehetett. Tanulságai azonban a mi számunkra is lehetnek ennek a történetnek.

Óva intenék attól is, hogy ezekből az igékből azt a következtetést vonjuk le, ha egy nő erős személyiséggel rendelkezik, és mások iránti tisztelettel fogalmaz meg határozott véleményt, akkor ő olyan lenne, mint Jezábel. Ilyen álságos módon ne söpörjük le senkinek a véleményét az asztalról, ami nyilván építő és előremutató lehet.

Jezábel vétke égbekiáltó volt. Ez olyannyira igaz, hogy amikor az ÚR Jézus János apostolnak a thiatirai gyülekezetnek címzett levelet diktálja, így szól:

„De az a panaszom ellened, hogy eltűröd Jezábelt, azt az asszonyt, aki prófétának mondja magát és tanít, és eltántorítja szolgálóimat, hogy paráz-

⁵ 1Kir 21:1-19

⁶ H3785

⁷ 2Kir 9:22

⁸ 2Kir 9:30

Szimbolikus volt ennek a kettős istenség imádatának a bevezetése is (Baal-Asérá). Nyilván utalhatott arra, amint Asérá Baal mellett isteni hatalmat gyakorolt, úgy kívánta Jezábel Aháb mellett megszerezni az uralkodói hatalmat magának, így isteneinek is. Ezt gyakorlatilag el is érte, hiszen a király pecsétjét szabadon használta, azaz a király hatalmát bitorolva élt vissza azzal.

„Ekkor leveleket írt Aháb nevében (Jezábel), lepecsételte annak gyűrűjével, és elküldte a leveleket azoknak a véneknek és nemeseknek, akik Nábóttal egy városban laktak.”

A Jezábel¹⁴ név jelentése lakóhely nélküli, akiben nincs tisztelet, akit Baal tisztességben részesít (elvesz feleségül). A név jelentése alapján olyan személyről van szó, aki nem is tudott magán kívül mást szeretni, és máshoz őszintén kötődni. Az embereket igyekezett befolyása alá hajtani és a saját céljaira felhasználni. A szexuális vonzerőt is a befolyásolás eszközeként alkalmazta, miként azt a mai boszorkányok is teszik.¹⁵

Az országban tapasztalható démoni befolyás növekedése érzékeltetésére a Szentírásban ott találjuk Jerikó mélységesen gonosz, okkult szertartással való újjáépítésének történetét.¹⁶

Jezábel egyre inkább befolyása alá vonta Ahábot, mint a nép legitim vezetőjét. Érzékletes példa erre az, amikor Aháb nem ölette meg Illést, pedig látta amint a Karmel hegyen Isten felhatalmazásával leszámolt a gonosz bálványkultusz papjaival. Bizonyára hatással lehettek a királyra a szeme előtt lezajlott események (tűz szállt alá az égből Illés imádságára válaszul). Viszont miután hazament, a felesége véleménye bizonyult erősebbnek, ami felülírta Aháb korábbi véleményét, így felesége fenyegetőleg lépett fel a próféta ellen. Ezt Aháb nem nehezményezte egy szóval sem. Pál apostol így figyelmeztet:

„A tanítást azonban az asszonynak nem engedem meg, sem azt, hogy a férfin uralkodjék,¹⁷ hanem legyen csendben. Mert Ádám teremtett először,

¹⁴ H348

¹⁵ Doreen Irvine: Boszorkánykanyar (Életem igaz története), Immanuel Alapítvány, Szombathely, 2001

¹⁶ 1Kir 16:30-34

¹⁷ uralkodik, hatalmat gyakorol, bitorolja a hatalmat

Éva csak azután, és nem Ádámot vezette tévútra a kísértő, hanem az aszszonyt, és ő esett bűnbe.”¹⁸

Persze Aháb felelősségét sem kicsinyíthetjük le, aki engedett Jezábelnek, és alávetette magát tekintélyének. Az sem dicséretes, ahogy duzzogott, amikor nem kapta meg a megkívánt szőlőskertet Nábóttól. Így olvashatjuk ezt:

„Aháb elkeseredve és haragosan ment haza a válasz miatt, amelyet a jezábeli Nábót adott neki, amikor ezt mondta: Nem adom neked atyai örökségemet. Lefeküdt az ágyára, arcát befelé fordította, és nem evett semmit.”

Nábót istenfélő ember lehetett, hiszen Mózes törvényére hivatkozva nem adta el az atyai örökségét a királynak, és nem tiszteletlenségből utasította vissza ajánlatát.

„A földet senki se adja el véglegesen, mert enyém a föld, ti csak jövevények és zsellérek vagytok nálam.”¹⁹

„Így nem kerül el Izráel fiainak az öröksége egyik törzsből a másik törzsbé. Izráel fiai közül mindenki ragaszkodik atyái törzsének az örökségéhez.”²⁰

Az érzelmi zsarolás témájának alábbi és részletes áttekintéséhez felhasználjuk Susan Forward e témában írt könyvét²¹.

2. Az érzelmi zsarolás fogalma:

„Embertársaink (öncélú) befolyásolása (kontrollálása), nyíltan vagy burkolt formában. A zsaroló fenyeget, hogy megbünteti áldozatát, ha nem teljesíti kívánságait. Az érzelmi zsaroló érzelmekkel „kereskedik”, ahogy ez például az Elfújta a szél c. film²² női főszereplője sok szenvedést okozó viselkedésében nagyon is nyilvánvalóan látható. Tudja, hogy a másik embernek fontos a kapcsolat, de ha nem az van, amit akar, megfizetteti az áldozattal a kapcsolat árát: a behódolást.”

¹⁸ 1Tim 2:12-14

¹⁹ 3Móz 25:23

²⁰ 4Móz 36:7

²¹ Susan FORWARD: Érzelmi zsarolás, Édesvíz kiadó, Budapest, 1998

²² Elfújta a szél (Gone with the Wind) amerikai romantikus dráma, 1939. Női főszereplő: Vivien Leigh (Scarlett O'Hara)

A zsaroló, szeretete megvonásával fenyeget. Elsősorban a hibát keresi a másik életében, viselkedésében. Ha szerető, gondoskodó lénynek tartja magát „áldozata”, ő bebizonyítja róla, mennyire önző. Amikor valaki enged ennek a fenyegetőzésnek, attól kezdve a zsaroló irányítása alá kerül. Szomorú, de a zsarolók okos, értelmes embereket is tudnak láthatatlan dróton rángatni.

Az érzelmi zsarolás folyhat aktív és passzív módon, de nyíltan vagy sunyi, fondorlatos eszközökkel is történhet.

Az érzelmi zsarolók közös jellemzője a **félelem**. Félelem a veszteségtől, visszautasítástól a hatalom (másik feletti kontroll) elvesztésétől. A lelkük tele van szorongással, félelemmel, és „beidomított” áldozataik adják meg nekik a lelki elégtételt.

A **zsaroláshoz két félre van szükség**. Amikor egy kapcsolatba a másik fél valamilyen érzékenységgel, sérüléssel lép be, a zsaroló ráérez erre és igyekszik uralkodni (kontrollálni) a másik embert. Épp a zsarolt személy megadása (**fokozatos önfeladása**) bátorítja és egyben „tanítja” a zsarolót mestersége gyakorlására.

Az érzelmi zsarolók többnyire barátaink, munkatársaink, családtagjaink közül kerülnek ki. Nagy árat fizetünk, ha behódolunk az érzelmi zsarolásnak, szégyenérzet és büntudat jár vele.

Aháb és Jezábel kapcsolatában tetten érhető ez a torz lelki mechanizmus. Jezábel kihasználva férje gyengeségét igyekezett hatama alá vonni őt, amit végül el is ért.

3. Mi kell a VÁLTOZÁS-hoz?

A zsarolástól a változásig vezető folyamatot négy lépésben írhatjuk le:

- **Zsarolás** - a zsaroló az érzelmi manipuláció eszközeivel befolyása alá vonja áldozatát.
- **Szégyenérzet, büntudat** - mint a zsarolt személy lelkében megjelenő érzések.
- **Felismerés** - amikor is a zsarolt fél ráébred arra, hogy érzelmi manipuláció áldozata lett.
- **Változtatás** - mely a zsarolt fél tudatos döntése, hogy nem engedi magát tovább manipulálni, leuralni.

A folyamat elemeit tekintve megállapíthatjuk, hogy nem elég a helyzet megértése, a könyörgés, kérés, hogy a zsaroló hagyjon fel gyötrő tevékenységével. Határozottan és haladéktalanul cselekedni kell!

Az első lépést az áldozatnak kell megtenni. Ne feledjük, hogy a bűntudatkeltés a zsaroló legerősebb fegyvere, éppen ezért az automatikus lelki reakció helyett, tudatos döntésre van szükség. A zsarolt személynek el kell döntenie, mekkora árat fizet a zsarolóval való kapcsolata fenntartásáért. Amikor meghozta a változásra vonatkozó határozott döntést, a legegészségesebb, ha megfelelő távolságot tart a zsarolótól, vagy ha nincs más megoldás, kilép a kapcsolatból, mielőtt lelkileg és fizikailag teljesen tönkre megy abba.

Mint korábban említettük párkapcsolatban, tágabb és szűkebb családi kapcsolatokban, munkahelyen, de akár gyülekezetben is találkozhatunk ezzel a jelenséggel.

Aháb nem akart változtatni a helyzetén, kiszolgáltatta magát Jezábelnek és átengedte neki a döntési lehetőséget. Sodródott a felesége akarata által keltett sötét „áramlatban”.

4. Mi és milyen is az érzelmi zsarolás?

Az érzelmi zsarolás megnyilvánulhat gátlástalan fenyegetőzés, vagy „kedves” köntösbe burkolt vegyes jelzések formájában.

Jezábel a következőképpen reagált, amikor Aháb duzzogva a fal felé fordulva feküdt az ágyán, mert nem kapta meg Nábót szőlőkertjét:

„A felesége, Jezábel ezt mondta neki: Hát nem te uralkodsz most Izráelben? Kelj föl, egyél, és légy jókedvű! Majd én megszerzem neked a jezréeli Nábót szőlőjét.”

A „Hát nem te uralkodsz most Izráelben?” kérdéssel iktatta ki Aháb lelkiismeretének jelzését, aki bizonyára tudta, hogy Mózes törvénye miatt nem adja el neki birtokát Nábót.

A zsarolás előszobája, annak finomabb formája a manipuláció, aminek jeleit nem könnyű felismerni. Azonban vannak zsarolók, akik „nyílt kártyákkal játszanak”, határozottan közlik feltételeiket és annak nem teljesülése esetén a kilátásba helyezett következményt.

Az **erőszakos** zsarolók nyílt „játékára” nézzünk két példát:

„Ha most elhagysz, a gyerekeket sem látod többet.”

„Ha nem támogatja a tervemet, nem kap tőlem ajánlólevelet a következő munkahelyére.”

„Hát nem te uralkodsz most Izráelben?” – lefordítva: Miért vagy ilyen nyámnyila?

Az érzelmi zsarolás **finomabb** formában jellemzően a tartalmas, érzelmes kapcsolatokban jelentkezik. A zsarolt fél ismeri a másik jó oldalát és az ebből fakadó kedvező tapasztalatok elnyomják sejtését azzal kapcsolatosan, hogy zsarolják. Elhessegeti magától a gyanakvó gondolatokat, a jóra igyekszik koncentrálni, elnyomva magában a rossz érzéseket.

Az érzelmi zsarolás hat tünete

1) Követelőzés

Nyílt, vagy rejtett, burkolt duzzogás. pl. Van valami baj? Nem de-hogy, miért lenne, csak nincs mostanában jó kedvem.

2) Ellenállás

Időhúzás, magyarázkodás, de mindenképp tagadó válasz – „azért sem”, „akkor sem” típusú hozzáállás.

3) Érzelmi nyomásgyakorlás

Erőszakkal, vagy érzelmesen, szívhez szólóan is megjelenhet. pl. Már nem szeretsz? Ha szeretnél akkor...! Milyen hívő vagy te, egy hívő ember ezt biztosan...!

4) Fenyegetőzés

Ha a zsarolt fél nem hódol be a zsaroló akaratának, mindenképp őt teszi felelőssé. pl. Rendben, ha nem teszed meg, akkor magadra vess, ha...!

5) Behódolás

A zsarolt személy lelkében megjelenik az önvád, ami miatt végül enged a manipulációnak, beadja a derekát. E közben azt reméli, hogy a benne keletkezett rossz érzés elmúlik. Mégis azt tapasztalja, hogy az megmarad ezután is.

Aháb nem menekülhetett el tettei következménye elől. Engedett a zsarolásnak, és hagyta feleségét, hogy gonosz módon, egy ártatlan ember vérént ontva szerezze meg neki a vágyott szőlőskertet. Így olvashatjuk:

„Ekkor így szólt az Úr igéje a tisbei Illéshez: Eredj, menj el Aháb izráeli király elé, aki Samáriában lakik, de most éppen a Nábót szőlőjében van, ahová azért ment, hogy birtokba vegye. Így beszélj hozzá: Ezt mondja az Úr: Öltél, és még birtokot is szereztél? Azután így beszélj hozzá: Ezt mondja az Úr: Ahol a kutyák felnyalták Nábót vérént, ugyanott nyalják fel a kutyák a te véredet is!”

6) Ismétlődés

A zsaroló megkapta, amit akart, és látszólag fegyverszünetet tart. A zsarolt félben azonban nem szűnnek a rossz érzések. A zsaroló ra-

finált módon tudja, mert a manipulált féltől megtanulta, hogy elég büntudatot keltenie a másik félben, és megint minden úgy lesz ahogy ő akarja. A látszólagos békesség kedvéért a másik fél végül megteszi, amit a zsaroló akar. És ez így megy tovább, újra és újra, mindaddig amíg a leuralt fél ezt engedi.

A manipuláció körbeveszi életünket, sokszor észrevétlenül adjuk és kapjuk. Például mondjuk, hogy: „De jó lenne ha valaki kinyitná az ablakot!”, miközben rajtunk kívül csak a házastársunk, munkatársunk van a helyiségben. De mit is akartunk ezzel kérni konkrétan: „Volnál kedves kinyitni az ablakot?!”

Miért olyan nehéz kérni? Azért, mert a kérés kockázatos. Mi lesz akkor, ha a másik megtagadja kérésünket? Jóval könnyebbnek tűnik jelzésekkel tudtára adni kérésünket a másik félnek. Pl. „A kutya mintha sétálni szeretne.” „Te pedig érts a szóból Drágám!”. Néha még szavakra sincs szükség, elég egy jól időzített sóhajtás. Nyilvánvaló, hogy ezek az esetek nem az érzelmi zsarolás kategóriájába esnek. Egy egészséges kapcsolatban az ilyen szituációkban szabadon visszakérdezzünk: „Azt akart mondani, hogy...?”, „Azt szeretnéd, hogy...?”, „Miért nem mondd meg konkrétan, hogy...?”, anélkül, hogy retorziótól tartanánk.

A manipuláció akkor fordul át érzelmi zsarolásba, amikor saját szándékaink ellenére behódolunk a zsaroló erőszakosságának. Ne feledjük, jogunk van kijelenteni: „Eddig és ne tovább!”

Nem minden konfliktus, erős érzelm vagy határaink kijelölése nevezhető érzelmi zsarolásnak. Nézzünk erre egy példát:²³

Két barát közül az egyik nagyon nehéz és kudarcos időszakon megy keresztül, míg a másik szárnyal a sikerektől, melyeket örömmel oszt meg a sikertelenséggel küzdő barátjával. Egy alkalommal a kudarcos időszakot megélő fél így szól barátjához: „Tudod, féltékeny vagyok rád. Bármilyen keményen dolgozom, nincs semmi látzata. Megkérlek ezért, ne beszélj a sikereidről, mert ezt nekem fáj hallani.” A beszélgetést követően a sikeres periódust megélő fél tartotta magát ehhez.

A példát szemlélve, most számunkra nem az a lényeg, hogy a kudarcok között vívódó fél hozzáállása jó, vagy rossz, hanem amilyen őszintén felvállalta érzéseit. Tette ezt anélkül, hogy fenyegetve, zsa-

²³ FORWARD, 17. o. alapján

rolni próbálta volna a barátját. Felvállalta annak kockázatát is, hogy barátságuk megszakad. A másik félnek is meg volt a lehetősége, hogy eldöntse, ilyen körülmények között fenntartja-e a barátságot, vagy kapcsolatuk más szintre kerül.

Természetesen nekünk, mint Krisztus tanítványainak az alábbi ige tanításához kell igazítani életünket.

„Örüljetek az örülőkkel, sírjatok a sírókkal. Egymással egyetértésben legyetek, ne legyetek nagyratörők, hanem az alázatosakhoz (alázatos, szerény, alacsony, jelentéktelen, gyenge) tartsátok magatokat. Ne legyetek bölcsek önmagatok szerint.”²⁴

Viszont soha ne feledjük, nem egyik pillanatról a másikra válunk ilyenekké. Szükséges a mi elköteleződésünk, odaszánásunk is ehhez. Az a készség, hogy a Szentlélek és az ige változást munkálhasson szívünkben, hozzáállásunkban.

Előfordulhat az is, hogy egy helyzetben még nem vagyunk képesek valamit megbeszélni a másikkal, ezért időt kérünk tőle, hogy a bennünk kavargó érzelmeket feldolgozzuk, megvizsgáljuk, mielőtt megbeszéljük azt, ami történt. Nem elodázni akarjuk a probléma megoldását, megbeszélését, csupán tisztábban szeretnénk látni, hogy ami bennünk kavargó az helyes-e és jó irányba viszi-e a kapcsolatunkat.

Nézzünk erre a szituációra is egy példát.²⁵ Egy harmonikus kapcsolatban élő zenész házaspár férfi tagját kérdezte meg a közeli ismerőse, hogy mi a jól működő kapcsolatuk titka. Meglepő választ kapott.

„Az igazat megvallva, nem volt mindig ilyen felhőtlen a kapcsolatunk. Három évvel ezelőtt elkövettem egy egetverő ostobaságot. Találkoztam egy hölgygel, aki vendégmuzsikusként jött a zenekarba. Rövid viszony volt, engem azonban mardosott a büntudat. Muszáj volt mindent bevallanom a feleségemnek, különben hazug disznónak éreztem volna magam. Először azt hittem megöl. Néhány hétig szóba sem állt velem, éjszakánként pedig a kanapén ágyaztam meg magamnak. Aztán a feleségem meglepő dologgal állt elő. Azt mondta, gondolkozott rajtunk. Borzasztóan haragszik rám, mégis alkut ajánl. Ő a

²⁴ Róm 12:15-16

²⁵ FORWARD, 19. o. alapján

maga részéről soha többé nem hozza szóba a hűtlenségemet; megígéri, hogy nem dörgöli az orrom alá, minden adandó alkalommal. Ha viszont a magam részéről nem mondok le a további kalandokról, és nem megyek el vele házassági tanácsadásra, köztünk mindennek vége. Más feltételek között nem hajlandó folytatni a házasságunkat, mivel nem tud bizonytalanságban és a gyanakvás légkörében élni.”

Bizonyára egyetértünk abban, hogy ez a feleség nagyon bölcsen járt el. A hűtlen férj igazán hálás lehet azért, hogy ilyen kincset talált. A feleség egészséges módon fejezte ki, hogy „Eddig és ne tovább!”.

No, de pontosan mit is tett?

- Meghatározta a helyzetét.
- Megmondta férjének mit akar.
- Férje értésére adta, mit hajlandó elfogadni és mit nem.
- Megadta házastársának a választás szabadságát.
- Plusz, a reménytelen jövő érdekében még a külső segítség elfogadását is kikötötte.

Ne feledkezzünk meg Isten irántunk való jóindulatáról és Jézus Krisztusban adott kegyelméről, szeretetéről. Igyekezzünk ezt mindinkább befogadni és egymásnak is továbbadni! Az alábbi két, nagyon idevágó igeverben olvashatunk erről az isteni kegyelemről, szeretetről és türelemről.

*„Hiszen nem kívánom én a bűnös ember halálát – így szól az én Uram, az Úr –, hanem azt, hogy **meztérjen** útjáról, és **éljen**.”²⁶*

*„Nem késlekedik az Úr az ígérettel, amint egyesek gondolják, hanem **türelmes** hozzátok, mert nem azt akarja, hogy némelyek elveszenek, hanem azt, hogy **mindenki meztérjen**.”²⁷*

5. A gőg és az alázat kontrasztja

A Szentírásban bőséges tanítást találunk az alázat és a gőg témakörében. Isten igéje nem hallgatja el ezek következményét sem. Kétségkívül ahhoz, hogy személyiségünk rossz motívumaival, vétkeinkkel szembenézzünk, őszinte alázatra van szükségünk. Ez az alázat a pozitív irányú változás előfeltétele is. Nézzünk ezzel kapcsolatosan meg néhány igeszakaszt.

²⁶ Ez 18:23

²⁷ 2Pét 3:9

„Bár fenséges az ÚR, meglátja a megalázottat, és messziről megismeri a fennhéjázót. Ha szorult helyzetben vagyok is, megtartod életemet. Haragos ellenségeim ellen kinyújtod kezedet, jobbod megsegít engem. Az ÚR javamra dönti el ügyemet. Uram, örökké tart szereteted, ne hagyd el kezéd alkotásait!”²⁸

„Az Úrnak félelme az ismeret kezdete, a bölcsességet és intést csak a boldondok vetik meg.”²⁹

„Ne fedd meg a csúfolódót, mert meggyűlöl téged, de fedd meg a bölcsét, az szeretni fog téged! Adj a bölcsnek, és még bölcsebb lesz, tanítsd az igazat, és ő gyarapítja tudását! A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek a megismerése ad értelmet.”³⁰

„Az összeomlást gőg előzi meg, a bukást pedig felfuvalkodottság.”³¹

„Az Úr félelme bölcsességre int, és aki tisztességet akar, előbb legyen alázatos!”³²

„Akire romlás vár, annak fölfuvalkodik a szíve, de akire dicsőség, az alázatos.”³³

„Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek. Mert az én igám boldogító, és az én terhem könnyű.”³⁴

Tárgyalt témánkat tekintve megállapíthatjuk, hogy a zsaroló személyiségének talán egyik jellemző vonása a gőg. Gondoljunk Jezábelre, amikor megtudta mit tett Illés próféta, milyen indulat és arrogancia jellemezte.

Természetesen nem csak és kizárólag a gőg jellemző a zsarolóra, de az önző egoizmus mindenképpen, bármi legyen is ennek a gyökere a lelkében.

²⁸ Zsolt 138:6-8

²⁹ Péld 1:7

³⁰ Péld 9:8-10

³¹ Péld 16:18

³² Péld 15:33

³³ Péld 18:12

³⁴ Máté 11:29-30

A büszkeség, a gőg megfoszt a helyes ön- és helyzetértékelés lehetőségétől. Ez egy olyan szemüveg, amelyen keresztül a gőgös személy a körülötte élőket és önmagát is nézi. Mások hibáit felnagyítja, ugyanakkor saját magát és értékeit túlértékeli. Társai segítségét kisebbnek, maga érdemeihez viszonyítva jelentéktelennek látja. Egyszersmind önmaga körül forog, másokat pedig önző módon kihasznál sikerei elérése érdekében.

Az alázatos szívű azonban tisztában van saját hiányosságaival és korlátaival, de erősségeivel is. Tudja, hogy győzelem csak az őt kiegészítő, gyengeségeit kipótló, egymást erősíteni kész csapattagokkal lehetséges. Így nem csak a küzdelem, de a győzelem öröme is közös.

A gőgösnek nincsenek barátai csak lekenyerezett „alattvalói”, akiket azért „tart”, hogy önmagát középpontba állíthassa, és őket a sikerei elérése érdekében ki-(fel)használja.

Az alázatos ember mellett egy „koldus” is királynak érzi magát. Nem telepszik rá másokra, nem alázza meg társait, hanem emelni igyekszik őket. Ezt tekintve még inkább érthető Salamon tömör, a témával kapcsolatos hitvallása:

„Jobb szelíd lelkűnek lenni az alázatosok közt, mint zsákmányon osztozni a gőgösök közt.”³⁵

6. A konfliktusok egészséges megoldása

Tekintsük át azokat a módokat, ahogy az esetleges konfliktusokat kezeljük! Láttuk, hogy a zsarolási szituációk, minden esetben konfliktusos helyzetek. Konfliktusok nélkül valódi élet, kapcsolat nem létezik. Így nem a konfliktus elkerülésére, hanem annak egészséges megoldására célszerű koncentrálnunk.

Egészséges konfliktusmegoldás lépései

- Határozzuk meg világosan a helyzetet.
- Mondjuk meg a másik félnek egyértelműen mit akarunk/szeretnénk.
- Adjuk partnerünk³⁶ értésére, mit vagyok hajlandó elfogadni és mit nem az adott szituációban.
- Adjuk meg a másik félnek a választás szabadságát.

³⁵ Péld 16:19

³⁶ A partner szó alatt minden nemű kapcsolati relációt értünk, u.m. házastárs, családtag, barát, munkatárs, osztálytárs, főnök, gyülekezeti testvér, stb.

Honnan tudhatjuk, hogy uralkodni (leuralni) vagy válságot megoldani akar a másik fél?

A kérdés megválaszolásában segít a következő példa.³⁷ Egy házaspár tanácsadóhoz fordult, hogy segítséget kérjen az elmérgesedett házassági konfliktusuk megoldásához. A tanácsadóval való találkozót a férj kezdeményezte, aki így adta elő helyzetüket:

„Nem tudom, meddig bírom tovább. Tizenyolc hónappal ezelőtt nagy hibát követtem el, ami lassan tönkretesz minket. Futó viszonyom volt egy üzlettársammal. Tudom, hogy én vagyok a hibás, ennek nem lett volna szabad megtörténnie, mégsem tudtam ellenállni a kísértésnek. Mindent megtennék, hogy kiengeszteljem feleségemet, mert szeretem és meg akarom tartani. Jól élünk, két gyönyörű gyermekünk van. De Isten a tanúm, az eset óta úgy bánik velem, mint egy tömeggyilkossal. Valahányszor akar valamit, felemlegeti a vétkemet. Most, hogy nyeregben érzi magát, ő szabja meg, mikor jöhetnek látogatóba szülei, vagy milyen ajándékkal kell kiengeszteljem. Jelenleg éppen egy drága külföldi utat akar pont akkor, amikor nagy üzletre számítok, és semmi szín alatt nem hagyhatom itt a munkámat. Ő mégis elvárja tőlem, hogy hagyjak ott csapot-papot, csak mert neki erre szottyant kedve.”

Emlékezzünk vissza a zenész házaspár korábban elmondott példájára, ahol a megcsalt fél nem zsarolóként lépett fel, és vessük össze ezzel a szituációval, amikor a feleség nyíltan zsarolja a hűtlenségben korábban elbukott és abból megtért férjét. Ez esetben azonban a feleség nem megoldani kívánta a közte és házastársa között fennálló konfliktust, hanem sérelmét eszközként használta fel, akarata férjére erőltetése érdekében.

Mi jellemzi azt a hozzáállást, amikor valakinek a konfliktusmegoldás a szándéka?

- Nyíltan megbeszéli velünk a helyzetet.
- A mi érzéseinkre is kíváncsi.
- Megérti ellenállásunk okait.
- Beismeri miben és mennyiben vétkes a konfliktus kirobbanásában.

A mindenáron győzni akaró és nem a valós megoldást kereső hozzáállásra jellemző, hogy

- Uralkodni kíván felettünk.
- Semmibe veszi tiltakozásunkat.

³⁷ FORWARD, 19. o.

- Saját magát, vagy indítékait magasabb rendűnek tartja a miénknél.
- Tagadja, hogy bármiféle felelőssége volna a konfliktus kialakulásában.

Az érzelmi zsarolással terhelt kapcsolat **elveszti rugalmasságát**. A normális kapcsolatokat az egészséges engedmények, viszont-engedmények jellemzik. Amikor kivész a kompromisszumkészség, a felek beleegyeznek szerepeikbe.

Ne feledjük, az érzelmi zsarolóval szemben megértésnek helye nincs, mert a megértés igazolná viselkedését!

7. A zsarolók négy arca

Az alábbiakban nézzük meg azt a négy hozzáállást, ami a zsarolót leginkább jellemzi.

a) *Büntető*

Ők a legkirívóbb zsarolók. Egyértelműen közlik akarataikat és a következményeket, ha nem azt teszi a másik, amit Ők akarnak.

- Van **aktív** büntető, aki például így reagál:
 „Ha visszamégy dolgozni, elhagylak...!”
 „Ha nem viszed tovább a családi vállalkozást, kizárlak az örökségből!”
 „Ha nem túlórázik, nem lesz előléptetés/fizetésemelés!”

A zsarolt személy ilyen helyzetben **két tűz közé** kerül. Fél, hogy a fenyegetés valóra válik. Viszont ha behódol, megfullad a zsarolás légkörében.

A **büntető szülők** gyakran alkalmazzák zsarolásként, hogy a gyermek válasszon köztük és a másik szeretett személy között. Ennek azonban hiába enged a megzsarolt gyermek, úgy sem tud megfelelni a szülőknek, mert azok fenyegetve érzik szülői egyeduralmukat gyermekük felett.

- A **csendes** büntető nem fogalmazza meg nyíltan kívánságait. Inkább duzzog, amivel sakkban igyekszik tartani környezetét. Minél inkább kérlelik, annál jobban dacol.

b) Önbüntető

Imádják a hisztérikus jeleneteket, és gyakran önállótlank és függenek a társuktól. Minden felelősséget a másokra hárítanak. Míg a büntetők kiszolgáltatott gyermekké teszik a másik felet, addig az önbüntető maguk válnak azzá. Társuknak vigasztalnia kell őket és kitalálni, mitől szenvednek. Azt akarják éreztetni, hogy a másoknak kell rendbe hozni az életüket, vagy neki kell megváltozni.

c) Szenvedő

„Kínjukat” egyvalami szünteti meg, az, ha megkapják, amit akarnak. Úgy vélik, a szenvedésüknek mindig a másik az okozója. Gyakran a társuk (hozzátartozó, kolléga, stb.) szeretetlenségével magyarázzák, hogy miért nem olvassák ki a gondolataikat. Jellemzően duzzognak, könnyes szemmel elhúzódnak, miközben a másinak fogalma sincs róla, most éppen mi a bajuk. Lehet később elmondják, de előbb hagyják, hogy órákig, napokig aggódjanak értük. A szenvedők gyengének látszanak, pedig néma zsarnokok. Ritkán mondják meg egyenesen, mit akarnak.

Mind a néma, mind a hangos szenvedők azt várják, hogy **más oldja meg a problémájukat**. A szenvednek, és csak egy kis segítséget akarnak, persze mindig a másiktól. A legrosszabbat akkor tesszük velük, ha ezt megadjuk nekik, mert ezt egész életen át tehetjük. Szánalmasnak lefestett helyzetük életre kelti a másik megmentő-gondviselő énjét. Viszont, ha megadjuk a kért segítséget, holnap még többet követelnek.

d) Mézesmadzag-húzogató

Ők a legfondorlatosabb zsarolók. Megígérnek bármit, csak teljesítsék óhajaikat, majd újabb és újabb feltételeket szabnak. Biztosak lehetünk abban, hogy amit esetleg hajlandók vagyunk megadni nekik, az nem lesz elég.

8. Mit eredményez a zsarolás a zsarolt félben?

Alább azt a három legjellemzőbb következményt taglaljuk, ami a zsarolás lelki tünete a zsarolt személy lelkében vagy éppen a zsarolóban.

a) Félelem

A zsaroló és a zsarolt fél is a félelem rabja. Mivel a zsaroló a másik közelében él, tudja a gyenge pontokat és ki is használja azokat. Ha nem teljesítik követelését fenyegetéssel igyekszik félelmet kelteni (elhagy, megvet, nem szeret, kiabál, veszekszik, kirúg stb...). A zsaroló pedig attól fél, hogy elveszíti a kontrollt az általa leuralt személy felett.

Jezábel fenyegetése hasonló módon ébresztett félelmet, a nemrég még Isten csodálatos beavatkozását átélt Illés szívében:

„Jezábel követet küldött Illéshez ezzel az üzenettel: Úgy bánjanak velem az istenek most és ezután is, hogy holnap ilyenkorra azt teszem veled, ami azokkal történt! Illés megijedt, elindult és elment, hogy mentse az életét, és elérkezett a júdai Beérsebába.”

„Odaérve egy rekettyebokorhoz, leült alá (Illés), meghalni kívánt, és ezt mondta: Elég most már, Uram! Vedd el életemet, mert nem vagyok jobb elődeimnél!”

b) Kötelességérzet

A kötelességtudat felnövekedésünk közben a szülői és intézményi nevelés során fejlődik bennünk. A kötelességérzetnek azonban összhangban kell állnia a józan ésszel. A zsarolók szívesen emlegetik fel, hogy mi mindennel tartoznak nekik.

A zsaroló többet vár el, mint amit a másik fél jó szívvvel adni szeretne. Követeléssel közli, hogy teljesíteni tartoznak neki azt, amit elvár. Különösen akkor, ha valóban nagylelkűen bánt a másik féllal. Úgy gondolja, a másik kötelessége, hogy mindent eltűrjön neki. Szomorú, de azon közösségekben, ahol a vallási elvárások rendszere kiépül és megerősödik, szintén jellemző, hogy a kötelességérzetre apellálva próbálják manipulálni, vagy zsarolni az oda tartozókat.

Nézzünk két példát erre:

„Ha igazi hívő lennél, akkor nem mondanál nemet arra, hogy segíts nekem!”

„Egy szerető gyermek nem csak kéthetente látogatja meg az édesanyját!”

Meg kell húzni a határt, ameddig a másikkal szemben vállalt kötelességünk terjed, és azt, ahol a másiké kezdődik. Ha a másik fél kötelességérzete erősebb, mint az önbecsülése, a zsaroló ezt a maga javára használja ki.

A zsaroltból gyakran válik zsaroló. Például a főnök zsarnokoskodik valakivel a munkahelyen. Az ezt elszenvedő személy a tehetetlenségéből fakadó feszültségét otthon, a családján vezeti le.

c) *Bűntudat*

A bűntudat a felelősségérzet szerves része, így nem csupán negatív értelemben beszélhetünk róla. Viszont félrevezetheti lelkiismeretünket, ha a bűntudat túlnő, aránytalanul nagygyá válik lelkünkben.

A zsaroló megkísérli, hogy minden probléma okozójaként a másik felet tüntesse fel. Jelmondata: „**Minden a te hibád!**”. Például:

„Rossz a kedvem (**miattad!**)”

„Nehéz napom volt (**miattad!**)”

„Ideges lettem (**miattad!**)”

„Elkéstünk (**miattad!**)”

A bűntudat gerjesztéssel a zsaroló vélt, vagy valós sérelem esetén örökre börtönbe kívánja zárni áldozatát. Mint szakavatott racionalizáló, azt üzeni, hogy csakis a mi érdekünket szolgálja a zsarolás, így csomagolja „nemes” szándékba azt.

9. A zsaroló fegyverei

A zsaroló sokrétű eszközrendszert sorakoztat fel céljai elérése érdekében. A következőkben ezek közül nézzünk meg néhányat.

a) *Önmagát dicsfénybe öltözteti, a másikat pedig feketíti.*

Magára pozitív címkéket aggat, ha ellenkezik, akkor a **másikra negatívakat**, így büntetve őt. Olyan dolgokra kényszeríti partnerét, amik a másik értékrendjével ellentétben állnak, azt magától egyébként nem tenné meg. A zsarolt fél már saját józan eszében is kételkedni kezd. Felmerül a kérdés benne: „Velem van a baj?”

Max Lucado *Értékes vagy* című könyvének foltmanói juthatnak eszünkbe erről a hozzáállásról, akik egymást szürke és arany csillagokkal minősítették le, illetve fel. Akire már sok szürke pöttyöt, azaz leértékelő minősítő jelet ragasztottak, azokra könnyebben raktak újabb és újabb ilyen leminősítő foltot.³⁸

³⁸ Max LUCADO: *Értékes vagy*, Timóteus Társaság Alapítvány, Budapest, 2018

b) Patologizálás

Jellemző mondata: „**Te beteg vagy!**” Ezzel újabb csapással igyekeznek sújtani a zsarolt fél önbizalmát, ha elfogadja ezt a címkét, aminek következtében aztán érzelmileg nyomorultnak érzi magát. Gyakran fordul elő olyan kapcsolatokban, amelyben nem egyformán szeretik egymást a felek, amikor az egyik mindenképp többet akar (figyelem, idő, stb.). A zsaroló eléri, hogy ha a másik nem a kívánt hőfokon szereti, akkor úgy érezze, benne van a hiba. Különösen hatásos a patologizálás, ha tekintélyt parancsoló személy alkalmazza, hiszen a másik felnéz rá, tiszteli őt, vagy úgy érzi, sorsa függ a jóindulatától. A módszer alkalmazói csalhatatlannak tartják magukat. Ezt ugyan nem mondják ki nyíltan, de jelzik (hangsúly, tekintet), minek gondolják magukat a másikkal szemben.

c) Titkok feltárása - megbélyegzés

Tipikusan ilyen szituáció, amikor egyik családtag nehéz családi titkot tár fel és nyíltan elkezd beszélni arról, ami TABU volt eddig a zsaroló családban (pl. gyerekmolesztálást feltárja a már felnőtt gyermek,³⁹ szülő alkoholizmusa, stb.). A családban meglévő hallgatólagos „megállapodást” felrúgva szembe megy azzal. A zsaroló közösség ellene fordul és **bolondnak bélyegzi**.

Az ilyen helyzetben jelentkező patologizálás (beteg vagy, bolond vagy, stb.) mindenkit érzékenyen érint. Ha valaki például a szakmaiságunkat kérdőjelezi meg, tudjuk bizonyítani eredményeinkkel annak ellenkezőjét. De ha a lelki épségünket vonják kétségbe, mit tehetünk? Kiszolgáltatottnak érezhetjük magunkat az ilyen támadással szemben.

A zsaroló szövetségeseket is felsorakoztat. Ha egyedül nem boldogul, keres olyan személyeket, akiknek a szavára ad áldozata (pl. családtagok, barát, lelkipásztor, stb.). Az érzelmi zsaroló bármilyen eszközt felhasznál, hogy bizonyítsa egyetlen igazság létezik. **AZ ÖVÉ!**

d) Negatív hasonlítgatás

Jellemző mondata: „**Miért nem tudsz olyan lenni mint...?**” A zsarolók gyakran hasonlítgatják a zsarolt személyt azokhoz, akik teljesítik akaratukat. Például a főnök a munkahelyen a tökéletes munkaerőhöz hasonlítgatja beosztottját, így manipulálva többletfela-

³⁹ David ELDRIDGE: Az ünnep. És a könyv alapján készült színdarab

dat elvégzésére a munkavállalót. Aki ennek hatása alá kerül, az törtetni kezd, hogy eleget tegyen a főnök elvárásainak. Ez által az adott személy maga adja a zsaroló(k) kezébe a fegyvert, de ki is veheti abból.

10. A zsarolók belső világa

Az érzelmi zsarolók nem tudnak veszíteni, egyszerűen nem bírják elviselni a visszautasítást. Egy normális kapcsolatban még ha nehéz is, de kompromisszum születik a nézet és akaratkülönbségek esetén. A zsarolókat azonban az akadály nem egyezkedésre, hanem az érzelmi nyomásfokozására serkenti.

Nagyon erős bennük a veszteségtől, nélkülözéstől való félelem. Akiket gyermekkorban valamilyen veszteség ért, gyakran válnak követelőző felnőtté. Ha gyermekeinket nem tanítjuk meg a frusztráció kezelésére, bármily keményen hangzik is, de érzelmi „nyomorékot” nevelünk belőlük. Akit szüleik minden nehézségtől megóvnak és készen kapnak mindent, felnőttként sem tudják majd kezelni azt, amikor nem kapnak meg valamit. Persze a szülők a legjobb szándékkal teszik ezt, mégis rossz gyümölcse lesz.

A zsarolók gyakran csinálnak a bolhából elefántot. Meg vannak győződve arról, hogy büntetéssel jobb embert faragnak áldozatukból. Kis túlzással ugyan, de a világrend órének képzelve magukat, mint akik mindent a másik érdekében csinálnak. Társuk leértékelésével saját félelmüket igyekeznek csökkenteni. Jellemzően elterelik a figyelmet. Például: nem akarják a szakítást, mégis ők kezdeményezik, mert félnek attól, hogy elhagyják őket.

11. A zsaroláshoz ketten kellenek

Bármilyen nehéz is beismerni, de zsarolni azt lehet, aki hagyja magát. Fontos megvizsgálni az **áldozatot**, hogy mi vitte bele a zsarolt állapotba. A következőkben néhány jellemző okot nézzünk meg, melyek a zsaroló malmára hajtják a vizet, és a zsarolt pozícióba sodorhatják társukat.

a) *Elismerés utáni vágy*

Minden ember természetesen vágyik az elismerésre, elfogadásra. Viszont amikor ez a lelki szomjúság szinte már narkotikumként jelenik meg szívében, ez rendkívül kiszolgáltatottá teszi. Értéktelennek érzi magát, ha nem kapja meg a napi elismerés adagját a másiktól.

b) Békeszerző

Jelmondata: **„Ne haragudj senkire, és rád se haragudjanak.”** Ez akkor válik veszélyessé, ha elkezd rettegni mindenféle nyílt összecsapástól. Jellemzően konfliktuskerülő személyiség, aki nem, vagy csak nagyon nehezen áll ki magáért.

c) Felelősségvállalás

Nemcsak a saját felelősségét, hanem a másokét is magára vállalja. A zsaroló éppen erre pályázik, igyekszik mindenért a másikat hibáztatni. Atlasz-szindrómától szenved az a személy, aki úgy érzi, mindenki gondját neki kell megoldani.

d) Nagy önbizalomhiány

Senki sem tökéletes. Viszont, ha valakit folyton bírálják, főleg ha hozzá közel álló személyek teszik ezt, elgondolkodnak ezen és megkérdőjelezzik azokat a dolgokat is amik jók, pozitívak bennük. A zsaroló folyton a másik szemére hányja a hiányosságait. Jellemzően úgy büntet egy felnőtt embert, mintha gyerek lenne, ami a kommunikációja stílusában is megjelenik. Például: „Most akkor megismétlem, hátha te is megérted!”, „Most viccelsz, ezt egy gyerek is megértene!”, „A felesége, Jezábel ezt mondta neki: Hát nem te uralkodsz most Izráelben? Kelj föl, egyél, és légy jókedvű! Majd én megszerzem neked a jezréeli Nábót szőlőjét.”

12. A zsarolás lelki következményei

Amikor valaki engedi, hogy leuralják és zsarolással madzagon rángassák, mintegy marionett bábút, számolnia kell azzal, hogy ennek súlyosan negatív következményei lesznek lelki, de a fizikai egészségére is.

a) Az érzelmi zsarolás megfoszt az önbecsüléstől**Kinek van önbecsülése?**

- Aki ki mer állni önmagáért.
- Kiáll az igazáért.
- Szembe mer szállni azokkal, aki bántották.
- Nem engedi, hogy a félelem kormányozza a tetteit.

A zsarolt fél egy ördögi körbe kerül, ha nem teszi meg a zsaroló kívánságát, ostorozza magát, majd elhiszi, tényleg alávaló, értéktelen.

b) Racionalizálás, önigazolás

A zsaroló kívánságának enged belső meggyőződése ellenére. Bemagyarazza magának, hogy vele van a baj, ő a felelős minden konfliktusért.

c) Testi-lelki egészség elvesztése

A rengeteg elfojtott harag, félelem, szorongás gyűlik a zsarolt félben. Azért, hogy bizonyítson a zsarolónak, testi határait is feszegeti, ha kell. Az érzelmi zsarolás tönkreteszi a kapcsolat meghittségét. Eljut odáig, hogy nem osztja meg magát, ha ezzel úgyis visszaél a partnere. Csak üresen, feszülten élnek egymás mellett. Minél több időt, figyelmet követel a zsaroló, a másik annál kevésbé szívesen adja meg ezt számára. Tartózkodik az érzelmi megnyilvánulástól, nehogy azt higgye a zsaroló, hogy behódolt neki.

Illés lelkében a félelem, majd a teljes letargia jelentkezett Jezábel fenyegetése következtében: *„Odaérve egy rekettzebokorhoz, leült alá (Illés), meghalni kívánt, és ezt mondta: Elég most már, Uram! Vedd el életemet, mert nem vagyok jobb elődeimnél!”*

13. Összegzés

A zsarolással terhelt közösség, család, házasság szomorú tapasztalata: **„Nincs ünnep, őszinteség, bizalom, meghittség csak színjáték.”**

Péter apostol tanácsát érdemes megszívlelnünk, ha szeretnénk kiegyensúlyozott, kölcsönös szereteten és tiszteleten alapuló, építő kapcsolatokat építeni.

„Mert aki szeretne örülni az életnek, és jó napokat látni, óvja nyelvét a gonosztól, és ajkait, hogy ne szóljanak álnokságot; forduljon el a gonosztól, és cselekedjék jót, keresse és kövesse a békességet; mert az Úr szeme az igazakon van, és füle az ő könyörgésükre figyel, az Úr arca pedig a gonoszt cselekvők ellen fordul.”⁴⁰

⁴⁰ 1Pét 3:10-12

Felhasznált irodalom

- Biblia Felfedező v5.3
- Biblia: Magyar Biblia Tanács fordítása; Kálvin János kiadó, Budapest, 2008
- NIV Study Bible (1985) jegyzetek – magyar kiadás, Veritas, Budapest, 2001
- Bibliai Nevek és Fogalmak elektronikus változat
- Susan FORWARD: Érzelmi zsarolás, Édesvíz kiadó, Budapest, 1998.
- Keresztyén bibliai lexikon elektronikus változat (<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon> – 2021.05.17.)
- Doreen IRVINE: Boszorkánykanyar (Életem igaz története), Immanuel Alapítvány, Szombathely, 2001.
- <https://youtu.be/oOscERCaff8> – 2021.05.17.
- Max LUCADO: Értékes vagy, Timóteus Társaság Alapítvány, Budapest, 2018.
- David ELDRIDGE: Az ünnep (<https://port.hu/adatlap/szindarab/szinhaz/az-unnep/directing-13197> - 2021.05.19.)
- Prof. Dr. VERES Sándor Péter: Valláspszichológia – órai témafeldolgozás

Dr. Mészáros Kálmán

Hitvalló elődeink nyomában a Felvidéken

Az elmúlt évek gyakorlatához híven ebben az esztendőben is igyekeztünk az egyháztörténelem iránt érdeklődő teológiai hallgatók és gyülekezeti tagok számára érdekes és tanulságos tanulmányutat szervezni. Ahogy a világjárvány korlátozásai feloldódtak, 2021. július 4-én lehetőségünk nyílt egy rövid, egynapos tanulmányútra, az anabaptista/habán elődeink felvidéki (Szlovákia) településeire. Az autós kiránduláson közel harminc fő vett részt, részben a BTA hallgatói, illetve a kispesti, székesfehérvári, kaposvári gyülekezetből.

Nagylévárd – anabaptista habánudvar

Utunk első állomása a Pozsony megyei Nagylévárd település volt. A 15. század közepén a husziták foglalták el a környéket, ahol erődített táboruk is volt. A husziták¹ ezen a morva-szláv-magyar területen is következetesen ragaszkodtak az úrvacsora, a folyóban történő hitvalló bemerítés gyakorlatához, és a nemzeti nyelvre lefordított „huszita” biblia tanulmányozásához.² Morva Testvérek³ néven ők is vagonközösségben, papság nélkül éltek, és a tanítóikat, lelkészeiket maguk közül választották.

Az ő örökükbe léptek ebben a régióban a 16. század népi reformáció evangéliumi irányzatához tartozó anabaptisták. Miután a reformációt követően a római és a protestáns államegyházak épp úgy üldözték őket Európa szerte, mint az ősegyház idején, mintegy 70 ezer hitvalló keresztséget hirdető és „újkeresztény” meggyőződésre jutott vallásüldözött anabaptista menekült el szülőhazájából Németországból, valamint Svájcból, és érkezett a morva-magyar határra bebocsátást és védelmet keresve. A határ mindkét oldalán mintegy 150

¹ Tóth-Szabó Pál: A cseh-huszita mozgalmak Magyarországon. Bp., 1917. - <http://lexikon.katolikus.hu/G/Giskra.html>

² <https://denesotto.hu/2011/04/huszitak-magyarorszagon-a-keresztenyuldozesek-tortenete-14-resz/>

³ Papp Ingrid: Cseh menekültek Felső-Magyarországon a fehérhegyi csata után - <http://real.mtak.hu/34031/1/pappingrid2015.pdf>

településen kaptak átmeneti letelepedési engedélyt, akik a különböző szakmák mentén építették meg udvarházaikban – németül „haushaben”, innen ered „habán” megnevezésük – bibliai vagyonközösségben éltek és dolgoztak.⁴

Mint ismeretes, a nagylévárdi habánok közvetlen ősei a reformációt követő évtizedekben (1547-ben) több hullámban érkeztek a Rajna vidékről, Svájcból és Németországból. Ezeket a német anabaptista telepeseket hitbéli meggyőződésük miatt üldözték el szülőhazájukból. Úgy remélték, hogy Husz János hitújító vértanú előreformátor tanítása és életpéldája nyomán a huszita hitre tért Morvaországban és Felső-Magyarországon szabadon gyakorolhatják a hitüket. *„Minden olyan foglalkozást űztek, amely nem ellenkezett hitelveikkel, soraikban volt kőműves, ács, késes, de ők adták a magyar főúri udvaroknak az orvosokat, bábákat, patikusokat. Bőrműveseik a használati tárgyakon kívül a Biblia-költéssel foglalkoztak, Guttenberg után pedig Biblia-nyomtatással is.”*⁵ A katolikus erőkkal 1620. november 8-án vívott fehérhegyi csata vérfürdője után nemcsak a husziták, de a velük szoros kapcsolatban lévő habánok nyugalmas életük végét is jelentette.

⁴ <http://www.haban.hu/habantortenet.html>

⁵ A habánok története: <http://www.haban.hu/habantortenet.html>

Az államegyházi hatóságok azért üzték őket, mert a keresztséget nem csecsemőként, hanem felnőtt korban, tudatosan vállalták föl, ami akkor üldözendő cselekménynek számított. Ezen kívül az anabaptista habánok a jeruzsálemi keresztyén ősegyház gyakorlatát követve, szociális egyenlőséget is hirdettek, és különböző szakmák szerint tömörülve, közös udvartartásokat hoztak létre.⁶ Különösen is híresek voltak a fazekas mestereik által előállított, kék-fehér-sárga motívumokkal díszített fajansz fazekas készítményeik, melyekkel időnként a fejedelmi udvarok tetszését és pártfogását is megnyerték. *„Oktatási rendszerük messze megelőzte korát: minden gyermek iskolába járt, beleértve a leányokat is. Jelentős számban voltak közöttük fazekasok is, akik ónmázias fehér edényeket készítettek, melynek technikáját Itáliából, Faenzából, illetve a hollandiai Delfből hozták magukkal.”⁷*

Erre az időszakra esett Bethlen Gábor Észak-Magyarország és Erdély protestáns uralkodójának a katolikus osztrák trónkövetelő II. Ferdinánd királlyal vívott függetlenségi háborúja, ami a 1621. december 31-én Nikolsburgban megkötött békeszerződéssel⁸ zárult le. Ennek értelmében Bethlen lemondott a magyar királyi címről, visszaadta a Szent Koronát és az elfoglalt felvidéki vármegyéket, és Erdélybe vonult vissza. Ennek a politikai fordulatnak volt köszönhető, hogy Nagylévárdról 1621-22 körül több hullámban vándoroltak tovább az anabaptista habánok⁹ egy része Bethlen Gábor fejedelem kezdeményezésére és védelme alatt az Erdélyi Fejedelemség (ma: Nyugat-Románia) területére, ahol a protestáns fejedelmek teljes vallásszabadságot biztosítottak számukra.

⁶ Habán udvar Nagylévárdon - <http://muemlekem.hu/hatareset/Haban-udvar-Nagylevard-661>

⁷ Habánok története: i.m.

⁸ Pallas Nagylexikon: Nikolsburgi béke - http://www.kislexikon.hu/nikolsburgi_beke.html

⁹ habánok (vsz. a ném. Haushaben, 'házbirtok' szóból): az anabaptisták egy Svájcban kialakult csoportja. - A házaikat egy közös udvar körül összefüggően építették, munkaközösségben éltek. Iparosok, elsősorban fazekasok voltak, róluk elnevezett cserépedényeket készítettek (habán fajansz). Miután Svájcból kiüldözték őket, 1526: D-Németországon és Ausztrián keresztül Morvaországba vándoroltak, de 1527-ben I. Habsburg Ferdinánd innen is kitiltotta őket. 1620: a fehérhegyi csata után menekülniük kellett. A 16. sz. közepén kezdtek betelepedni Magyarországra, főként Nyitra, Trencsén és Pozsony vármegyék területére, utóbb 1621-től Bethlen Gábor ösztönzésére Alvincra, Nagyváradra, Szamosújvárra és I. Rákóczi György révén 1645-ben Sárospatakra. A Nyugat-Magyarországon Nádasdy-, Zrínyi- és Batthyány-birtokokon létesített telepeik már a 17. században elnéptelenedtek. Az Észak-magyarországi habánudvarok Mária Terézia uralkodása idején kényszerből katolizáltak. 1774-ben az erdélyi anabaptista habánok Moldván és Havasalföldön át Oroszországba, majd a 19. század végén Amerikába költöztek. Utódaik Kanada Alberta államában élnek. - <http://lexikon.katolikus.hu/H/hab%C3%A1nok.html>

Nagylévárd – anabaptista kápolnából katolikus zarándokhely

A Nagylévárdon maradt anabaptista habánok 1760-ban még kápolnát is építettek, amelyben protestáns meggyőződésük szerint tartották istentiszteleteket. Mária Terézia habsburg császárnő viszont 1762-ben rendeletben kötelezte az itt élő anabaptista habánokat korábbi hitnézetük föladására és a katolikus hitre való térésükre. Egy évvel később 1763-ban keményebb eszközökkel kényszerítette őket az áttérésre:

„Az eddig megtűrt anabaptisták többé ott meg ne tűressenek, szónokaik hivatalaikból elmozdítottassanak és egyenként a katolikus papoknak oktatás végett átadassanak. A néphez katolikus papok oktatás végett átadassanak. Aki 6 hét alatt meg nem tér, száműzöttessék.

Hat hét helyett még két évvel később is makacs ellenállást tanúsító anabaptistákról kapott jelentést a királynő. Több prédikátort letartóztattak és bebörtönöztek. 1766-ban még a katonaságot is be kellett vetni, akik időnként ütlegetésekkel kényszerítették a hutterieket a misehallgatásra. II. József idején a jezsuiták erőszakos rekatolizálását követve a habán kódexeket is bevonatta és katolikus kiadású olvasmányokra cseréltette.”¹⁰

1782-től még mindig kocsiszámra kobozzák el tőlük a „tiltott” könyveket és szállították ezeket Pozsonyba. Ezek közül 26 hutteri kódex került Esztergomba. Az anabaptisták leleményességének köszönhetően 1761-ben befalazott mintegy 126 kéziratot, illetve nyomtatott anabaptista kódex került elő, amit 1961-ben publikált Adolf Mais reprint kiadásban.

A nagylévárdi anabaptisták a habánudvaraikban gyakorolt vagyonszövetségüket még 1863-ig tarthatták fent. Később beleolvadtak a morva és szláv lakosságba. Emléküket a Habán-udvar őrzi, melynek főterén az anabaptista imaházukból átalakított barokk kápolna áll. Állítólag a kápolna egyik sarkában álló kisméretű orgonát még Mária Terézia ajándékozta a rekatolizált hutteriek számára.

¹⁰ Szebeni Olivér: Anabaptisták, Magyarországi Baptista Egyház, 1998. – 141. o.

A tanulmányút résztvevői habán kosztümben a nagylévárdi anabaptisták által épített kápolna előtt

Nagylévárd – a hithűség és rekatolizáció színhelye

Nagylévárdon minden esztendő első vasárnapján, idén július 4-én erre az eseményre emlékeztünk. A helyi katolikus egyházközség „hálamisét” tartott azért, hogy sikerült az utolsó anabaptista hitvalló „szektásoktól” megszabadulni, akik ismét vándorbotot fogva Kelet-Magyarország és Erdély felé vándoroltak tovább.

Egyúttal azt ünnepelték, hogy az ott maradt habánok feladták korábbi meggyőződésüket és a kényszernek engedve „rekatolizáltak”.¹¹

Mi az elmúlt öt esztendőben hitelődeinkre tisztelettel emlékezve, rendszeresen megjelentünk a Nagylévárdi Habán Vasárnapon korhű habán ruházatban. A mise után pedig emlékstentiszteletet tartottunk a hithű habánok által 1670-ben épített imaházban, amely az egyetlen teljes épségében megmaradt eredeti anabaptista kápolna a Pannon-Kárpát-Medencében.

Ószombat az anabaptista habánok menedékhelye

Ószombat (1899-ig Szobotist, szlovákul Sobotište) község Felvidéken (Szlovákiában) a Kis-Kárpátok északi peremén található, a Nagyszombati kerület Szenicei járásában. A település története több, mint 800 évre tekint vissza. 1428-ban a husziták telepedtek meg ezen a környéken.

¹¹ Szebeni O.: i.m. – 143. o.

A Rajna vidékéről 1546-ban érkeztek meg Ószombatra és a környező településekre a szülőházjukból elűzött anabaptista habánok.¹² Az államegyházi hatóságok azért üldözték őket, mert csecsemőiket nem voltak hajlandók „tudatlanságukban” fejlöcsölással megkeresztelni, hanem gyermekeiket és a hozzájuk önkéntesen csatlakozókat éveken át tanították a Biblia igazságaira. Miután lelki érettségükröl és hitükröl tanúságot tettek, Jézus példáját és parancsát követve, alámerítették őket egy közeli folyóban sok tanú előtt. A középkori államegyház inkvizíciós hivatala, de még a reformált egyházak hatóságai is betiltották ennek a szentségnek az újszövetségi gyakorlását, a hitvalló „újkeresztyének” mozgalmát sok esetben tömeges kivégzéssel torolta meg...

A Magyar Királyság észak-nyugati határvidékén uralkodó Nyáry Ferenc és Bakyth Péter földbirtokos nemesurak, felismerve az anabaptista habán szakmunkások megbízható szaktudását, pontosságát és kiváló munkamorálját, letelepítették őket a hozzájuk tartozó településeken. Nyáry Ferenc Pozsony megye északi részén *Alsódiósdon*, *Berencsváralján*, és *Kuttiban* adott számukra majorságot. Bakyt Péter Nyitra megyébe telepítette be őket *Holics*, *Sasvár*, *Ószombat/Sobotistšte* községekbe, akik Morvaországból Riedman Péter anabaptista előljáró vezetésével lépték át a Morva határfolyót 1546-ban és indultak tovább az említett településekre.

A Magyarországra érkezett anabaptista hutterita testvérek csoportja 1548-ban Holicsban regionális konferenciát is tartottak. Ezen a közgyűlésen 14 férfit választottak a hutteri habánudvarok megszervezésére és a hitébresztő evangelizáció szolgálatára. Az áttelepülök emelkedő számát jelzi, hogy két évvel később 1550-ben ugyanezeket a megbízatásokat 41 személy tölti be.

A magyarországi hutteriták letelepítésének és gyülekezetnövekedésének oka a habán testvériség példás összetartása, és kiváló szakértelmében keresendő. A különböző iparágakat mesteri fokon művelő anabaptista habánok elsősorban a messze híres fazekasságuk és az akkor még hazánkban ismeretlen fajanszkerámia magasfokú művelésében és manufaktúráikban történő előállításá miatt váltak messze földön keresettekké.

Újabb és újabb menekülthullámban érkeztek nyugatról Magyarországra, mivel hittestvéreik közül számosan telepedtek meg már ko-

¹² Bánszky Tibor: Anabaptisták Észak-Magyarországon, a mai Szlovákia területén, Szolgatárs, 2014. - https://epa.oszk.hu/03500/03556/00036/pdf/EPA03556_szolgatars_2014_3-4_081.pdf

rábban 1547-től Pozsony, Nyitra és Trencsén megyékben. Morvaországi birtokaikat elkobozták, „udvaraikat” megsemmisítették. A hívők többsége a környék erdős területein és hegyvidékén keresett menedéket. Akik tehették, magyar területre menekültek, a Felvidéken és Nyugat-Magyarországon található Ószombatra, Holicsra, Nagylévárdra, Csejtére, Alsódiósra, Kuttiba, Sopronba, Győrbe, Kőszegre. Az anabaptisták püspöki székhelye is Ószombatra került át Valtin Vinter (1578-1631) személyében.

Alig telepedtek le és kezdtek hozzá új életük megalapozásához, Habsburg Ferninánd király újabb vallásüldöző rendeletet adott ki 1548 márciusában a következő szöveggel: „A baptistákat és a kálvinistákat irtsák ki”. Ezt a rendeletet sajnos a Felvidékre is kiterjesztette. Pozsonyban az országgyűlés ezt a törvényt megerősítette a következő kiegészítéssel: „Az anabaptistákat és szakramentáriusokat a királyi fenség intelme szerint... az ország határán belül többé felvenni nem lehet.”

Emiatt a fenyegető körülmények miatt sokszor kellett az anabaptistáknak új hazájukban is a környékbeli erdőkbe és völgyekbe menekülniük üldözőik elől. Több esetben rabolták el vagyonukat a törvényekre hivatkozva. 1554-től enyhülés következett be az anabaptisták megítélésében és kiépíthették sajátos habán gazdasági udvaraikat és zárt közösségi telepeiket.

Ószombat az anabaptisták püspöki székhelye

Ószombat/Sobotište nevű gazdag múltú anabaptista település a valamikori észak-nyugat Magyarország (ma Szlovákia) területén fekszik. Ószombat egy ideig „anabaptista püspöki székhelyé” is vált, sőt országos konferenciákat és közgyűléseket is tartottak itt egy időben. Ez a hegyekkel és erdőkkel koszorúzott település a legnevezetesebb habán falvak egyike volt. A település híven őrzött emléke a Habán udvar, belső terén a községházával, mellette a malom, óratorony és a kápolna.

Lakói hajdan pásztorok, földművesek voltak, akik gyümölcs és zöldségtermesztéssel is foglalkoztak. Virágzott a habán kézművesipar is, molnárok, takácsok, mészárosok, pékek, cipészek, szűcsök, kések, szabók és mind a mai napig fazekasok és keramikusok működtek a településen.

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem innen menekítette tovább az „újkeresztény” anabaptistákat 1621-22 években Gyulafehérvár környékére, Alvincra a fokozódó erőszakos rekatolizáló vallási türelmetlenség és üldözés elől. Akik Ószombat településen maradtak, azok az erőszakos rekatolizáció áldozatai lettek.

Ószombat – anabaptista habánok által működtetett malom, harangtorony, közösségi ház és kápolna

1622 után a habánok több mint harminc faluban továbbra is éltek a környéken. Létszámukat ekkor mintegy 20-30 ezer emberre becsülik. A 18. század végén Rotari Imre SJ katolikus pap érkezett Ószombatra/Sobotistre. Erőszakos térítése hatására 1758-64 között az itt élő letelepedett anabaptisták rekatolizáltak, azaz a katolikus hitre tértek, akiknek külön lelkészük, valamint önálló istentisztelet céljából épített Szt. Kereszt-kápolnájuk volt.

1700-ban a berencsi uradalomban elsőként megalakult az ószombati céhek egyesülése. 1770-ben Nyári gróf manufaktúrát alapított itt. Híresek voltak vásáraik, melyeket még Mátyás király engedélyezett, növekedett a kocsmárosok, iparosok, kereskedők száma is.

1787-ben érkezett Joseph Heinrich jezsuita pap az ottani anabaptista hutteriták áttérítésére. Szláv és német nyelven prédikált nekik. Nem könnyen adták föl anabaptista hitüket. Akik önként nem távoztak, azoknak egy része rekatolizált.

Ószombatnak 1831-ben 4854 lakosa volt. A habánok itt alakították meg Európa második gazdasági hitelintézetét 1845-ben. A 1910-ben kétezer lakosú településnek 4%-a, azaz 101 fő volt magyar, 223 német, a többi lakos 1892 morva-szláv-szlovák nemzetiségű volt. A nevezetes habán falu még az 1930-as években is elevenen őrizte hagyományait és népi szokásait.

Habán udvar Ószombatban/Sobotišten

A településen ma is megtalálható az anabaptisták régi malom épülete, a városháza, az 1873-ban épült kápolna, a harangtorony, a fazekasműhely, az egykori iskola és a hozzá tartozó melléképületek: istálló, pince és több lakóépület. A habán udvar Ószombat/Sobotište műemlékegyüttesének a magja, amelyet 1999 óta védett műemléki területnek nyilvánítottak.

Habán harangtorony

Ószombat/Sobotište egyik legérdekesebb épülete a habán harangtorony, amelyet a „habán udvar” közepén található. Eredetileg a lejtős terepen a habánok több boltozatos pincét építettek, 1753-ban pedig téglatornyot építettek fölé – harangtoronyt órával. A tornyon három óra található, amelyek a hangablakok felett helyezkednek el. Az egykor megállt órának ma csak egy óramutatója van.

Habán malom

A „habáni udvar” egyik legértékesebb épülete a habán vízimalom volt. A habáni közösség 1545-ben vásárolta meg ezt a malmot, amit 1736-ban helyreállítottak, majd 2001-ben pedig statikus rögzítéssel megerősítettek. 1945-ig a habáni közösség tulajdonában volt, amely bérbe adta és a nyereséget a közös kincstárba utalták. A habáni malom 1951-ben megszüntette működését a magánkereskedelem megszüntetésével. A malom 2021-ben teljes rekonstrukción ment keresztül. Kívül belül helyreállították, és egy nagyon szemléletes és korszerű anabaptista habán múzeumot és állandó kiállítást hoztak létre benne. A múzeum látogatható, mindenki számára nyilvános.

Anabaptisták Ószombatban

A 16. század közepe óta újonnan megkeresztelt emberek telepedtek le Észak-Magyarország nyugatfelvidéki területein. Az itt otthonra lelt anabaptista habánok Svájcból származó német nemzetiségű vallási száműzöttek voltak, akik a Rajna vidékéről érkeztek a huszita ébredés forrásvidékére, Morvaországba. Az itt fellángolt üldözés miatt az újbaptista közösségek egy részét száműzték Morvaország területéről, amely az 1545-ös vallásügyi korlátozási törvények kiadásával függ össze. Végül is ezek a rendelkezések kényszerítették őket arra, hogy a vallásilag toleránsabb szomszédos Magyarország területén te-

lepedjenek le, ahol a társadalmi élet sajátos elvei szerint megalapították az úgynevezett testvéri gazdasági habánudvaraikat.

Fényes Elek (1807–1876) szerint „Ószombat/Sobotište, vegyes tót-német-magyar település Nyitra vármegyében, Nagyszombathoz 5 mérföldnyire. (640 katolikus, 2070 evangélikus, 520 zsidó lakja.) – Hegyek közt s némely halmokon található.

A habánok egy különös külvároson együtt laknak, s maradékai azon német anabaptistáknak (újkeresztényeknek), kik a múlt században katolikusokká tétettek. Isteni tiszteletüket német nyelven különös kápolnában tartják, papjokat magok fizetik; egyébiránt igen ügyes fazekasok és késcsinálók; valamint híres házfedélcsinálók melyet agyaggal kevert szalmából szoktak össze szerkeszteni s tűz ellen ez tökéletes bátorságot ad. Van itt egy katolikus, és evangélikus anyatemlom, zsinagóga, több urasági kastélyok, s kertek, sörházak stb. – Határa hegyes, és hegyek miatt bajos művelésű.

Egy mérföldre láthatni a régi Berencsvár omladékait egy magában álló meglehetősen nagyságú hegy tetején, melyet 1663-ban a törökök hiába ostromoltak; de a bocskaiak bevették, a Nyáry családnak több örökösei lévén, elhagyták pusztulni. Ezen vár feje egy uradalomnak, melyhez 2 megyevár és 9 falu tartozik.”¹³

Berencs várában raboskodó protestáns prédikátorokra emlékeztünk

A BTA diákjaival felkerestük az Ószombat közelében található Berencsváralját, és a fölé magasodó valamikori hatalmas fellegvár megmaradt ősi romjait. Berencs várát eredetileg a Kis-Kárpátokon át Morvaországba vezető utak őrzésére építették. A régészeti leletek szerint a várat 1251 és 1261 között kezdték alapozni. Az első írásos említések csak 1390-től jelennek meg.

A 16. században a vár Nyáry Ferenc magyar főúri család tulajdonába került. Mivel a Nyáry nemesi család tagjai kastélyt építettek a szomszédos Ószombat/Sobotište településen, a fellegvár fokozatosan elvesztette jelentőségét. Az elhagyott, egyre jobban lepusztult vár hosszú ideig börtönként szolgált. A magyarországi ellenreformáció szomorú időszaka is ehhez a vidékhez kapcsolódik, ugyanis 1674-1675 között ideiglenesen ide szállították a pozsonyi vallásügyi törvényszék által gályarabságra ítélt protestáns lelkipásztorokat, akik közül többen a várfalak mentén található földalatti vermekben haltak meg.¹⁴ Emlékükre emelt obeliszk már-

¹³ Fényes Elek: Magyarország geographiai szótára, melyben minden város, falu és pusztá, betűrendben körülményesen leíratik. Pest: Fényes Elek. 1851.

¹⁴ Berencs vára, <http://www.muemlekiem.hu/hatareset/Berencs-vara-Berencsvaralja-2571>

ványfelirata megrendítő mementóként emlékeztet a várfalak között bekövetkezett drámai eseményekre.

A tanulmányúton részt vett teológus hallgatók megemlékezése Berencs várának udvarán a protestáns gályarabok emlékére felállított obeliszek előtt.

A protestáns lelkipásztorok gályarabságra ítélése

250 protestáns lelkész elítéltetése, s példátlan kínoztatásának rövid története. Pázmány Péter elhunytával Szelepcsényi György lett az esztergomi érsek, aki szintén a protestantizmus kiirtására törekedett. A reformáció híveit tüzzel vassal üldözte, a protestáns templomokat lefoglaltatta, a lelkészeket elűzte.

A császár egy rendkívüli törvényszéket (extraordinarium iudicium) állítatott fel az esztergomi érsek elnöklete alatt. 1672 őszén 32 protestáns lelkészt idéztek Pozsonyba azzal a céllal, hogy hitük feladására bírják őket. A következő követeléssel álltak elő: 1) *mondjanak le hitvallásukról, vagy pedig* 2) *hagyják el az országot, vagy végre* 3) *térjenek ki a római vallásra. S mindezt saját kezök aláírásával erősítsék meg. Pozsonyban a kitűzött napra 250 protestáns lelkész jelent meg; bízván mindegyike tiszta öntudata- s ártatlanságában. Sokan azonban előre sejtve a vést: kimenekültek vagy elrejtőztek. A kik aláírtak magokat, azokat a jobb kézre levő ajtón kibocsátották, a kik pedig az aláírást megtagadták (ezek 46-an levén), azokat balkézre levő ajtón a börtönbe kísérték, s délutáni három órakor szekerekre rakatván, az egybegyűlt nép keserves sírása között, melyet*

*a helvét hitvallású lelkészek is szállásaikról szemlélték, a várakba szélyelszálították*¹⁵

A prédikátorok szenvedése a várbörtönben

Amíg a Pozsonyban elítélt közel 50 protestáns lelkipásztor közül 24-en a pozsonyi vár börtönében kemény megpróbáltatások között fogságban maradtak, addig a további 20 protestáns lelkészt a lelkes pozsonyi polgárság élelemmel gazdagon ellátta, majd a néptömeg hangos zokogása között szekerekre rakták és őket állhatatosságra buzdítva Lipótváron és Nagyszombaton keresztül Berencs várába szállították. Útközben a felettük siránkozó néptől kenyérenél egyebet nem volt szabad elfogadniuk.

Elítélt lelkészek szenvedése a börtönben

„Berencsre érkezvén, a magas begyre vasra verve gyalog kellett felmenniök, a hol előbbeni bilincseiket sokkal súlyosabb és durvább vasakkal cserélték fel. A berencsi várparancsnok a lelkészeknek a legsilányabb fekete kenyeret adta napi eledelül, azonfelül a halálra ítélték börtönébe záratta őket, melybe csak hason mászva lehetett bemenni, a börtön oldalain az árnyékszék rondasága folytott alá, bent béka, szúnyog, légy és ruhaféreg hemzsegett; a levegő annyira dögleletes volt bent, hogy a szerencsétlen foglyok csaknem megvakultak, gyakran el-elájultak a kiállhatlan dögleletes bűztől, s már közel voltak a megsemmisüléshez.

A várparancsnok, kinek emberi szíve levén, az ártatlanul szenvedőket szívéből szánta, felszólalt e kegyetlen bánásmód ellen, s levelet irt Kolonicsnak, hogy ő nem akar oka lenni e szerencsétlenek halálának. Mire a szívtelen főpap azt válaszolá: »ne gondold te velők, ha meghalnak, elég nagy a berencsei határ, majd elférnek ott.«

Gyakran eljöttek messzeföldről Berencshez a szerencsétlen foglyok nejei, gyermekei, rokonai, s barátai, nem sajnálván a nagy költséget, csak hogy lát-

¹⁵ Egervári Ödön: Protestantizmus élet-halál harcza a jezsuitizmus ellen Magyarországon. Pest 1871. – https://mtda.hu/books/egervari_odon_a_protestantizmus_1.pdf

hassák őket, beszélhessenek velök, s győződjenek meg arról, hogy még életben vannak, de a jezsuiták markában levő, s a nélkül is embertelen alkapitány be nem bocsátá őket a várba, s csakis olykor nagy könyörgés és sok ajándék után engedte meg, hogy távolról láthassák a foglyokat, s onnan egy-két szót engedtek kiáltani a kesergő nőnek, gyermeknek, rokonnak vagy jó barátnak. Továbbá e zsarnok alkapitány minden fogolynak fejevesztés alatt megtiltá, hogy rabságáról senkinek szólni, üzenni vagy írni ne merészeljen, úgymond: »elég az, ha az illetők tudják, hogy éltek.«¹⁶

A gályarabok hajója
(Egykorú holland rézmetszet)

A várban működő jezsuita papok a fogoly protestáns lelkészekkel rendkívül durván bántak. „Ezek az emberiségből kivetkőzött, fenevadhoz hasonló szörnyetegek hallatlan módon sanyargatták áldozataikat: a legzordonabb havas és fagyos tél idején is, ezeket a szinte csontvázzá soványodott, agyonzaklatott félholtakkal, a vár szükségletére megkívántató fát vágatták, s azt az illető helyiségekbe fel is kellett hordaniok; továbbá 40 öl mélységű kútból kellett a vizet meríteniök. Ha a szívtelen jezsuita papok még tovább ott maradtak volna, rövid időn halálra dolgoztatta volna őket.

E súlyos fogságuk ideje alatt is igen gyakran erőszakolták őket az aláírásra, gróf Nyári Ferencz is tett velök ilyen kísérletet, de ők állhatatosak, szilárdak maradtak. Végre elérkezett az idő, hogy az annyiszor ígért gályákra indítsák; 1675-ik évi április 10-én szekekre rakatoán, Morvaországon keresztül Trieszt felé szállították őket.¹⁷

Berencsvárában raboskodó prédikátorok éneke

Berencs várában a vásra vert lelkészek „a meredek várhegyre kettesével összelánczolva nagy kínok, s a népnek nagy könyhullatása közt másztak fel, ahol bűzhödöt veremszerű sziklaüregbe vetették őket, mely inkább sáros sirgödör volt, mint börtön, telve piszokkal, férgekkel. Bilincsekbe verve a legnehezebb munkát végezték a téli hidegben, majdnem ruhátlanul. Olyanok voltak már, mint a csontozás.”¹⁸ A korabeli krónikás szerint a várparancs-

¹⁶ Egervári Ödön: i.m.

¹⁷ Egervári Ödön: i.m.

¹⁸ D. Kovács Sándor: Keresztyén Hithősök – Protestáns gályarabok története – <https://docplayer.hu/69059209-A-magyar-protestans-galyarabok.html>

nok is megszánta őket, de a törvényszék végrehajtója csak ennyit írt vissza: „*Ne törődj velük, lesz még annyi föld a berencsi határban, ahova el lehet őket temetni*”.

Itt szenvedett többek között *Sélyei István* pápai lelkész-püspök, *Miskolczi Mihály* füleki, *Bátorkeszi István* veszprémi, *Czeglédi Péter* lévai lelkészek, valamint *Lányi György* korponai iskolamester, *Zolnai Pál* lelkész. A berencsi várban írta *Bátorkeszi István* veszprémi reformált hitű lelkész „*Oh Sión leánya, keserves anyám*” kezdetű szép énekét (dal-lama: *Hogy Jeruzsálemnek*), melyben szenvedéseiket festi le.¹⁹ (Thaly K. : Adalékok I. 49.; Rácz K. : I. 66.)

Az szegény fogoly rabprédikátorok éneke Berencsvárában 1674. július elején.

Ó, Sion leánya, keserves anyám,
Gyászba borítkozott szerelmes dajkám,
Mihelyt te néked ez panaszod hallám,
Mindjárt így szólék: „Ráchel, édes anyám,

Mi az oka, hogy te mást te az árváidat,
Ez világ nem szánja juhocskáidat,
Üldözés szele fújja szent zászlódat,
Majd elborítja kicsiny hajócskádat?

Talán az Istennek ez ő tetszése,
Az fenevad felől jövőndőlése,
Kit megpöcsétle az Pátmus szigete,
Hogy most telnék bé az Úr ítélete?”

Ne nézz ez inségbe az te erődre.
Nyújtsad panaszodat Isten eleibe,
Ki rátekénte Izrael népére,
Tengert buríta fárahó fejére.

Verjed hátra mast is az fárahókat,
Burítsad szégyenbe az vérszopókat,
Ejtsed hálóban az nyomorgatókat,
Ne hadd pusztúlani szent eklézsiádat!

¹⁹ Payr Sándor: A magyar protestáns gályarabok, Budapest, Luther Társaság 1927.
https://medit.lutheran.hu/files/1_Payr_08_Galya_1927.pdf

Az kik azt állítják, hogy kedves dolgot
Tesznek fölségednek szent áldozatot,
Magok fejére hoznak kemény átkot,
Mert fogva tartják az szent igazságot.

Sírás, keserűség és nagy óhajtás
Vagyon szolgálidon kemény vasazás,
Egyiptombéli sok talicskatojás,
Megemészt bennünket perváta (wc) tisztítás.

Idegen népek közt az Magyarország
Sírván jut eszembe az szép társaság,
Az templombéli isteni buzgóság.
Mind a regveli, estéi imádság.

Utcákról utcákra az nagy hévségben
Hurcolnak bennünket német köntösben,
Csak meg nem halunk az mészkeverésben.
Belincsben vetnek este az tömlöcben.

Ott is az tömlöcben nincs nyudodalmunk,
Nem jön az nagy bűzben szemünkre álmunk,
Az sok raboktól való szorultságunk,
Sokan éjszaka csak mind talpon állunk.

Másnapra virradva az officérek
Visznek, kezeinkben az vasbelincsek;
Hosszú napestig sok pálcaütések
Esnek hátunkon keserves verések.

Noha mi testünkben eladattattunk.
Úr Jézus Krisztustól de megváltottunk.
Ha az ínségben meg köll is mind halnunk,
De néma bálványnak mi fejet nem hajtunk.

Alig várnánk immár, jönne az óra,
Melyben szegény fejünk szabadulásra,
Vagy halál által mennénk amaz jóra,
Hol az Bárány Krisztus gazdag végvacsora.

Irák ezerhatszáz és hetvennégyben
Szent-Jakab havának első hetében,
Belincsvárának nagy-mély tömlöczében...
Az ki olvasod: légy hű mind végiglen!
Ámen. Finis. (1674)²⁰

Legyen áldott a Krisztus evangéliumáért vértanúságot is felvállaló hithősök emléke. Ahogyan az Írás is mondja: „*Ne feledkezzetek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljetek életük végére, és kövessétek hitüket. Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.*” Zsidókhoz írt levél 13,7-8

Dr. Mészáros Kálmán

a BTA tanszékvezető egyetemi docense

²⁰ Thaly Kálmán: Adalékok a Thököly- és Rákóczi-kor irodalomtörténetéhez I. – Rabpraedicatorok éneke, 1674. – 49. o.

III. ADATTÁR

1.

Beiratkozott hallgatók névsora 2020-ban 2020/21 Teológia - BA alapszak

Agárdi Anna	Farkas Dániel
Áldó Ágnes	Fülöp Katalin Erzsébet
Antóni Gyula	Gilicze Tamás
Antóni Gyula Jenő	Győri-Dani Zsolt
Antóniné Paczek Mónika	Gyurisné Hoffer Fanni (ker.fév.)
Antóni Péter	Haga Arnold
Apró Roxana	Hidvéginé Varga Eszter
Bakacsiné Varró Júlia Anikó	Horváth Mihály (ker.fév.)
Balatoniné Olasz Ilona	Huli Énok (ker.fév.)
Balogh Roland	Husztai Attila
Baranyi Zoltánné	Imre Zoltán Istvánné (ker.fév.)
Baráth Orsolya	Jámbor Tibor Ottó
Batyai Sándor	Jerabek Nomin (ker.fév.)
Biró Mónika	Kajtor Klaudia Mária
Boda József	Kálmán Ernő
Böde Elvira	Karacs Tímea (ker.fév.)
Bohács Istvánné	Kárászi Edina
Bonnyai Anna Bianka	Kardos Ferenc
Bozsóki Bence	Karika Renáta
Brokhauzer Áron	Károlyné Konkoly Edit
Csapó Imre	Kenderesi Róbert
Csepregi Zita	Kerepes Tibor
Csernák Loretta	Kéri Dávid
Csipkay Botond Zoltán (ker.fév.)	Király Kitti Anna
Czakó Izabella	Kis Evelin Anna
Danajka Nikolett	Kis Katalin
Eidler Evelin (ker.fév.)	Klobucsár Piroska Éva
Engelsdörfer Dávid	Konkoly Tivadarné
Engelsdörfer-Zöldi Emese	Kovács Anita
Erdei-Kovács Zsolt	Kovács Evelin Patrícia
Faggyas Lóránt	Kovácsné Bögre Mariann

Kutiné Ádám Szilvia	Somogyi Hermina
Langó Rozália	Somogyi Szilvia
Major-Pucsok Albert Balázs (ker.fév.)	Stanákovits Veronika (ker.fév.)
Márhoffer Szilveszter	Süli Zsoltné
Márton István Ferencné (ker.fév.)	Szabó Gábor Mórió
Marton Patrícia	Szalai Tamás László
Mátyás Ferenc László	Szikszai Csaba
Mayer Zoé Zsuzsanna	Szilágyi Julianna
Mazán Angéla Mária	Szoboszlai Anikó
Mezei Bernadett	Sztanev Miklós János
Mező Erika	Sztojka Tiborné
Mikló Benjámín	Szűcs Viktória
Mittnacht Mónika (ker.fév.)	Takács Eszter (ker.fév.)
Molnár Dániel Gábor	Tamás Zsolt
Molnár Gergely Zoltán	Tornyosi Eszter
Nagy Eszter Gabriella (ker.fév.)	Török Máté Levente
Nagy-György Tünde Judit	Tóth Balázs
Nagy Sándor	Tóth Imre
Nagy Szkarlett Zsanett	Tóth-Kovács Mercedes
Nagy Zsolt Zoltán	Tóth Patrícia
Nemeshegyi János	Urbán Eszter
Németh Gabriella	Urbinné Csernák Ildikó
Neuhauser-Varga Tímea (ker.fév.)	Váradiné László Zsuzsanna
Oláh-Nagy Norina	Varga Krisztina
Paulínyi Szilvia	Vári Péter Amadé (ker.fév.)
Práger Gáborné	Várnagy János
Rácz Renáta	Veress Norbert Csaba (ker.fév.)
Radóczy Sándor	Versegi Lajos
Reichenbach Bernadett	Veszely Edina
Rostás Erik	Vigyikán Beatrix
Serfecz Dávid Károly	Vikor Zsoltné
Simon Péter	Zsemberi Tamás (ker.fév.)

2020/21 Kántor – BA alapszak

Bókkon Andrea

Bokor Gyöngyi Andrea (ker.fév.)

Borsos Rafael

2020/21 Teológia - MA mesterszak

Bakos Imre		Kósa Sándor
Balla Gyula		Kota Éva
Balla Mária		Kota István
Balogh Piroska		Kovács Andrea
Baranyi Barnabás László		Kovács Ildikó
Barkóczi-Boldrin Priscilla		Kovács László
Barkóczi Tünde		Kulcsár Egon Viktor
Barnai Nikolett		László Vita
Bodóné Török Henrietta		Marjai Éva
Burai Éva		Molnár Fedor
Csernus Dorottya		Muraközy Lajosné
Csók Károlyné	(ker.fév.)	Nagy Andrea
Czakó György		Nagy Gábor
Dobner Péterné		Orosz Gergely
Dobner Teodóra		Orosz Tünde
Döme-Fekete Hajnalka		Papp Edit
Farkas Attila	(ker.fév.)	Paróczy Zsolt
Farkas Boglárka		Parti Judit Báborka
Fekete Hajnalka		Pataki Adrienn
Fülöp Áron		Peidl Balázs
Gróf Emese		Petneházi Zsigmond Dr.
Háger Krisztián		Sajben Márta
Hegedüs Márta		Seeberger Netta
Holovacsko Ibolya		Selmeczi Nimród
Horváth Martin		Simon Anett
Horváth Viktor Róbert		Süveges-Németh Mirjam Klára
Jámbor Ádám		Szabó-Hajdu Katalin
Jurecska Klára Anna		Szabó Zoltán
Jurinka Sándor		Szekeresné Szabó Gabriella
Kabai Ottó		Szuhányi Boglárka
Karácson Zoltán		Tellerné Tóth Annamária Valéria
Kelemen Sándor Tomi		Thuswohl Jürgen
Kereskedő Emőke		Tóth Katalin
Keresztesi Ildikó Ilona		Tóth László
Kis Gabriella		Tóth Sándor
Kis Ilona		Varga Katalin
Kiss Jánosné		Wylie Henrietta
Kmetyné Bárdos Noémi		

2.

Diplomázott hallgatók névsora 2021-ben Teológia – BA alapszak

Ambrusné Bodnár Rita	Lajó István Pál
Antal Viktória	Lövei Péter
Balás Gyöngyi	Máté-Szabó Mercédesz
Bálintné Nóvé Noémi	Mayer Nándor
Benedek Zoltán	Mitró János
Benedekné Cséki Annabella	Monoki Zoltán Endréne
Boros Dóra	Mucsiné Fodor Hajnalka
Czakó Xavér	Nagy Gézáne
Csarnai Imre Csaba	Nagyné Vanyó Anna Valéria
Dávid Éva	Németh Levente
Erdélyi Gergely	Orosz László
Erdészne Kárpáti Judit	Palotainé Hricsovinyi Dóra
Futaki Edit	Pásztor Ágnes
Füredi János István	Pósch Ferenc
Füredi János Istvánné	Roósz Zoltán
Gulyás Árpád	Sárköziné Csepi Katalin
Herceg Béla	Szabó István
Hrotkó Dávid	Szabó István
Jakab Ferenc János	Szabóné Balázs Erika
Járik Gergely	Szántai Márk
Karácsonyi Zsuzsanna	Szécsi Zsolt
Kelemen Magdolna	Szerencsi Józsefné
Király Gréta	Szigethi Dóra
Kis-Bogdán Abigél	Thaly Lóránt Zoltán
Kis-Elek Erzsébet / Ajtai/	Tóth Brigitta
Kiss János László	Tóthné Rafel Ágnes
Kissné Balázs Barbara	Verlaet-Szikora Renáta
Kovács Alexander Dániel	Vörös Szilárd
Kovács György	Vörösné Dohnál Irén
Kovács Márta	Zakár Zsuzsanna
Kovács Zsuzsanna	Zsoldos Csilla

Teológia - MA mesterszak

Ács István

Balázs André

Bolla Sándor Olivér

Cséki Győző

Csemerné Schulze Beatrix

Csuhai József

Erdőfi Pál Dániel

Farkas Attila

Flogny Károly

Gaál Sándor András

Gábor-Virág Tímea

Győri Anita

Győri Dorottya

Győri Kolos

Gyúgyi Ladislav

Hajdúné Szepesi Mónika

Hegedüs Attila István

Kácsor Norbert

Kiss Brigitta

Kriszt László

Kusztos Hajnal

Mészáros Mónika Mimi

Nagy Etelka

Petró Ferenc

Petrovai Tamás

Pintér Charlotte

Staller Tamás

Szabó Gizella Ildikó

Szili Barnabás dr.

Tamás Angéla

3.

Kitüntetésben, jutalomban részesült hallgatók

Kitűnő szakdolgozat:

Csuhai József
 Erdészné Kárpáti Judit
 Flogny Károly
 Gaál Sándor András
 Győri Anita
 Győri Dorottya
 Győri Kolos
 Gyúgyi Ladislav
 Kiss Brigitta
 Kovács Zsuzsanna
 Nagy Etelka
 Sárköziné Csepi Katalin
 Szántai Márk
 Szécsi Zsolt
 Tóthné Rafel Ágnes
 Zakár Zsuzsanna

Kitűnő államvizsga:

Balázs André
 Cséki Győző
 Erdészné Kárpáti Judit
 Győri Dorottya
 Győri Kolos
 Gyúgyi ladislav
 Hrotkó Dávid
 Kácsor Norbert
 Kiss Brigitta
 Kovács Alexander Dániel

Nagy Gézáne

Sárköziné Csepi Katalin

Szécsi Zsolt

Szili Barnabás dr.

Zakár Zsuzsanna

Kitűnő diploma:

Bálintné Nóvé Noémi
 Bolla Sándor Olivér
 Boros Dóra
 Czakó Xavér
 Erdészné Kárpáti Judit
 Erdőfi Pál Dániel
 Farkas Attila
 Flogny Károly
 Gaál Sándor András
 Győri Anita
 Győri Dorottya
 Gyúgyi Ladislav
 Hegedüs Attila István
 Hrotkó Dávid
 Jakab Ferenc János
 Kiss Brigitta
 Kovács Zsuzsanna
 Nagy Etelka
 Sárköziné Csepi Katalin
 Szili Barnabás dr.
 Tóth Brigitta
 Zakár Zsuzsanna

4.

Oktatók és munkatársak a 2020/21-es tanévben

Vezetők:

Prof. Dr. Almási Tibor	rektor
Dr. Almási Kornél Zsolt	általános rektorhelyettes
Bereczki Lajos	kapcsolatokért felelős rektorhelyettes
Balla Péter	gazdasági igazgató
László Gábor	főtitkár
Dr. Urbán Gedeon	tanulmányi igazgató

Oktatók:

Prof. Dr. Almási Tibor	tanszékvezető, egyetemi tanár
Dr. Almási Kornél Zsolt	tanszékvezető, egyetemi docens
Bacsó Benjámín	tanársegéd
Balla Péter	tanársegéd
Dr. Borzási Pál Zoltán	adjunktus
Dr. Garai Zsolt	mb. tanszékvezető, főiskolai docens
Dr. Giorgiov D. Adrián	adjunktus
Dr. Hubert Szabó Emeric	adjunktus
Dr. Kis-Juhász Vilmos	adjunktus
Dr. Kovács József	főiskolai docens
Dr. Kool Anne-Marie	óraadó
Katona Béla	óraadó
Koloncsák Zsolt	óraadó
László Gábor	tanszékvezető, főiskolai docens
Marton Zsolt	tanársegéd
Dr. Mészáros Kálmán	tanszékvezető, egyetemi docens
Muckné Király Éva	óraadó
Nemeshegyi Zoltán	főiskolai docens
Pintérné Munkácsi Bea	óraadó
Dr. Sebján-Farkas Zsolt	tanársegéd
Serafin József	főiskolai docens
Tóka Ágoston	óraadó
Tóth Sándor	óraadó
Dr. Urbán Gedeon	tanszékvezető, egyetemi docens

Dr. Urbán Szabolcs	óraadó
Dr. Várady Endre	tanszékvezető, főiskolai docens
Prof. Em. Dr. Veres Sándor	tanszékvezető, egyetemi tanár

Munkatársak:

Bokros Andrea	esélyegyenlőségi koordinátor
Bornyász Borbála	gazdasági munkatárs
Czifrinec Sándor	gondnoksági munkatárs
Czifrinec Natália	takarító, gondnoksági munkatárs
Huszta Csabáné	rektori titkár
Huszta Csaba	kiadványszerkesztő, technikus
Kelédi Márton	tanulmányi helyettes vezető
Makra Imre Zsolt	portás
Molnár József	gondnokság vezető
Molnárné Novák Márta	tanulmányi előadó
Nagy-Kaszáné S. Ilona	kárpátaljai FKK koordinátor
Pfuscher Emese	könyvtáros
Szakács Imréné	gazdasági előadó
Szoukup Gergely	rendszergazda
Újvári Ferenc	főiskolai lelkeszségi munkatárs
Újváriné Szabó Anikó	nyelvi-lektorátus vezető
Varró Béla Károly	portás

